

РЗИ - СИЛИСТРА

**ДИРЕКТОР :
Д-Р ТЕОДОРА НАЧЕВА**

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2021 год.

Март, 2022

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е	стр.
Здравно-демографска характеристика на област Силистра към 31.12.2020г.	3
Ресурсно осигуряване на здравна мрежа в област Силистра и медицинско обслужване на населението през 2021г.	10
Лечебно-диагностична дейност и икономически показатели на болничните лечебни заведения в област Силистра през 2021г.	16
Цели на РЗИ-Силистра за 2021 г.	20
Щатна и кадрова осигуреност на РЗИ-Силистра към 01.01.2022г.	22
Административно-правно, финансово и стопанско обслужване през 2021г.	23
Дейност на дирекция „Медицински дейности“	37
Държавен здравен контрол (общ преглед)	46
Дейности по надзора на заразните болести	47
Дейности по държавния здравен контрол	69
Дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето	100
Лабораторни дейности	103
Насоки за работа на РЗИ-Силистра през 2022 година	106

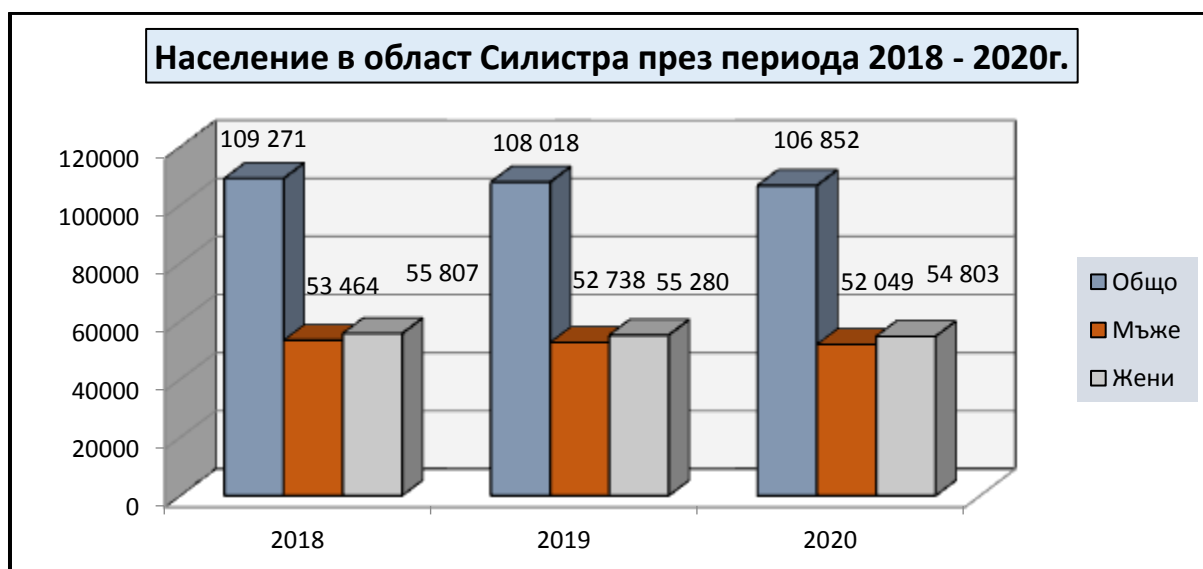
ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЛАСТ СИЛИСТРА към 31.12.2020г.

Демографските процеси в страната се характеризират с намаляване и застаряване на населението. Неблагоприятната тенденция на депопулация през последните 30 години се формира от трайно ниската раждаемост и нарастващата смъртност, допълвани от засилените емиграционни процеси на хора в репродуктивна възраст. Област Силистра не прави изключение от тази характеристика. Към 31.12.2020г., по данни на НСИ, населението на областта наброява 106 852 души. Административното деление на областта включва 7 общини със 118 населени места. Преобладава селското население с 56,2 % относителен дял, без значими разлики по пол в годините за периода, посочен в таблица 1.

Табл.1. Население на област Силистра за периода 2011-2020г.

години	население общо	мъже	отн. дял	жени	отн. дял	в градовете	отн. дял	в селата	отн. дял
2020г.	106 852	52 049	48,7	54 803	51,3	46 750	43,8	60 102	56,2
2019г.	108 018	52 738	48,8	55 280	51,2	47 781	44,2	60 237	55,7
2018г.	109 271	53 464	48,9	55 807	51,0	48 382	44,2	60 889	55,7
2017г.	110 562	54 199	49,0	56 363	51,0	48 908	44,2	61 654	55,8
2016г.	111 957	55 011	49,1	56 946	50,8	49 620	44,3	62 337	55,7
2015г.	113 248	55 774	49,2	57 474	50,7	50 306	44,4	62 942	55,6
2014г.	114 670	56 620	49,4	58 050	50,6	51 429	44,8	63 241	55,2
2013г.	116 038	57 337	49,4	58 701	50,6	52 118	44,9	63 920	55,1
2012г.	117 196	58 049	49,5	59 147	50,5	52 826	45,1	64 370	54,9
2011г.	118 433	58 746	49,6	59 687	50,4	53 496	45,2	64 937	54,8

Фиг. 1

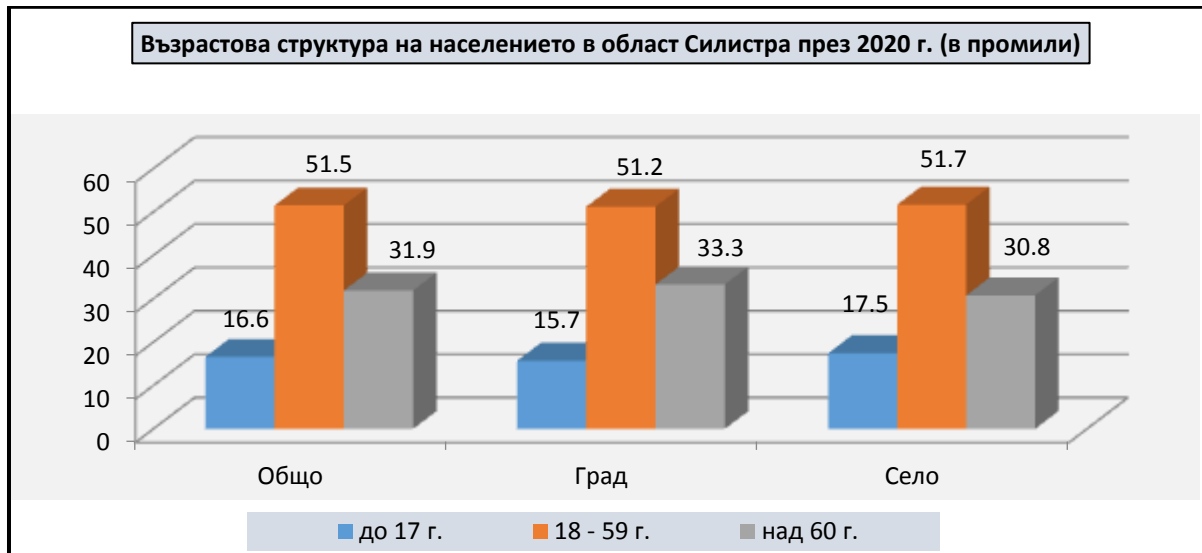

Възрастовата структура на населението в област Силистра е от регресивен тип. Нараства дялът на възрастното население за сметка на по-младото (табл.2). Застаряването на населението неизбежно поражда проблеми от здравен, социален и икономически характер и очертава нарастващи потребности от здравни и социални услуги.

Табл. 2. Възрастова структура на населението в област Силистра към 31.12.2020г.

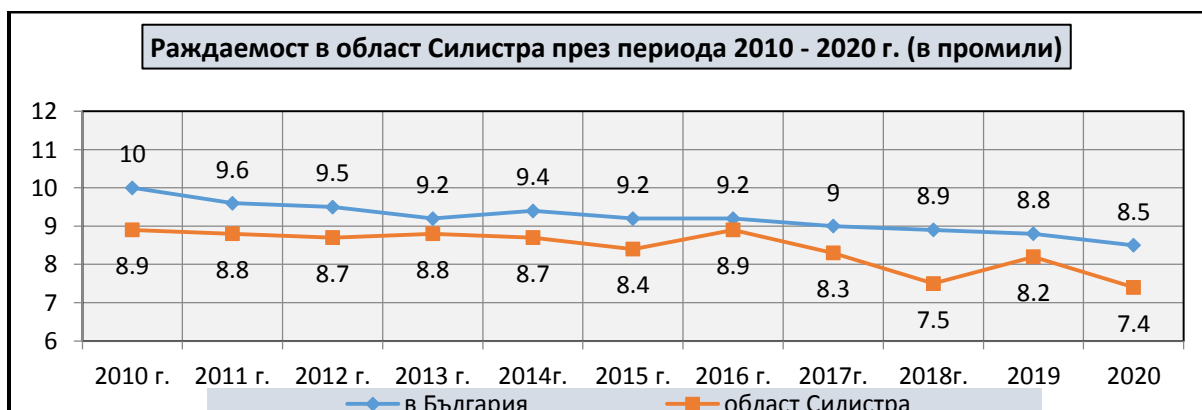
2020г.	Възрастови групи						
	Общо	0-17	%	18-59	%	60+	%
Общо	106 852	17 765	16,6	55 022	51,5	34 065	31,9
Градове	46 750	7 257	15,5	23 931	51,2	15 562	33,3
Села	60 102	10 508	17,5	31 091	51,7	18 503	30,8

Фиг.2.

Раждаемостта в област Силистра за 2020г. е 7,4 % (фиг. 3). За периода 2010-2020г. този показател е с относително постоянни ниски стойности и на нива под средните за страната. Ясно се вижда и рязък спад на областно ниво през 2020г. Ниската раждаемост е един от основните фактори за намаляване общия брой на населението. Започналото бавно нарастване на раждаемостта в периода 2009-2010г. бележи лек, но траен спад в следващия период от 2010г. до 2015г. и еднократен ръст до ниво от 8,9% през 2016г., при средни за страната стойности около 9,0% и спад през 2018г. и 2020г. със стойност от 7,5% и 7,4% за областта, при разлика около 1 пункт при средна за страната - 8,5% и 8,9%.

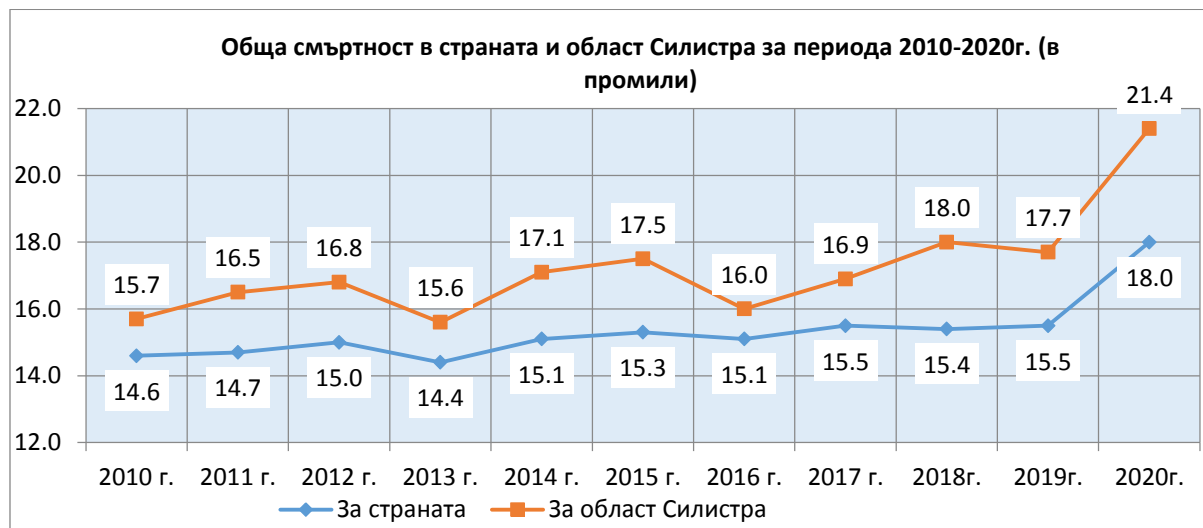
Фиг. 3.

Общата смъртност в Силистренска област за 2020г. е 21,4 % при среден за страната показател от 18 % (фиг. 4). За периода 2009-2012г. общата смъртност е със стойности над средните за страната и разлики около 1-2 пункта. През 2013г. и през 2016 г. е налице епизодичен спад на общата смъртност за областта и страната с 1 пункт, без да може да се формира тенденция на намаляване. През 2014г. и 2015г. за областта се очертава още по-неблагоприятна характеристика на нарастване на общата смъртност със стойности над средните за страната и с разлика от 2 пункта. Тази тенденция продължава и през периода

2017-2020г., като рязко се покачва през 2020г. и достига стойност от 21,4‰ (при ср.стойност за страната 18,0‰), поради увеличени брой починали, в резултат на пандемията от Ковид-19.

Фиг. 4

Структура на причините за смърт - според групите болести по МКБ-10 данните за 2020г. показват, че водещо място заемат болестите на органите на кръвообръщението - клас IX (60,52%) и новообразуванията - клас II (11,80%), макар и да показват незначителен спад. Отчетено е намаляване, спрямо ръста в третата структурообразуваща група болести на дихателната система - клас XI (5,21%), където отчетено нарастване е с 2 пункта. При останалите групи болести, болести на ендокринната система и болести на пикочо-половата система отклоненията са незначителни и с положителен знак с изключение на травми и отравяния, симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде, където отклоненията са отрицателни. Броят на умрелите през 2020 г. е 2 302 души, а коефициентът на обща смъртност – 21.4‰. Спрямо предходната 2019 година броят на умрелите (1927) се увеличава с 375 случая, или с 19.5%.

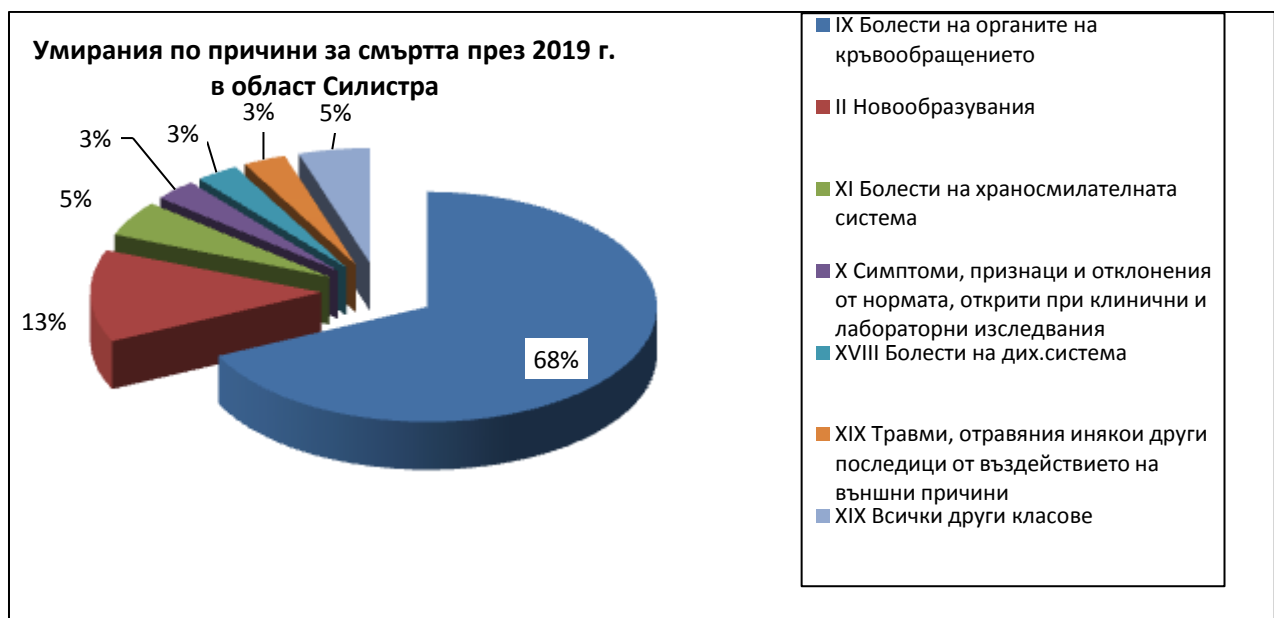
Табл. 3 Групи болести по МКБ-10 - причина за обща смъртност през 2019г. и 2020г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10		2020г. (%)	2019г. (%)	Отклонение (%)
1	IX	Болести на органите на кръвообръщението	60,52	68,73	-8,21
2	II	Новообразувания	11,80	13,45	-1,65
3	X	Болести на дихателната система	5,21	3,22	1,99
4	XI	Болести на храносмилателната система	4,69	5,17	-0,48
5	XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	2,64	2,79	-0,15
6	XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата,открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	2,64	3,22	-0,58
7	IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1,39	1,21	0,18
8	XIV	Болести на пикочо-половата система	1,61	1,26	0,35

Фиг.5.1.

Фиг. 5. 2. (2019г.)

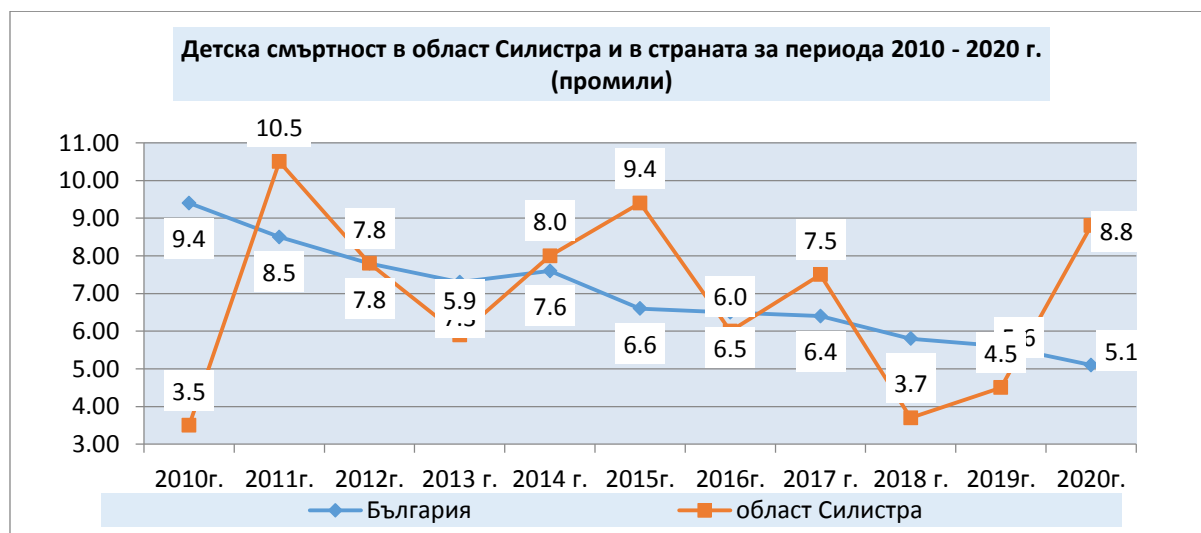
Детската смъртност в област Силистра, разгледана в динамичен ред за периода 2010г.-2020г. (табл.4), като запазва висока относителна стабилност на показателя, с изключение на снижението през 2010г., 2013г., 2018г. и 2019г. През 2012г. и 2013г. детската смъртност показва умерени темпове на снижение (7,8‰ и 5,9‰), но през 2015г. достига 9,4‰, предимно в селата (11,6‰), което е значително над средната за страната детска смъртност (6,6‰), като основните причини за настъпване на смърт при деца до 1 годишна възраст са вродените аномалии и респираторен дистрес у новороденото. Спрямо 2016г. (6,0‰) детската смъртност през 2017г. бележи леко завишение (7,5‰), като е над средната за страната (6,4‰). През 2018г. се наблюдава отново значително понижение (3,7‰), през 2019г. леко завишение (4,5‰), но през 2020г. ръста е много висок 8,8‰, при среден за страната 5,1‰.

В структурата на детската смъртност на първо място се нареждат „Някои състояния, възникващи през перинаталния период“, следвани от „Вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации“, „Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини“ и „Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде“.

Табл.4. Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Силистра

година	Общо за област Силистра		В т.ч. градовете		В т.ч. селата		За страната	
	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени
2020г.	7	8,8	5	6,3	2	2,5	301	5,1
2019г.	4	4,5	2	2,2	2	2,2	342	5,6
2018г.	3	3,7	0	0	3	3,7	358	5,8
2017г.	7	7,5	4	10,8	3	5,4	408	6,4
2016г.	6	6,0	2	5,1	4	6,6	423	6,5
2015г.	9	9,4	2	5,6	7	11,6	434	6,6
2014г.	8	8	1	1	7	7	517	7,6
2013г.	6	5,9	3	2,9	3	2,9	489	7,3
2012г.	8	7,8	4	3,9	4	3,9	536	7,8
2011г.	11	10,5	5	11,7	6	9,7	601	8,5
2010г.	4	3,5	1	2,2	3	4,5	708	9,4

Фиг.6.

През 2020 г. във всички общини на област Силистра естественият прираст е отрицателен. С най-нисък отрицателен естествен прираст е община Кайнарджа (-5.4%), която до 2016г. беше единствена с положителен естествен прираст. С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Алфатар (-20.0%). Останалите общини са с отрицателен естествен прираст, както следва: Главиница (-12.6%), Дулово (-11.5%), Силистра (-15.7%), Ситово (-13.1%) и Тутракан (-17.2%).

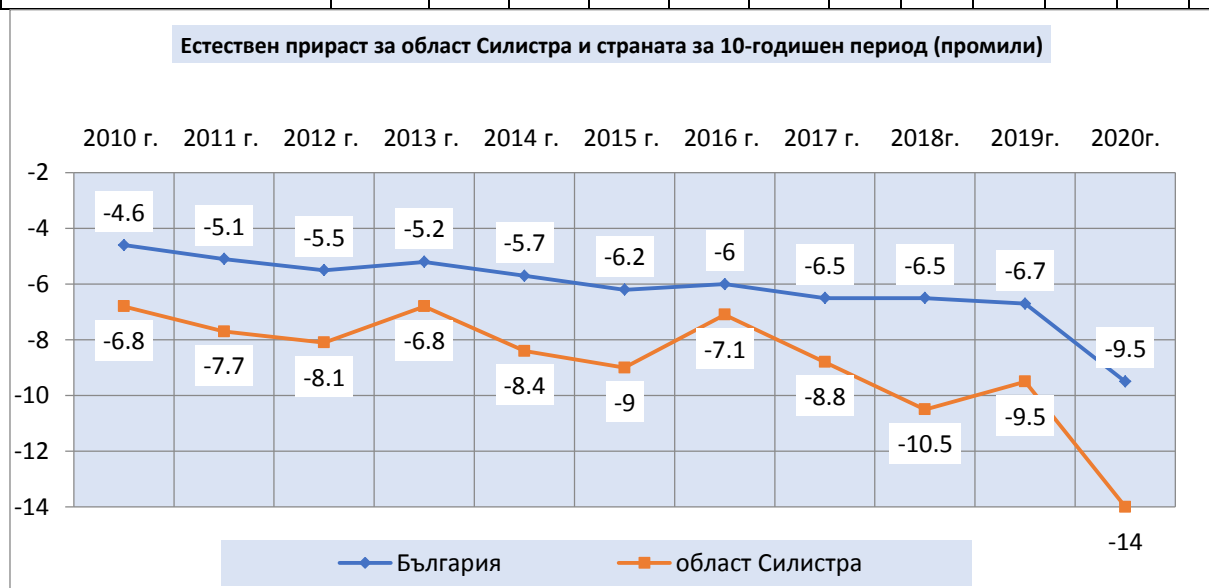
Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 14.0%. Коефициентът на естествения прираст и в градовете (-15.1%) и в селата (-13.2%) е близък, т.е. намалението на населението в област Силистра е в резултат на негативните демографски тенденции, както в градовете, така и в селата.

Табл.5 Естествен прираст по общини в обл. Силистра в динамичен ред за 2010-2020г.

	2020	2019	2018г.	2017г.	2016г.	2015г.	2014г.	2013г.	2012г.	2011г.	2010г.
	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
За страната	-65649	-46545	-46329	-45836	-42596	-44167	-41367	-37767	-40160	-37412	-34652
	-9,5	-6,7	-6,6	-6,5	-6	-6,2	-5,7	-5,2	-5,5	-5,1	-4,6
Област Силистра	-1506	-1031	-1155	-977	-807	-1027	-973	-779	-960	-925	-858
	-14	-9,5	-10,5	-8,8	-7,1	-9	-8,4	-6,7	-8,1	-7,7	-6,8
Алфатар	-52	-38	-62	-41	-48	-52	-61	-50	-59	-41	-54
	-20,2	-14,4	-23,2	-15,2	-17,6	-18,3	-21,7	-16,5	-20	-13,5	-16,66
Главиница	-123	-82	-133	-87	-75	-99	-109	-68	-112	-103	-86
	-12,7	-8,3	-13,3	-8,6	-7,3	-9,5	-10,5	-6,2	-10,5	-9,5	-6,91
Дулово	-314	-175	-162	-84	-116	-90	-107	-62	-70	-94	-49
	-11,5	-6,3	-5,9	-3	-4,1	-3,2	-3,8	-2,2	-2,5	-3,3	-1,71
Кайнарджа	-27	-26	-2	-5	21	10	25	27	7	12	12
	-5,4	-5,1	-0,4	-0,9	4,1	1,9	4,9	5,3	1,4	2,4	2,32
Силистра	-698	-547	-561	-545	-394	-539	-503	-457	-505	-434	-467
	-15,8	-12,1	-12,2	-11,7	-8,3	-11,3	-10,3	-8,9	-10,1	-8,5	-8,66
Ситово	-64	-58	-63	-60	-49	-71	-77	-71	-51	-63	-77
	-13,1	-11,8	-12,6	-11,8	-9,5	-13,7	-15	-13,2	-9,7	-11,7	-13,42
Тутракан	-228	-157	-172	-155	-146	-186	-141	-118	-170	-178	-137
	-17,2	-11,7	-12,6	-11,2	-10,3	-13	-9,7	-7,7	-11,4	-11,6	-8,23

Табл.6. Естествен прираст за периода 2009-2020 г. (в ‰)

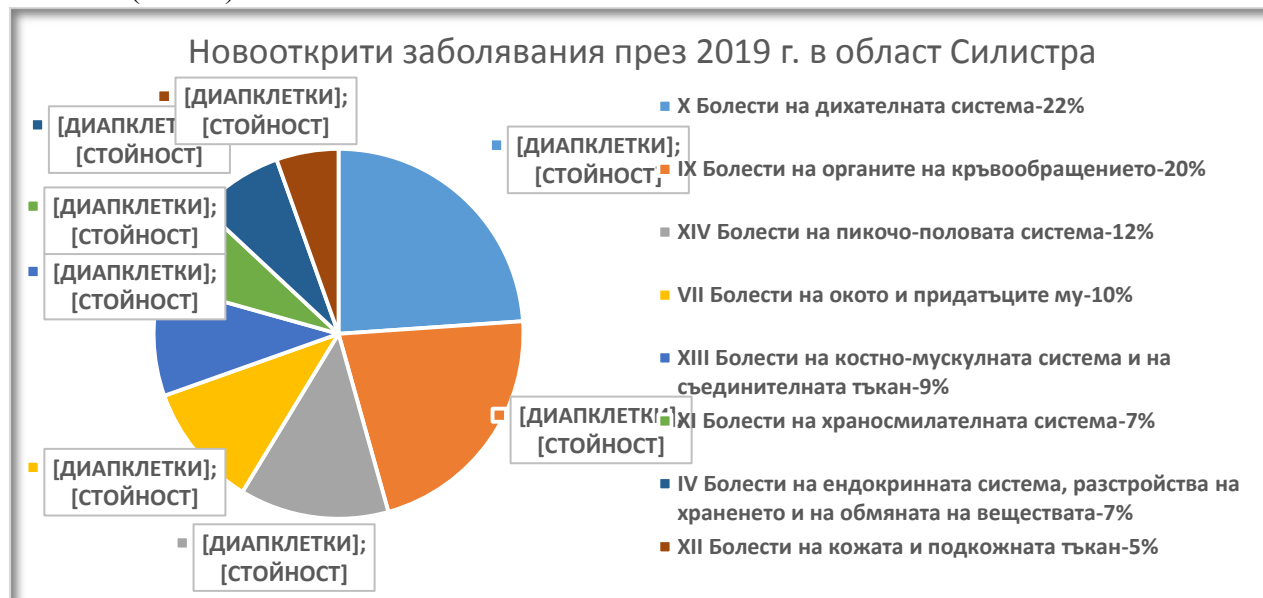
Показатели	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Раждаемост	9,75	9	8,8	8,7	8,8	8,7	8,4	8,9	8,3	7,5	8,2	7,4
Обща смъртност	15,09	15,78	16,5	16,8	15,6	17,1	17,4	16	17,1	18	17,7	21,4
Детска смъртност	11,24	3,55	10,5	7,8	5,9	8	9,4	6	7,5	3,7	4,5	8,8
Ест.прираст за областта	-5,3	-6,8	-7,7	-8,1	-6,8	-8,4	-9	-7,1	-8,8	-10,5	-9,5	-14
Ест.прираст за страната	-3,58	-4,6	-5,1	-5,5	-5,2	-5,7	-6,2	-6	-6,5	-6,5	-6,7	-9,5

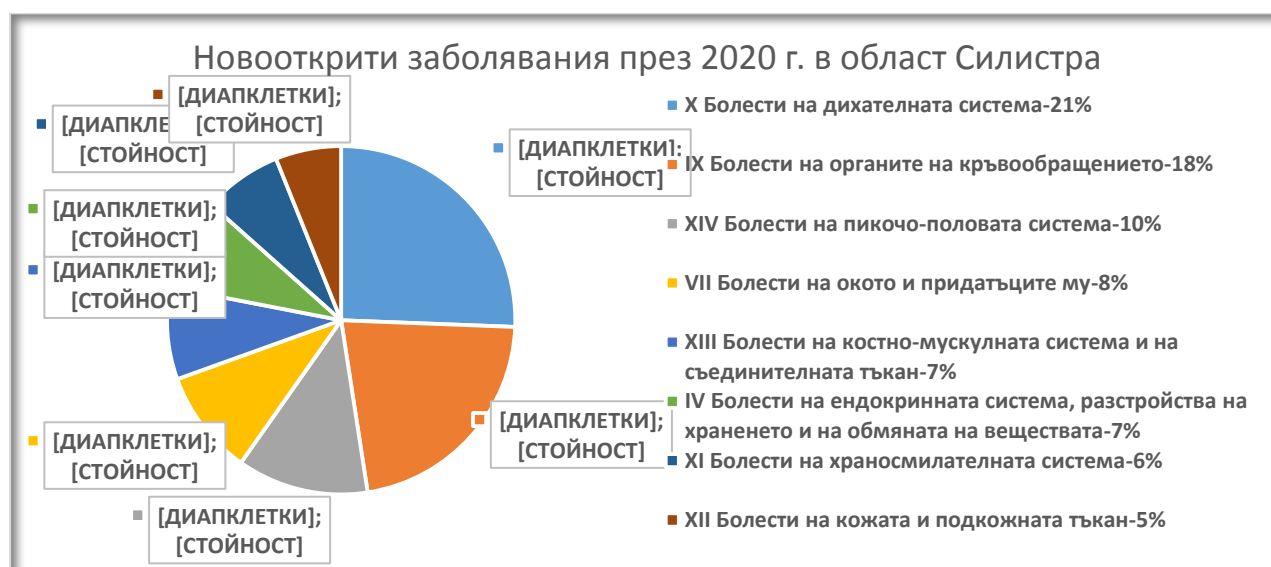

Заболееваемост Структурата на новооткритите заболявания през 2020г. по МКБ-10 в област Силистра, сравнително с 2019 г. е показана на фиг.7.1 и фиг.7.2.

Фиг. 7.1 (2019г.)

Фиг. 7.2 (2020г.)

През 2020г. в лечебните заведения за извънболнична помощ от област Силистра са регистрирани 112 479 новооткрити заболявания, което е с 20 249 случая по-малко в сравнение с предходната 2019г. (132 728). Водещо място отново заемат болестите на дихателната система (22 112случая) или 21%, следвани от болестите на органите на кръвообращението (19 293 случая) или 18%. Другата структурообразуваща група са болестите на пикочо-половата система (11 163 случая), т.е 10%, заемащи трето място. Следват болестите на окото и придатъците му (8 918 случая), болестите на костно-мускулната система и съединителната тъкан (7 749 случая), болестите на храносмилателната система и болестите на ендокринната система и обмяната съответно 7 354 и 6 484 нови случая.

Сред децата до 17 год. възраст през 2020г. водещо място заемат болестите на дихателната система (13 959 случая - 58%), следвани от някои инфекциозни и паразитни болести (1 983 случая - 8%), болести на кожата и подкожната тъкан (1 328 случая - 6%), болести на окото и придатъците му (1 315 - 5%), болести на пикочо-половата система (792 случая - 3 %) симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде (751 случая -3%), травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини (712 - 3%).

При лицата над 18год. възраст през 2020г. водещи са болестите на органите на кръвообращението – 19 193 случая (22 %), следвани от болести на пикочо-половата система – 10 371 случая (12%), болести на дих.система – 8 153 (9%), болести на окото и придатъците му - 9 249 случая (9%), болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан - 7 367 (8%) и болести на храносм.система - 5 554 случая (6 %).

Хоспитализирана заболеваемост

Налице е намаление на хоспитализираната заболеваемост на 100 000 души от **21 001.00** през 2019г. на **18 677.00** през 2020г. Водещо място в хоспитализираната заболеваемост заемат „Бременност, раждане и послеродов период “ (2 794,7 на 100 000), следвани от Болести на дихателната система“ (2 762,70 на 100 000), „Болести на кръвообращението“ (2 433,30 на 100 000), като най-ниска е хоспитализираната заболеваемост за „Вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации“(0,90 на 100 000).

Както при общата заболеваемост, така и при хоспитализираната заболеваемост през 2020г. двете водещи групи са болестите на дихателната система и болестите на органите на кръвообращението. По-високата потребност от болнични услуги за тези две групи болести е свързана и с недостига на специалисти в извънболничната помощ, заети на пълен работен график, за да осигуряват достъпа до медицинска помощ на пациентите със заболявания на дихателната система и на органите на кръвообращението и пълен обем от диагностично-лечебни дейности.

В тежест на болничната помощ са здравно неосигурените лица и пострадалите при ПТП и злополуки, които получават болнична здравна помощ и разходват финансов ресурс на болниците, без покриване от страна на застрахователи или доброволни здравни фондове. Утежняващо обстоятелство, относно финансовите разходи за болнична помощ е още един факт, не намерил разрешение в годините, а именно: ОПЛ в областта не оказват организирана неотложна медицинска помощ, чрез дежурни кабинети, в извънработното време на своите амбулатории, в празничните и почивни дни, което неизбежно натоварва системата на спешната помощ, чрез повишено търсене на медицинска помощ в Мултипрофилно спешно отделение на МБАЛ-Силистра, както и увеличената амбулатория във филиалите на ЦСМП в Дулово, Тутракан, Главиница и Кайнарджа.

РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВНАТА МРЕЖА В ОБЛ. СИЛИСТРА И МЕДИЦИНСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

БОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Стационарното лечение на населението от област Силистра се осъществява в 3 МБАЛ (областна - в гр. Силистра и две общински - в гр. Тутракан и гр. Дулово).

„МБАЛ-Силистра“ АД е акционерно дружество с преобладаващо държавна собственост на капитала (76.36%) и пропорционално дялово участие на 7-те общини от областта (23,64%). Болницата обслужва население на областта от 106 852 души и осъществява дейност по 27 медицински специалности в 23 отделения (18 с легла и 5 без легла, в т.ч. отделение по хемодиализа) и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 304, в т.ч. 10 легла за продължително лечение без самостоятелна болнична структура и 32 места за краткотраен престой (20 хирургични и 12 психиатрични).

Болницата има одобрение за клинично обучение на студенти по медицина, на студенти по специалности от професионално направление „Здравни грижи“ (медицинска сестра, акушерка, медицински лаборант) и за следдипломно обучение на лекари по 21 медицински специалности.

През 2021г. 10 специализанта по 7 медицински специалности провеждат практическото си обучение в болницата.

Към 31.12.2021г. лечебната дейност в болницата се осигурява от 105 заети лекарски длъжности, от тях 98 на основен трудов договор (93%). С призната специалност са 83 от лекарите (79%).

Само 11 лекари са на възраст под 35г. (11 %), 31% на възраст от 55г. до 64г., а 27% от лекарите са на възраст над 65 години.

МБАЛ-Тутракан ЕООД е със 100% общинска собственост и териториално обслужва населението на две общини – Тутракан и Главиница, с общи население от 22 945 души, в т.ч. 13 240 от община Тутракан и 9 705 от община Главиница.

Болницата осъществява дейност по 14 медицински специалности в 9 отделения (7 с леглова база и 2 без легла) и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 93, в т.ч. 6 за продължително лечение, с наличие на самостоятелна болнична структура и 7 места за краткотраен престой.

Болницата има разрешение за клинично обучение на студенти по медицина, на студенти по специалности от професионално направление „Здравни грижи“ (медицинска сестра, акушерка) и за следдипломно обучение на лекари по 3 медицински специалности.

През 2021г. в лечебното заведение 2 лекари специализират хирургия и 1 лекар е специализант по акушерство и гинекология .

Отличаващата характеристика за тази общинска болница е големият пациентопоток от населени места извън медицинския район и област Силистра, което се дължи основно на дейността на АГО (модернизирани условия на работа, обезпеченост със съвременна апаратура, лекари специалисти и база за специализация). В родилното отделение на МБАЛ-Тутракан през 2021г. са родени 482 бебета, което съставлява 52% от всички раждания в областта. Това се дължи на изградената професионална школа, с много добър медицински екип и модерни условия за работа в родилна зала и операционна, с професионална грижа за новородените и недоносени бебета. Тази дейност е пряко свързана с извършваната високотехнологична дейност In vitro в работещия в гр. Тутракан МЦ „Свети Иван Рилски“ ЕООД.

Към 31.12.2021г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 34 заети лекарски длъжности. От тях на основен трудов договор са 32 (94%), като с призната специалност са 22 (65%).

Само 5 от лекарите са на възраст под 35г. (15%), на възраст от 55 г. до 64г. са 9 лекари (27%), а 35% от лекарите са на възраст над 65 години.

„МБАЛ-Дулово“ ЕООД е лечебно заведение със 100% общинска собственост и обслужва населението на община Дулово (27 217 души).

Болницата осъществява дейност по 13 медицински специалности. В болницата функционират 6 отделения с леглова база, 1 без легла – отделение по Образна диагностика и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория временно закрыта). Стационарният блок в болницата е с общо 86 легла (85 за активно лечение, от които временно закрыти 7 легла и 1 за продължително лечение).

Към 31.12.2021г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 22 заети лекарски длъжности на основен трудов договор, от тях с призната специалност са 20 (91%). Само 1 от лекарите е на възраст под 35г. (5%), 18% от лекарите са на възраст от 55 г. до 64г. и 50% от лекарите са на възраст над 65 години.

За системата на болничната помощ в област Силистра е налице критична необходимост от лекари със специалност по педиатрия, ортопедия и травматология, психиатрия, пулмология, неврология, акушерство и гинекология, ендокринология, трансфузионна хематология, клинична лаборатория, обща медицина, обща и клинична патология, спешна медицина, ревматология, микробиология, медицинска паразитология. Болничната помощ в областта има потребност и от специалисти по анестезиология и интензивно лечение, кардиология,

нефрология, хирургия, детска хирургия, детска психиатрия, ендокринология, неонатология, онкология, съдова хирургия и др.

Относно лечебната система в област Силистра, е налице критичен дефицит от лекари с параклинични специалности (микробиология, обща и клинична патология, клинична лаборатория, рентгенология). На този етап в областта има 1 лекар със специалност медицинска паразитология (на 78 год. възраст), само 2-ма специалисти със спешна медицина, 3-ма специалисти с обща и клинична патология (единият от които е на 80 год. възраст, а другите двама приходящи), както и само 3-ма микробиолози, като само 1 е в работоспособна възраст.

СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Спешната медицинска помощ в областта се изпълнява чрез МСО към МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 5 филиала (гр.Силистра, гр. Тутракан, гр. Дулово, гр. Главиница и с. Кайнарджа).

Към 31.12.2021г. в ЦСМП и филиалите са извършени 12 283 амбулаторни прегледи и са изпълнени 11 595 повиквания. Обслужени са 23 460 лица, от които със спешни медицински показания са 12 899 лица (55%) и 10 561 лица с неспешни състояния (45%). Очевидно преобладават обслужените лица със спешни състояния. Причините са липсата на организирано медицинско обслужване от ОПЛ в извънработно време, в почивни и празнични дни.

В структурите на ЦСМП е налице значим дефицит на лекари. Съгласно отчета за 2021г. при 31 лекарски длъжности по щат в ЦСМП, заетите са 10, вкл. с тези по съвместителство. От 10-те лекари на основен трудов договор са 7, от тях със призната специалност са 4, като в т. ч 1 е със специалност „спешна медицина“ (директор на ЦСМП). Длъжностите за фелдшери, медицински сестри и акушерки са заетите в 91%, но преобладаващата част от работещите са в пенсионна възраст.

През 2021г. през МСО на областната болница са преминали общо 13 682 пациенти (спешни и неспешни). От преминалите 13 682 пациенти, 6 588 са хоспитализирани (48,15%), което е обезпокоителен показател за качеството на първичната извънболнична медицинска помощ, за нейната достъпност, своевременност и ефективност, както и за постигнатата мисия на ОПЛ – да облекчава системата на здравеопазването от скъпото болнично лечение. Нехоспитализираните пациенти, преминали през МСО са 7094, като 6 933 от тях са обслужени по Методиката за субсидиране.

Макар и да не е в противоречие с нормативната уредба, идеята за обслужване на самонасочили се в МСО пациенти и заплатили за спешни медицински услуги (използването на „спешна услуга“ се налага логично вместо „спешна помощ“) е в противоречие със смисъла на понятието за спешно отделение, където спешните екипи трябва своевременно да окажат медицинска помощ на пациенти, нуждаещи се от спешност, без да бъдат отклонявани от същинската си дейност. В същото време болничното лечебно заведение, което обслужва безплатно хиляди пациенти, самоопределящи се като спешни, търпи сериозни финансови загуби. Болниците не оказват извънболнична медицинска помощ по договор с РЗОК, затова пациенти, получили такава в МСО, следва да заплатят такса за същата, след лекарска преценка по критериите за спешност. Ако болничното лечебно заведение може по този начин да компенсира донякъде финансовите загуби от пациентопотока, заобикалящ семейните лекари, то лечебната дейност се осъществява със същия ограничен човешки ресурс. Част от пациентите с избран личен лекар са здравнонеосигурени лица (по сведения на работещите в МСО). По неофициални данни около 25% са здравно-неосигурените лица. Това е важно и утежняващо обстоятелство, защото именно тази група пациенти допълва потока от самонасочващи се пациенти към МСО.

Спешните отделения имат важна функция в системата на здравеопазването и тя е свързана със своевременното осигуряване на спешността в системата. Не всяко състояние е спешно и преценката за това винаги е медицинска. Неотложното състояние, възникнало по различни

причини, също изисква бърза, но не и спешна медицинска намеса. То обаче е също предпоставка за търсене на медицинска помощ. Преценката следва да се направи на входа на здравната система, който се „пази“ от ОПЛ (първичното звено на извънболнична система) и който трябва да регулира пътя на пациента през системата, като му даде достъп до нея. Правото на денонощен достъп за ЗОЛ до ОПЛ е уредено с Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ и Наредбата за определяне на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК. Съгласно тази нормативна уредба семейният лекар е длъжен да обяви на видно място телефони и контакти на лечебно заведение или дежурен кабинет за времето между 20ч. вечерта и 8ч. сутринта, през работните дни и денонощно през почивните, и празничните дни за своите пациенти. В НРД обаче е предвидена възможност за индивидуално 24-часово осигуряване на пациента от неговия личен лекар чрез консултации по телефона, осъществяване на необходимите дейности в амбулаторията или в дома на пациента по преценка на ОПЛ. Така след тежката нормативна уредба, която указва денонощния достъп и пакета от здравни дейности, преценката на личния лекар се оказва единствено определяща за достъпа на пациента до медицинска помощ. Личната преценка на лекаря обаче е свързана по-скоро с правилата на добрата медицинска практика., които са утвърдени със заповед РД-28-256/25.11.2013г. от министъра на здравеопазването, но те не са регулатор за контрол по изпълнението на базисни нормативни документи (контролът по спазването на Правилата се осъществява от Българския лекарски съюз и имат отношение към личния морал на лекаря). Въпреки идеята за изключване на противоречие между морал (очаквано поведение) и закон (задължение), не е допустимо личната преценка на ОПЛ да гарантира здравни дейности, гарантирани от НЗОК, т.е. гарантът на гарантираните от бюджета дейности да прехвърля чрез НРД своите гаранционни права на ОПЛ. С условието „индивидуално, по телефона и след преценка“ е накърнено правото по чл. 81 от Закона за здравето на пациента (като потребител на здравни услуги). В област Силистра няма регистрирани групови практики за първична извънболнична медицинска помощ, няма разкрит и дежурен кабинет на функционален принцип – възможностите, които дава нормативната уредба за непрекъсваемост в медицинското обслужване на пациентите извън спешността. Тези възможности, които се оказват необходими за целостта и правилната организация на здравеопазната система, нямат императивен характер в нормативната уредба. Те също зависят от личната преценка на личния лекар. Като следствие от това МСО на областната болница работи също по личната преценка на пациента, но в режим на „бедствена ситуация“.

ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Първична извънболнична медицинска помощ

Към 31.12.2021г. в РЗИ-Силистра са регистрирани 50 лечебни заведения за първична медицинска помощ-индивидуални практики. Групови практики за ПМП не са регистрирани. Лекарските практики за първична медицинска помощ са под определения минимум за областта според приетата Националната здравна карта на РБългария, съгласно която минималният брой за област Силистра е 75. Най-голяма концентрация на АПМП-ИП се наблюдава в областния град и в двата по-големи общински центрове (Дулово и Тутракан). Над половината (28) от заетите общи лекарски практики са в община Силистра, което съставлява 56% от общо регистрираните 50 АПМП. Регистрираните практики в селата са едва 19 (38%), което затруднява медицинското обслужване на преобладаващо в областта селско население (56%).

През 2021г. е закрыта 1 АПМП и 1 е новооткрита АПМП. Силистренска област е единствената или сред малкото в страната, където не е решен проблемът с организиране на неотложната помощ от страна на общопрактикуващите лекари. В този случай потребността от медицинска помощ в извънработно време, в почивни и празнични дни натовазва системата за спешна помощ (филиалите на ЦСМП-Силистра и МСО на МБАЛ-Силистра).

В първичната дентална помощ осигуреността е по-добра откъм брой на регистрираните АПДП: 72 ИП и 2 ГП, но те отново са концентрирани в градовете, като имат регистрирани 23 допълнителни кабинети в селата. Регистрирана е само 1 специализирана дентална практика в гр. Силистра. През 2021г. е регистрирани 1 нова АПДП-ИП.

Данните за областта показват неравномерно разпределение на регистрираните лечебни заведения. Запазва се тенденцията за трайно незаети селски практики. Това създава проблеми в достъпа на населението до първична медицинска помощ. Важно е да се отбележи, че много от регистрираните ОПЛ обслужват население от две-три и повече практики, което е също предпоставка за затруднение в достъпа на пациентите до своевременна и качествена здравна услуга.

Състоянието на здравната мрежа (лечебни заведения и медицински кадри) в комплекс с високата безработица и засилените миграционни процеси се отразяват негативно на здравно-демографската характеристика на областта (ниска раждаемост, висока смъртност, отрицателен естествен прираст и застаряващо население).

Потребност от първична медицинска помощ

Съобразно регистрираните към 31.12.2021г. 50 практики за първична медицинска помощ и потребността от 75 такива по НЗК, област Силистра има необходимост от допълнителен ресурс от лекари-специалисти по обща медицина за попълване на незаетите практики. Тази потребност най-силно е изразена в голяма част от селата на областта. Най-голяма е потребността за общ. Главиница, където от планирани 7 практики, заета е само 1 (14%), общ. Дулово (8 заети при 18 планирани -44%) и общ. Тутракан (6 заети при планирани 9 (67%).

Регистрираните лечебни заведения за първична медицинска/дентална извънболнична помощ по общини в област Силистра през 2021г. са показани в таблицата:

община	Брой по НЗК		Брой регистрирани			
			инд. практики		групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
Общ. Силистра	33	54	28	45	-	1
Общ. Дулово	18	22	8	13	-	1
бщ. Тутракан	9	15	6	9	-	-
Общ. Главиница	7	8	1	3	-	-
Общ. Кайнарджа	3	5	2	-	-	-
Общ. Ситово	3	5	3	2	-	-
Общ. Алфатар	2	3	2	-	-	-
Област Силистра	75	112	50	72	-	2
В т.ч. в градовете	38	67	31	60	-	2
в селата	37	45	19	12	-	-

Специализирана извънболнична помощ - осъществява се от:

- 63 амбулатории за СМП (само индивидуални практики);
- 1 специализирана дентална практика;
- 1 диагностично-консултативен център;
- 3 медицински центъра;
- 6 медико-диагностични лаборатории и 8 регистрирани манипулационни към МДЛ;
- 20 медико-технически лаборатории.

В системата на извънболничната медицинска помощ работи и един медицински център с първоначална регистрация на територията на област Русе, който на територията на област Силистра предлага дейности по физикална и рехабилитационна медицина.

Амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ са регистрирани в градовете Силистра (47), Дулово (10), Тутракан (6), като обслужват населението в областта чрез 63 основни и 15 допълнително регистрирани кабинети. Основни и допълнителни специализирани кабинети в селата не са регистрирани. Голям брой от практиките са регистрирани от лекари, работещи в болничните лечебни заведения, които обезпечават специализирана медицинска помощ по договор с РЗОК във времето, извън графика им на работа в болниците. В доболничната медицинска помощ само 25% от работещите са на пълен работен график, концентрирани предимно в областния град Силистра.

Регистрираният в Тутракан медицински център „Св. Иван Рилски“ ООД осъществява високотехнологична дейност „In vitro методи за асистирана репродукция“. Медицинският център има разрешение за извършване на дейности по асистирана репродукция, осигуряване, обработка и използване на човешки сперматозоиди, яйцеклетки и зиготи, както и съхранение на сперматозоиди, яйцеклетки, зиготи и предимплантационни ембриони. От 05.08.2011г. има договор за извършване на дейности по асистирана репродукция, финансирани от Център „Фонд за асистирана репродукция“, по настоящем „Център за асистирана репродукция“ (ЦАР), който се преподписва ежегодно, при покриване на изискванията на чл.28 от Правилника за организацията на работа на ЦАР.

Област Силистра има потребност от 143 специалисти в извънболничната медицинска помощ, разпределени по различни специалности. Особено изразен е недостигът от специалисти по кардиология, акушерство и гинекология, нервни болести, ендокринология и болести на обмяната, педиатрия, обща медицина, психиатрия, микробиология, ревматология, физикална и рехабилитационна медицина, клинична лаборатория, паразитология и др.

Заключение: Неблагоприятните демографски процеси в областта (намаляване броя на населението, ниска раждаемост, висока смъртност, външна и вътрешна миграция на трудоспособното население към по-големи населени места, застаряване на населението със съпътстваща полиморбидност) създават все по-сериозни затруднения в здравното обслужване. Делът на възрастните хора е най-голям в малките населени места, където здравната мрежа е най-слабо развита. В тези населени места няма разкрити амбулатории за първична медицинска помощ или са разкрити в съседни селища, няма разкрити амбулатории за специализирана извънболнична помощ. Това, заедно с ниските доходи на хората, силно затруднява достъпа им до медицинска помощ. Преобладаващото възрастно население с множество хронични заболявания налага необходимост от повече медицински грижи и услуги. Поради липса на друга алтернатива за оказване на своевременна медицинска помощ на населението в тези места нараства търсенето на медицинска помощ в спешните структури (МСО и ЦСМП). Едновременно с това нараства и броят на здравно-неосигурените лица. По чисто финансови причини тези лица се самонасочват за медицинска помощ към филиалите на ЦСМП и към МСО на МБАЛ-Силистра, както и пациентите, които нямат достъп до своя личен лекар след работно време и в почивни и празнични дни.

В системата за спешна помощ лекарите са недостатъчно и е налице голямо текучество. Във филиалите дейността се осъществява основно от специалисти по здравни грижи, като филиалите на територията на двете общински болници се подпомагат от дежурните лекари в болниците, в обхвата на договора с МЗ по методиката за субсидиране на консултативна медицинска дейност и обслужване на лица поради отдалеченост от друга болница. Основните проблеми в спешната помощ са недостатъчното ресурсно осигуряване с медицински специалисти и необходимостта от повишаване квалификацията на персонала.

В системата на болничната помощ проблемите са още по-драматични – недостиг на квалифициран медицински ресурс (всякакъв) в условия на нарастващи изисквания за покриване на критериите на медицинските стандарти.

Причините за това следва да търсим в действалата в предходни години политика на обучение и квалификация, ниските трудови възнаграждения на новозавършилите лекари и липсата на мотивация за работа в периферните и отдалечени области, липсата на стратегическо планиране и адекватна политика на финансиране на обучението и специализацията, засилената емиграция на новозавършили лекари в чужбина, поради липса на мотивация за работа в периферните и отдалечени от големи градове области. На този етап, очевидно се изискват стратегически мерки и политика за подкрепа на здравеопазването в малките и слабо икономически развити райони на страната, каквато е област Силистра, за да се гарантира достъпът до медицинско обслужване на населението, както за извънболнична, така и за болнична медицинска помощ.

ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА

1. ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ

Болничното лечение на населението в област Силистра се осъществява от три многопрофилни болници: областна в гр. Силистра и две общински (гр. Дулово и гр. Тутракан). Средногодишният брой използвани легла през 2020г. в трите болници е 483, като върху тях е отчетена годишна използваемост от 40%. Относителният дял на леглата в МБАЛ-Силистра съставлява 63% от общия брой болнични легла в областта и това формира най-големия пациентопоток (брой на постъпили и изписани болни, проведени леглодни).

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения в област Силистра.

Видове заведения	2021г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени леглодни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 болен	Леталитет (%)
Многопрофилни болници - общо	483	19 067	18 233	785	19 212	98 584	202	43	4,8	3,1
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	11 768	11 094	644	11 879	67 124	221	39	5,7	5,5
„МБАЛ-ТУТРАКАН” ЕООД	93	3 913	3 824	67	3 924	16 152	192	47	4,1	1,7
„МБАЛ-ДУЛОВО” ЕООД	86	3 386	3 315	74	3 409	15 308	194	43	4,5	2,2

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2021г.

Видове заведения	2020г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени леглодни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 болен	Леталитет (%)
Многопрофилни болници – общо	483	19 371	18 851	503	19 499	95 311	193	43	4,5	1,83
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	11 605	11 140	436	11 687	63 395	209	38	5,4	3,8
„МБАЛ-ТУТРАКАН” ЕООД	93	3 910	3 885	40	3 936	14 703	158	42	3,7	1,0
„МБАЛ-ДУЛОВО” ЕООД	86	3 856	3 826	27	3 876	17 213	213	48	4,4	0,7

Забележка: Данните са извлечени от годишните статистически отчети за 2020г.

През 2021г. за лечение през болниците са преминали 19 212 пациенти, срещу 19 499 през 2020г. Проведени са 98 584 леглодни (при 95 311 за предходната година) при средна

използваемост за легло 202 дни (при 193 дни за 2020г.). Като цяло се наблюдава намаляване на хоспитализираните за сметка на това е увеличен болничния престой. Показателят „среден престой на 1 лекуван болен“ нараства и при трите ЛЗБП. За общинските болници - МБАЛ-Дулово от 4,4 дни (през 2020г.) този показател на 4,5 дни (през 2021г.), МБАЛ-Тутракан от 3,7 (през 2020г.) на 4,1 дни (през 2021г.). В МБАЛ Силистра през 2020г. този показател е 5,4 дни, а през 2021 нараства на 5,7 дни.

Медико-диагностичната дейност в болничните лечебни заведения през 2021г. показва намаление в броя на извършените изследвания с 21 929 (общо за трите болници през 2020г. са извършени 1 328 382, а през 2019г. - 1 350 311 медико-диагностични изследвания).

Дейност по физиотерапия и рехабилитация се извършва само в МБАЛ-Силистра. През 2019г. дейността в МБАЛ-Дулово е спряна поради липса на кадри. Отчетеният брой преминали пациенти в „МБАЛ-Силистра“ АД през 2021г. е 427, с 81 повече спрямо 2020г. – 346.

Дейности по хемодиализа се извършват само в МБАЛ-Силистра. През 2021г. пациентите на хемодиализа са 117, срещу 123 през 2020г. Извършени са съответно 8724 за 2021г. и 8653 диализни за 2020г., в т.ч. и перитонеални диализи. В отделението са налични 14 диализни поста.

През 2021г. в РКМЕ са приети и обработени 4958 заявления за явяване пред ТЕЛК, с 111 заявления по-малко от 2020г. (5069). Сериозен проблем е липсата на кадрови ресурс за обезпечаване състава на ТЕЛК с лекари на пълен работен график.

Спешната помощ в областта се осъществява от МСО на МБАЛ-Силистра и от филиалите на ЦСМП в Силистра, Тутракан, Дулово, Главиница и Кайнарджа. През 2021г. през МСО са преминали 13 682 пациенти, в сравнение с 2020г., преминалите са 13 932. Отчетен е спад на преминалите пациенти с 300 през 2021г., спрямо 2020г. Прави впечатление, че в МБАЛ-Дулово има лек спад на брой хоспитализирани пациенти за 2021г., а за МБАЛ-Тутракан за този показател показват леко увеличение за 2021г.

2. ПРИХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2020г. и 2021г.)

БОЛНИЦИ	П Р И Х О Д И 2021г.							
	Приходи от МЗ	Приходи от община	Приходи от НЗОК	Приходи от пациентски такси	Приходи от други продажби	Други приходи	Приходи от дарения	ВСИЧКО ПРИХОДИ
МБАЛ - СИЛИСТРА	7 620 670	0	13 632 687	85 368	656 757	121 428	1 845 660	23 962 573
МБАЛ - ТУТРАКАН	745 835	25 000	4 967 307	20 975	361 923	26 513	131 727	6 279 283
МБАЛ - ДУЛОВО	733 007	305 000	2 798 510	9 730	146 667	1 577 902	52 890	5 623 706
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	9 099 512	330 000	21 398 504	116 073	1165347	1 725843	2 030277	35 865562
	П Р И Х О Д И 2020г.							
МБАЛ - СИЛИСТРА	2 780 739	0	11 678 841	72 862	494 929	715 130	174 370	15 916 871
МБАЛ - ТУТРАКАН	1 029 074	90 000	3 207 377	18 823	293 274	28 352	200 464	4 867 364
МБАЛ - ДУЛОВО	916 633	90 200	2 716 228	22 257	187 381	327 003	65 522	4 325 224
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	4 726 446	180 200	17 602 446	113 942	975 584	1 070485	440 356	25 109 459

Приходите на болниците от област Силистра се формират основно от три източника: от НЗОК за дейност по договори, бюджетни субсидии от МЗ и/или общини и от дейността на лечебните заведения като търговски субекти (продажби на медицински услуги, други продажби и други приходи, които може да включват лихви по банкови средства, приходи от отдадени под наем помещения и т.н.)

През 2021г. общият приход на трите болници е 35 865 562лв., срещу 25 109 459лв. за 2020г. Наблюдава се увеличение общо за областта от 10 756 103 спрямо 2020г., като за МБАЛ-Силистра приходите за 2021г. са се увеличили с 8 045 702лв. спрямо 2020г., за МБАЛ-Тутракан приходите за 2021г. са се увеличили с 1 411 919 лв. спрямо 2020г., а на МБАЛ-Дулово приходите за 2021г. са се увеличили с 1 298 482лв. спрямо 2020г.

Общо приходите от дарения са се увеличили значително – 1 845 660 лв. през 2021г., срещу 440 356 лв. през 2020г., като даренията за МБАЛ-Силистра са се увеличили с 1 671 290 лв. за 2021 г. спрямо 2020 г., но в двете общински болници са намалели, съответно „МБАЛ-Тутракан“ ЕООД с 68 737 лв, а при „МБАЛ-Дулово“ ЕООД са намалели с 12 632 лв. за 2021 г. спрямо 2020 г.

В структурата на общите приходите на трите болници най-голям относителен дял заемат приходите по договор с РЗОК-Силистра през двете години, съответно 60% за 2021г. и 70% за 2020г. Приходите от МЗ и общини през 2021г. са 26% (20% през 2020г.), а тези от други продажби на услуги – 3,2% през 2021г. , като се наблюдава намаление, спрямо 2020 г.-3,8%. Приходите от дарения отчитат увеличение – 5,7% през 2021г., срещу 1,8% през 2020., поради пандемичната ситуация от Ковид-19.

Финансирани от общините са получили само двете общински болници в Дулово и Тутракан, въпреки че областната болница е акционерно дружество с процентно участие на всяка от 7-те общини в областта. През 2021г. по-голям принос от общинско дотиране има МБАЛ-Дулово – 305 000 лв. (срещу 90 200 лв. през 2020г.). МБАЛ- Тутракан, която е получила само 25 000 лв. през 2021г. (срещу 90 000 лв. през 2020г.).

3. РАЗХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2020г. и 2021г.)

2021г.	И К О Н О М И Ч Е С К И Е Л Е М Е Н Т И : /в лева/								КАПИТАЛ ОВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ	
	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603			ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ
	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурителни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консумативи и др.	Горива вода,енергия и др.м-ли					Разходи за амортизации	
МБАЛ - СИЛИСТРА	14 113690	2 354896	239 610	3 761 717	801 353	202 061	780 403	896 650	24 802 388	1 543 799	26 346 187
МБАЛ - ТУТРАКАН	3 517 643	616 354	0	588 341	140 138	51 854	521 914	239 744	5 837 427	137 058	5 974 485
МБАЛ - ДУЛОВО	3 119656	520 165	0	455 621	255 049	45 841	281 185	62 883	4 898 558	46 055	4 944 613
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	20 750989	3 491 415	239 610	4 805 679	1 997893	299 756	1 583502	1 199277	35 538 373	1 726 912	37 265 285
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	14 274444	2 541 988	70 079	3 666 540	893 860	551 469	1 572 686	1 217 793	24 788 859	3 756 993	28 545 852

2020г.	И К О Н О М И Ч Е С К И Е Л Е М Е Н Т И : /в лева/								КАПИТАЛО ВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ	
	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603			ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ
	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурителни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консумативи и др.	Горива вода,енергия и др.м-ли					Разходи за амортизации	
МБАЛ - СИЛИСТРА	9 693212	1722746	67497	2984893	598 852	284 484	793 687	911 876	1 705 7247	3 637 269	20 694 515
МБАЛ - ТУТРАКАН	2 485 988	448 410	2 582	347 532	113 569	110198	548 522	246 005	4 302 806	41 534	4 344 341
МБАЛ - ДУЛОВО	2 095 244	370 832	0	334 115	181 439	156 787	230 477	59 912	3428806	78 190	3 506 996
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	14 274444	2 541 988	70 079	3 666 540	893 860	551 469	1 572 686	1 217 793	24 788 859	3 756 993	28 545 852

Общите разходи на трите болници през 2021г. са 37 265 285лв. срещу 28 545 852лв. през 2020г., като са се увеличили общо с 8 719 433лв. Като цяло капиталовите разходи през 2021г. са намалели

на 1 726 912лв., спрямо 2020г., когато са били 3 756 993лв.

Прави впечатление, че са отчетени разходи за храна на болни само от МБАЛ-Силистра. Традиционно общинските болници не отчитат такива разходи. Това разходно перо рефлектира върху общата грижа за пациента в негативен аспект.

Разходите за възнаграждения и осигурителни вноски през 2021г. са се увеличили с 7 425 972 лв. (от 16 816 432 лв през 2020г. на 24 242 404 лв. през 2021г.). Това е във връзка с увеличения на работните заплати на лекари, сестри, санитарни и помощен персонал, поради увеличението на МРЗ и дабавките за работа с Ковид-19.

Разходите за лекарства, медицински консумативи и материали, кръв и кръвни продукти през 2021г. са се увеличили с 1 139 139 лв., спрямо 2020г. През 2021г. болниците в областта са отчетели общо 37 265 285лв. разходи, които надхвърлят приходите със 1 399 723лв.

2020	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ-ТУТРАКАН	МБАЛ-ДУЛОВО	2021	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ-ТУТРАКАН	МБАЛ-ДУЛОВО
към доставчици и клиенти	2 320 100	215 386	213 783	към доставчици и клиенти	1 117 209	168 820	134 619
към персонала	1 746 322	572 373	225 122	към персонала	1 038 014	636 904	298 635
към осигурителни предприятия	410 285	1 829 638	1 159 759	към осигурителни предприятия	354 842	1 349 479	517 159
данъчни задължения	109 092	2 652 237	794 087	данъчни задължения	208 253	2 765 129	781 192
др. краткоср. задължения	0	34 716	213 783	др. краткоср. задължения	38 001	89 778	0

Ежегодно с натрупване и 3-те ЛЗ се формират нарастващи размери на задължения към доставчици и клиенти, основно към доставчици на лекарства и медицински консумативи, на доставчици на вода, горива и енергия, задължения към персонал, осигурителни и данъчни предприятия и др. Това не позволява на болниците да правят капиталови вложения за съвременна апаратура, да инвестират в обучения на персонала, за да привличат достатъчно новозавършили лекари и специалисти, както и да придобиват дълготрайни активи.

Направените разходи за медицинска дейност в болниците формират няколко икономически показателя, показани сравнително за 2020г. и 2021г. в следната таблица:

№	ПОКАЗАТЕЛИ	МБАЛ-СИЛИСТРА		МБАЛ-ТУТРАКАН		МБАЛ-ДУЛОВО	
		2021г.	2020г.	2021г.	2020г.	2021г.	2020г.
1	Среден разход за едно легло на ден/лв	223.53	143.45	190.39	118.44	276.99	153.30
2	Среден разход за един преминал болен	2088.27	1353.25	1487.62	1021.44	1384.98	816.02
3	Среден разход за един леглоден	367.43	251.97	361.41	199.58	309.26	183.75
4	Среден разход за лекарства на един леглоден	48.96	23.15	17.75	11.86	51.54	22.51
5	Среден разход за мед. консумативи за един леглоден	29.50	23.94	18.67	11.77	10.90	3.01
6	Среден разход за един храноден	3.57	1.06	0.00	5.06	0.00	0.00
7	Среден разход за персонала за един леглоден	2632.63	1192.89	259.63	273.44	219.93	186.16

През 2021г. среднодневният разход за едно болнично легло се е увеличил в трите лечебни заведения спрямо 2020г. Средният разход за един преминал болен има най-голямо увеличение в областната МБАЛ-Силистра - 735лв. спрямо 2020г., в МБАЛ Тутракан с 466лв., а в МБАЛ Дулово с 568лв. Наблюдава се значително завишение на разхода за един леглоден и в трите болници в област Силистра. Този показател е завишен поради откритите допълнително COVID легла и разходите по преминалите болни за лечение на един болен.

По показател „среден разход за един храноден“ картината е тревожна, от гледна точка на потребност на пациента, тъй като в едната общинска болница (Дулово) не са реализирани такива разходи, а в областната и другата общинска болница (Тутракан) един храноден е съответно 3.57лв. и 5.06лв. Тази цифра се дължи на организираното хранене на болните с Ковид-19, в условия на задължителна изолация, като в общинската болница това мероприятие е било реализирано в рамките само на няколко месеца от 2021г. От грижата за болния отсъства една важна физиологична потребност - храненето, при спазване на съответната диета, съобразно заболяването. Очевидно е необходимо законодателно решение, което да осигури правото на хоспитализирания пациент да получава храна, като част от лечебно-диетичния режим, както и да се гарантира безопасността на предлаганата храна, във връзка с профилактиката на хранителните токсикоинфекции.

ЦЕЛИ НА РЗИ-СИЛИСТРА ЗА 2021 ГОДИНА

- Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на област Силистра;
- Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива.
- Повишаване ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда.
- Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот, чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене, ниска физическа активност и стрес.
- Ограничаване заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести.

За опазване на здравето на населението в област Силистра, Регионална здравна инспекция – Силистра реализира дейността си през 2021г. чрез следните

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.

4. Мониторинг на продукти, стоки и фактори на жизнената среда, със значение за здравето на човек, чрез извършване на лабораторни анализи на проби в акредитирани лаборатории по БДС EN ISO/IEC 17 025.
5. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
6. Осъществяване на дейностите по приети национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност, стрес и др.) и с факторите на риска в околната среда.
7. Анализиране на регионално ниво на демографските показатели и здравното състояние на населението и търсене на зависимост между тях и факторите на жизнената среда и начина на живот с оглед разработване на регионални профилактични програми.
8. Реализиране на инициативи за промоция на здраве и повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
9. Изпълнение на дейности по национални програми и проекти за ограничаване влиянието върху здравето на поведенческите рискови фактори и факторите на жизнената среда.
10. Провеждане на активен епидемиологичен надзор на заразните заболявания, ефективен контрол на противоепидемичния режим в лечебните заведения и контрол за качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
11. Прилагане на ефективна система от мерки за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на функционалното звено за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.
12. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм
13. Повишаване готовността на здравната мрежа за посрещане на грипна епидемия/пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести
14. Постигане на висок имунизационен обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на възискателността от страна на РЗИ по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
15. Ефективна координация на РЗИ с органите на местната и държавна администрация, лечебните и здравни структури, националните центрове по общественото здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
16. Дейности за подготовка и повишаване на квалификацията на кадрите от РЗИ.
17. Принос за ефективността на действащите регионални съвети по различни здравни проблеми.
18. Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве.
19. Анализиране на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването, вкл. в РЗИ.

РЗИ-Силистра като териториален орган на МЗ провежда държавната политика, на територията на област Силистра, за защита здравето на гражданите, изпълнява законовите задължения и правомощия по контрола на ООП, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека, на факторите на жизнената среда, по надзора на заразните болести, вкл. за Ковид-19 и опазване на страната от внос и разпространение на заразни болести, вкл. за Ковид-19, по контрола на медицинските дейности, по организацията и контрола на медицинската експертиза, по контрола на лекарствата и аптеките, по надзора на медицинското осигуряване на населението и защитата на населението от инциденти с химични, биологични и радиоактивни агенти, в обхвата на Устройствения правилник на РЗИ,

в съответствие със законите на страната и подзаконовите нормативни актове по тяхното прилагане. В изпълнение на своята дейност здравните инспектори и експертите проучват, събират и систематизират информация, анализират, предписват коригиращи мерки и извършват контрол по изпълнението им. При необходимост се налагат административни мерки, в случаите предвидени в закон. В дейността по предварителния здравен контрол РЗИ-Силистра извършва здравна оценка на устройствени планове и проекти, както и експертиза по екологичното законодателство на инвестиционни предложения/планове и програми, относно преценка за ОВОС/ЕО/ОС, становища по ДОВОС и предварителни консултации на инвеститорите, за наличие на потенциални рискове за общественото здраве от реализирането на инвестиционни намерения. РЗИ-Силистра събира, обработва и анализира медико-статистически данни, анализира здравно-демографските показатели за населението в областта и изготвя информация за състоянието на осигуреност с медицински специалисти в област Силистра.

ЩАТНА И КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ НА РЗИ-СИЛИСТРА КЪМ 31.12.2021г.

Към 01.01.2021г. числеността по Устройствовен правилник за РЗИ-Силистра е 51 щатни длъжности, организирани в 4 дирекции, разпределени както следва:

- 36 длъжности по служебни правоотношения (70,6 %);
- 15 длъжности по трудови правоотношения (29,4 %).

След изменение на Устройствовения правилник на регионалните здравни инспекции (ДВ бр.69 от 20 Август 2021г.), числеността на РЗИ-Силистра е намалена на 49 щатни бройки, разпределени както следва:

- 32 длъжности по служебни правоотношения (65,30 %);
- 17 длъжности по трудови правоотношения (34,70 %).

По административни звена разпределението на длъжностите е:

- ръководство (3) и дирекция АПФСО (9) – 12 (24,50 %)
- дирекция МД – 11 (22,45 %)
- дирекция НЗБ – 11 (22,45 %)
- дирекция ОЗ – 15 (30,60 %)

Към 31.12.2021 г. заетите длъжности са както следва:

- по служебни правоотношения 27 (84,4 % от 32 по щат).
- по трудови правоотношения – 15 (88,2 % от 17 по щат).

Кадрова окомплектованост към 31.12.2021 г.:

- ръководни длъжности – 7, от тях 4 заети (57,14%);
- експертни длъжности с аналитични и контр. функции – 27, от тях 23 заети (85,20%);
- експертни длъжности със спомагателни функции – 10, от тях заети 10 (100%);
- технически длъжности – 5, от тях заети 4 (80%).

Към 31.12.2021 г. незаети са 7 длъжности (14,30%): 3 ръководни (зам.-директор, директор ДНЗБ, директор ДОЗ), 3 експертни (инспектор в ДНЗБ, старши инспектор и инспектор в ДОЗ) и 1 спомагателна длъжност (изпълнител-хигиенист в ДНЗБ). Дефицитът на ръководни кадри пречи на добрата субординация и затруднява организацията на работата, изисква повече време от директора на инспекцията за пряка обща или индивидуална работа със служителите от различни дирекции в специализираната администрация и неговото пряко участие в организационната и оперативната дейност на специализираната администрация, вкл. с контролно-методична работа по различни теми и задачи.

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО, ФИНАНСОВО И СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

1. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ

1.1. Усъвършенстване на дейността по административно обслужване на физически и юридически лица, съгласно принципите и изискванията на наредбата за административното обслужване

През 2021г. са извършени 1393 услуги на граждани по общо 34 вида по Регистъра на услугите, разпределени по вид и брой както следва:

№ по ред	Наименование на административната услуга по Регистъра на услугите	Брой извършени административни услуги
1	2	3
1	961 Издаване на становище за недостатъчност на специалисти по дадена специалност при сключване на договор с РЗОК за осъществяване на специализирана извънболнична помощ	0
2	3041 Издаване на удостоверение за спазване на здравните изисквания и утвърдените медицински стандарти от лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите	22
3	1793 Издаване на удостоверение за регистрация на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	0
4	1088 Заличаване от регистъра на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	0
5	685 Издаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	0
6	1336 Прекратяване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	0
7	881 Изготвяне на протокол за извършена проверка във връзка с издаване на лицензия за търговия на едро или дребно и съхраняване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	0
8	2155 Предоставяне на специални рецептурни бланки на лечебни заведения за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	70
9	341 Предоставяне на специални формуляри на аптеки за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	6
10	1552 Вписване в регистъра на обектите с обществено предназначение	65
11	882 Заличаване от регистъра на обектите с обществено предназначение	30
12	1660 Издаване на удостоверение за съответствие с основните изискванията, на които трябва да отговарят лечебните заведения за болнична помощ, центрoвете за психично здраве, центрoвете за кожно-венерически заболявания, онкологичните центрове, ДМСГД, диализните центрове и тъканните банки	3
13	466 Издаване на удостоверение за регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	0

14	258 Заличаване на регистрацията на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	0
15	1795 Издаване на санитарно удостоверение за извършване на дейности с опасни отпадъци от хуманната медицина	0
16	883 Издаване на становище за класифициране на отпадъци	9
17	259 Издаване на становище за съгласуване на проект/подробен устройствен план	11
18	1870 Издаване на становище за съгласуване на инвестиционен проект	44
19	2961 Издаване на хигиенно заключение за проектна документация	
20	1338 Издаване на становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация	15
21	467 Издаване на международен сертификат за имунизации	30
22	1796 Издаване на свидетелство за имунизационно състояние	4
23	686 Издаване на сертификат за здравен контрол или за освобождаване от здравен контрол на кораб	4
24	1553 Издаване на разрешение за дейности по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби	0
25	1089 Издаване на разрешение за пренасяне на покойници извън страната	1
26	1573 Издаване на хигиенно заключение за получаване на разрешение за търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека	3
27	1349 Издаване на удостоверение за регистрацията на дрогерия	4
28	2241 Издаване на становище за унищожаване на лекарства	0
29	477 Издаване на заверен препис или допълнителен екземпляр от документ	19
30	1350 Изготвяне на здравна оценка на седмичните учебни разписания на ученици	99
31	1102 Регистрацията и заверка на лична здравна книжка	938
32	2134 Издаване на удостоверение за осигурителен доход (УП 2)	1
33	2133 Издаване на удостоверение за трудов и/или служебен стаж на осигурявани лица (УП 3)	1
34	2 Предоставяне на достъп до обществена информация	14

При оказването на административните услуги се прилагат Вътрешни правила за организация на административното обслужване, утвърдени със Заповед № РД-01-257/30.12.2010г. на директора на РЗИ-Силистра. Всички административни услуги се оказват чрез Център за административно обслужване (ЦАО). Спазват се следните стандарти за качество на административно обслужване: стандарт за единно наименование на ЦАО, стандарт за осигуряване на подходящи условия и достъпност до и във всички помещения на ЦАО, стандарт за указателни табели за местонахождението на ЦАО, стандарт за поддържане на актуална информация за достъпа до служебните помещения на ЦАО, стандарт за идентификация на служителите, които осъществяват административно обслужване чрез баджове на български и английски език, стандарт за идентификация на служителите при водене на телефонни разговори, стандарт за спазване на правила за комуникация с потребителите, стандарт за предоставяне на информация относно административното обслужване, стандарт за срок на отговор на отправени запитвания от общ характер, стандарт

за време за изчакване за обслужване, стандарт намаляване броя на посещенията на гише, стандарт за използване на опростени и лесни за попълване образци/формуляри, стандарт за осигуряване за безплатна интернет връзка и стандарт за поддържане на система „Най-често срещани въпроси и отговори“.

През отчетния период са реализирани 5 електронни услуги чрез Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни административни услуги на ДАЕУ.

Актуална информация за предоставяните административни услуги, редът за тяхното заявяване, дължимите такси, сроковете за издаване на исканите административни актове и начините за тяхно получаване се поддържаше през целия отчетен период в Административния регистър, интернет сайта на инспекцията и на таблото пред ЦАО.

Състоянието на административното обслужване беше отчетено в указания срок чрез изготвяне на годишен отчет.

В РЗИ-Силистра е разработена система за измерване на удовлетвореността на потребителите на административни услуги чрез използване на обратна връзка с тях. През 2021г. в РЗИ-Силистра се използват и прилагат следните методи на обратна връзка с потребители на административни услуги:

- извършване на анкетно проучване;
- провеждане на консултации със служителите;
- анализ на сигнали, предложения, жалби и похвали;
- анализ на медийни публикации.

Анкетното проучване се провежда целогодишно, чрез предварително одобрена анкетна карта, достъпна в сайта на инспекцията и пред ЦАО. Постъпили са общо 11 анкетни карти за отчитане на удовлетвореността от начина на предоставяне на административни услуги. Анкетните карти са обобщени и изготвен годишен доклад за оцунка на удовлетвореността на потребителите за 2021г., който е публикуван на интернет страницата на инспекцията.

През годината няма постъпили мнения, предложения, сигнали, жалби и оплаквания свързани с административното обслужване, чрез осигурени за целта канали: телефон, факс, ел. поща, кутия за мнения и предложения, лицензиран пощенски оператор, не са установени медийни публикации, с критично отношение към дейността на инспекцията.

1.2.Организиране предоставянето на достъп до обществена информация, в случаите предвидени в ЗДОИ

РЗИ-Силистра прилага утвърдена процедура за организацията на работа по прилагане на Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), с която се урежда приемането, регистрирането, разпределянето, разглеждането на заявления и устни запитвания за достъп до обществена информация, изготвянето на решения за отказ или за предоставяне на обществена информация.

През 2021 г. в инспекцията са постъпили 16 заявления за достъп до информация, като 4 са подадени от неправителствени организации, 1 от юридическо лице и 11 от физически лица. Петнадесет от заявленията са постъпили чрез електронната поща на РЗИ-Силистра, а едно чрез Платформата за достъп до обществена информация.

Поисканата информация се отнася за дейността на РЗИ-Силистра и по своя вид е „служебна информация”. Няма заявления касаещи информация от типа „служебна тайна” и „държавна тайна”, според Закона за защита на класифицираната информация.

Темите, по които е поискана информацията са свързани най-вече с пандемията от Ковид-19 и се отнасят за упражняване на контрол на въведените противоепидемични мерки, осигуряване с ваксини срещу Ковид-19, тяхното транспортиране, съхранение, разпределение и постигнат обхват на населението, разкрити легла за лечение на пациенти с Ковид инфекция.

Няма информация, която да е предоставена повече от три пъти по реда на глава трета от Закона за достъп до обществена информация.

По подадените заявления са издадени в срок 14 решения за предоставяне на пълен достъп до обществена информация. Във всички случаи информацията е предоставена във формата, поискана от заявителите. По 1 от заявленията РЗИ-Силистра не разполагаше с

исканата информация и не ни беше известен друг държавен орган, който да разполага с нея. По друго 1 заявление заявителят не беше посочил точно исканата информация, поради което поискаме от заявителя да отстрани нередностите, което той не направи.

1.3. Систематизиране и съхранение на документи и други материали на РЗИ в съответствие с изискванията на Закона за националния архивен фонд

РЗИ-Силистра има разработени Вътрешни правила за архивната дейност, съгласно които през 2021г., преписките приключили към 31.12.2020г. бяха предадени за съхранение в учрежденския архив. Във връзка с пандемията от Ковид-19 през 2021г. организирахме архивно помещение за съхранение на свързаните с това документи – формуляри за събиране на данни от простиращи в страната, предписания за поставяне под ктарадина, заповеди за прекратяване на карантина и др.

1.4. Поддържане на служебните и трудови досиета на служителите

Досиетата на всички служители се поддържат в безупречен вид. Своевременно са съставяни досиетата на новоназначените служители, а на напусналите - се архивират. В досиетата са класирани всички необходими документи – актове за назначаване и изменение на правоотношенията, заповеди за отпуски, удостоверения за преминати обучения и др.

1.5. Организиране и участие в разработването, актуализирането и утвърждаването на длъжностните характеристики и в процеса на оценяване на изпълнението на служителите

Поради възникнала необходимост са актуализирани длъжностните характеристики на двама служители.

1.6. Организиране на следдипломната квалификация на служителите

За квалификацията и обучението на служителите през 2021г. беше утвърден План за задължително и специализирано обучение в ИПА и НЦОЗА, т. нар. външна квалификация и План за тематичните семинари в РЗИ-Силистра, т.нар. вътрешна квалификация:

А/ Външна квалификация - през 2021 г. при планирани 22 обучения, проведени са 14. Обученията не са осъществени, поради усложнената епидемична обстановка, свързана с COVID-19.

Реализирани обучения по утвърдения график:

- ЗО-2 Предизвикателството да управляваш (д-р Л. Русева – директор Д МД);
- Добри практики и решения в УЧР (М. Огнева);
- Основи на електронното управление (М. Ганчева);
Текстообработка (по ECDL) базов (всички ръководни служители и с контролни и/или аналитични и спомагателни функции);
- Текстообработка (по ECDL) за напреднали (М. Огнева);
- Анализ и визуализация на бази данни – базов (Кръстева, Генова);
- Разработване на интерактивни онлайн презентации с Prezi (Кръстева, Генова);
- Стратегии и политики за противодействие на рисковете в държавната администрация (Ив. Ангелова);
- Интервюто като метод за оценяване при подбор (Н. Димитрова, Ангелова, М. Николова, Огнева);
- Мерки срещу изпирането на пари (всички ръководни служители и с контролни и/или аналитични и спомагателни функции);
- Кодекс за поведение на служителите - функции и основни акценти (д-р Л. Русева);
- Правна уредба на защитата на лични данни (всички ръководни служители и с контролни и/или аналитични и спомагателни функции)
- Електронен документ и електронен подпис (базов модул) (Н. Топалова, М. Георгиева, К. Георгиева, М. Огнева, М. Ганчева);
- Правна уредба на защита на личните данни (Ив. Ангелова – директор ДАПФСО);

- Планиране и организация на електронното административно обслужване (Н. Димитрова, Ив. Ангелова);

Извън утвърдения план са реализирани следните обучения:

- Промени в ЗАНН, Актуални въпроси и съдебна практика, относно законосъобразността на издаваните актове за нарушения и наказателни постановления. (М. Николова)
- Кодекс за поведение на служителите - функции и основни аспекти (Г. Стоянов);
- ЗО-1 Въведение в държавната служба (Г. Стоянов).

Б/ Вътрешна квалификация

Провеждат се тематични семинари по утвърден годишен план. Тематиката на вътрешните обучения е свързана с прилагането на нормативната уредба или с конкретни специализирани теми, касаещи работата на съответния отдел/дирекция, в т.ч. и при обнародвани промени в нормативни актове по дейността на инспекцията. През 2021 г. са проведени 7 семинара, поради приоритетно възникнали дейности по надзора на Ковид-19.

1.7. Осигуряване на условия за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки

Със Заповед №РД-01-49/17.03.2021г. на директора на РЗИ-Силистра е утвърден План-график на обществените поръчки за 2021г. През годината са подадени 7 заявки участие в процедури по обществени поръчки, провеждани от ЦОП към МФ.

1.8. Осигуряване на процесуално представителство пред органите на съдебната власт

През 2021г. инспекцията е била страна по 5 съдебни производства, едно от които е свързано с трудово-правен спор, завършило с потвърждаване на издадения от директота на РЗИ-Силистра административен акт (заповед за прекратяване на служебно правоотношение при изтичане на изпитателен срок). Осигурено е процесуално представителство от юрисконсулта. Три съдебни производства са завършили в полза на РЗИ, едно в полза на наказаното лице и едно не е приключило.

1.9. Провеждане на конкурси за назначаване на служители по ЗДСл.

През 2021г. са проведени 7 (седем) конкурсни процедури по Закона за държавния служител за следните длъжности:

- Директор на дирекция „Медицински дейности“ – Приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат;
- Директор на дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Инспектор в дирекция „Медицински дейности“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Инспектор в дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Инспектор в дирекция „Надзор на заразните болести“ – Конкурсната процедура е обявена през второ и пред трето тримесечие. И двете процедури са прекратени със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати.
- Младши експерт в дирекция „Обществено здраве“ – Приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат.

През 2021г. с публикувани 2 (две) обява по чл. 81а от ЗДСл в Портала за мобилност в държавната администрация за длъжностите Директор на дирекция „Обществено здраве“ и старши експерт в „Надзор на заразните болести“. В срока, определен за подаване на документи в РЗИ-Силистра, не постъпиха заявления за участие в подбора.

През 2021г. инспекцията участва в програма „Старт в кариерата“ за 2 длъжности със специалности от област здравни грижи. За нито една от позиите не се явиха кандидати.

2. ФИНАНСОВО ОБСЛУЖВАНЕ

2.1. Усъвършенстване на дейността и прилагането в практиката на СФУК

Система за финансово управление и контрол на РЗИ-Силистра включва следните елементи:

2.1.1. Контролна среда

Лична почтеност и професионална етика – РЗИ-Силистра разполага с Кодекс за поведение на служителите утвърден със Заповед №РД-01-256/29.12.2020г. съдържащ етични ценности, взаимоотношения между ръководството, служителите и гражданите, професионално поведение, норми регламентиращи случаите на измами, корупция, нередности и др. и Правилник за вътрешния ред актуализиран със Заповед № РД-01-118/31.07.2019г. Всички служители са запознати с правилата срещу подпис.

Организационна структура на РЗИ-Силистра е съобразена с Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции. Актуалната плановата численост на персонала е 49 щатни бройки разпределена в четири дирекции: „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“, „Медицински дейности“, „Надзор на заразните болести“ и „Обществено здраве“. Всички структурни звена /дирекции / имат разработени и утвърдени от директора на инспекцията функционални характеристики.

Политики и практики прилагани по отношение на човешките ресурси

Със Заповед № РД-01-117/31.07.2019 г. са утвърдени Политики и процедури за управление на човешките ресурси. Същите са актуализирани със заповед №РД-01-188/29.09.2020г. Назначаването на служителите в инспекцията става при спазване на Вътрешни правила за назначаване и подбор утвърдени със Заповед № РД-13-66/26.04.2018г. и работна инструкция за прилагане на правилата утвърдена със Заповед № РД-13-103/31.05.2018г., актуализирани със заповеди №РД-01-123/07.08.2019г. и №РД-01-143/02.10.2019г. На всички служители са връчени длъжностни характеристики, като при необходимост се актуализират. Оценка за изпълнение на длъжността се извършва в срок, при спазване на нормативните изисквания. През 2021г. е изготвен план за квалификация на служителите.

2.1.2 Управление на риска

Стратегия за управление на риска

През отчетната година в инспекцията е прилагана Стратегия за управление на риска утвърдена със заповед № РД-13-106/06.06.2018г. Рисковете, които могат да попречат на постигането на стратегическите и оперативните цели на инспекцията се идентифицират от комитет по риска сформиран със заповед № РД-13-107/06.06.2018г., актуализирана със Заповед № РД-02-83/23.12.2020г. и се обсъждат от директорския съвет.

Риск-регистър

През 2020г. разработихме Стратегически план на РЗИ -Силистра за периода 2021-2025г., в който определихме стратегическите цели и оперативните мерки, с които ще ги постигнем. Приехме и Стратегия за управление на риска за периода 2021-2023г. Структурните звена идентифицираха рисковете, които биха попречили на постигането на поставените цели. Същите бяха оценени и бяха предприети мерки за тяхното ограничаване и наблюдение. Разработен беше риск регистър на инспекцията включващ 40 риска. Всички документи са разгледани и приети на директорски съвет.

Със Заповед № РД-01-183/29.10.2021г. са утвърдени Стратегически план за периода 2021-2025г., Стратегия за управление на риска и Риск – регистър на РЗИ-Силистра.

2.1.3. Контролни дейности

Процедури за одобряване и разрешаване

Със заповед са одобрени Вътрешни правила за разделяне на отговорностите, с които се определят длъжностните лица имащи право да разрешават и одобряват извършването на разходи в инспекцията.

Системата за “двоен подпис”

РЗИ-Силистра прилага системата за „двоен подпис“. Със Заповед №РД-13-74/06.04.2016г. за определени длъжностните лица с право на полагане на първи и втори подпис при извършване на безкасови разходи, касови плащания и при поемане на задължения върху писмени договори и други документи;

Предварителния контрол

РЗИ-Силистра има изградена система за предварителен контрол одобрена със Заповед № РД-13-90/27.04.2016г. РЗИ-Силистра няма назначен финансов контролор. Предварителният контрол е възложен на различни служители, както следва:

- процедури за възлагане на обществени поръчки –юрисконсулт
- преди поемане на финансови задължения и преди извършване на разходи за придобиване на активи/услуги – директор на дирекция АПФСО
- преди поемане на финансови задължения и преди извършване на разходи за командировки в страната - директор на дирекция АПФСО
- отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество - юрисконсулт
- продажба на движимо и недвижимо имущество - юрисконсулт
- провеждането на конкурси за подбор и назначаване на служители - директор на дирекция АПФСО
- издадени наказателни постановления - юрисконсулт
- осъществяване на предварителен контрол върху оперативната дейност на всяка дирекция от главен секретар и директор на дирекция;

За някои от направленията на предварителния контрол има разработени работни инструкции като:

- преди поемане на финансови задължения и преди извършване на разходи за придобиване на активи/услуги - одобрена със Заповед №РД-13-100/11.05.2016 г.
- преди поемане на финансови задължения и преди извършване на разходи за командировки в страната – одобрена със Заповед №РД-13-99-11.05.2016 г.
- отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество – одобрена със Заповед №РД-13-119/06.06.2016 г.

Процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции

РЗИ-Силистра прилага Счетоводна политика и Индивидуален сметкоплан последно актуализирани със Заповед № РД-13-191/08.11.2018г. За осчетоводяване на документите се използва софтуерен продукт „Контоб66“. За да се гарантира вярност и точност на получаваната информация се прилагат Вътрешни правила за съпоставяне на данните утвърдени със заповед.

Движението на счетоводните документи е регламентирано с Вътрешни правила за счетоводния документооборот утвърдени със Заповед №РД-01-106/05.07.2019 г.

С цел вярно съставяне на годишния финансов отчет е издадена Заповед № РД-01-255/2312.2021г. за пълна годишна инвентаризация към 31.12.2021г. на активи и пасиви на РЗИ-Силистра. Инвентаризацията се провежда при спазване на Вътрешните правила за провеждане на инвентаризация, бракуване, трансформиране и унищожаване на дълготрайни материални и нематериални активи и материални запаси, одобрени със Заповед № РД-13-167/07.01.2019 г.

Процедури за наблюдение

В инспекцията е въведен и се прилага оперативен контрол от страна на ръководството на всички нива в организацията върху възлагането и изпълнението на работата и изпълнението ѝ в конкретните структури. Задачите се възлагат чрез АИС Евентис със проследяване на срока на изпълнение. Провеждат се ежеседмични оперативки на директора с ръководителите на съответните структурни звена, на които се отчита свършеното пред предходната седмица и се обсъждат и поставят задачи за следващата. Всяко тримесечие на директорски съвет се отчита изпълнението на годишния план на организацията.

Антикорупционни процедури

РЗИ-Силистра прилага Антикорупционни правила и мерки (посл. акт. със Заповед № РД-01-139/1.10.2019г.) и Вътрешни правила за защита на лицата подали сигнали за корупция, корупционни прояви и/или конфликт на интереси и нарушения на правото на ЕС (утв.свс Заповед № РД-01-108/22.06.2021г.). Във връзка с приемането на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество със Заповед № РД-13-182/24.10.2018 г. се утвърдени Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите за установяване конфликт на интереси. През 2019г. поради

необходимост правилата са актуализирани със Заповед №РД-01-140/01.10.2019г. Със Заповед №РД-02-64/27.10.2020г. е определена постоянно действаща комисия, която да извършва проверки на подадените декларации по чл.35, ал.1 от ЗПКОНПИ. Комисията извърши проверка на всички подадени декларации и изготви доклад с вх.№ 75-236/03.06.2021г.

Във връзка с прилагането на Вътрешни правила за управление на цикъла на обществените поръчки утвърдени със заповед №РД-13-126/10.06.2016 г., акт. със заповед №РД-01-95/19.06.2019г., през 2021 г. разработихме План-график за обществените поръчки в РЗИ-Силистра, който беше утвърден със Заповед № РД-01-49/17.03.2021 г.

Правила за достъп до активи и информация

В РЗИ-Силистра действат Вътрешни правила за достъп до обществена информация последно актуализирани със Заповед №РД-13-115/26.06.2018г., Вътрешни правила за отдаване под наем на недвижими имоти утвърдени със Заповед № РД-12-119/06.06.2016г., Вътрешни правила за отдаване под наем на движими вещи утвърдени със Заповед №РД-13-208/12.10.2016г., Вътрешни правила за продажба на движими вещи утвърдени със Заповед №РД-13-209/12.10.2016г. За отчитане на даренията са въведени Вътрешни правила за получаване и разпореждане със дарения утвърдени със Заповед №РД-13-118/06.08.2014г. Работата на учреденския архив е регулирана с Вътрешни правила за Организацията и дейността на учреденския архив утвърдени със Заповед №22-01-144/29.03.2013г.

Управление на човешките ресурси

РЗИ-Силистра има приети Вътрешни правила за заплатите, които периодично подлежат на преглед и актуализация. През 2019г. същите са актуализирани със заповед № РД-01-104/04.07.2019г. За оптимизиране организацията на човешките ресурси от 2016г. се прилагат Вътрешни правила за ползване, отлагане, прекъсване и погасяване правото на отпуск на служителите одобрени със Заповед № РД-13-135/22.06.2016г. Редът за командироване на служителите е уреден във Вътрешни правила за командировките в страната утвърдени със Заповед №РД-01-163/01.11.2019г.

Защитата на информацията

Със Заповед № РД-13-105/14.05.2016г. са приети Вътрешни правила за задълженията на потребителите на компютърната и информационна среда в РЗИ-Силистра. В тях е предвиден ред за съхранение и защита на информацията в електронен вид и са създадени правила за ползване на компютърната техника. Със Заповед №РД-13-150/05.09.2018 г. е въведена в действие Процедура за архивиране и възстановяване на критични информационни системи и регистри. Във връзка с влизането в действие на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни РЗИ-Силистра разработи Политика за прозрачност при обработването на лични данни утвърдена със Заповед № РД 13-124/17.07.2018г. и Вътрешни правила за защита на личните данни утвърдени със Заповед № РД 13-121/11.07.2018г. Във връзка с предприемане на противоепидемични мерки срещу Ковид-19 със Заповед № РД 01-29/08.02.21г. е допълнен Регистъра на дейностите, включващи обработка на лични данни.

Във връзка с предоставения достъп до средата за междурегистров обмен със Заповед № РД 01-120/31.07.2019г. утвърдихме Вътрешни правила за използване на средата за междурегистров обмен /REGIX/.

Правила за документиране, архивиране и съхраняване на информацията

С цел подпомагане осъществяването на текущата дейност, вземането на правилни управленски решения и контрол върху процесите в организацията сме въвели Вътрешни правила за документооборота, деловодната и архивна дейност, актуализирани със Заповед № РД-01-59/03.05.2019г. Архивната дейност в инспекцията е уредена във Вътрешни правила за архивната дейност утвърдени със Заповед № 22-01-136/14.08.2013г. РЗИ-Силистра прилага Типова номенклатура на делата със срокове за съхранение утвърдена от министъра на здравеопазването и въведена в действие в инспекцията със Заповед № РД-01-103/04.07.2019г. На основание чл. 42 от ЗНАФ в инспекцията има постоянно действаща експертна комисия, която следи за обработката на архивните единици в учреденското архивохранилище.

2.1.4. Информация и комуникация

С цел вземане на правилни управленски решения и изпълнение на задълженията служителите са включени в АИС Евентис и участват в електронния документооборот. Медийните изяви на служителите са регулирани със заповед на директора.

2.1.5. Мониторинг

През м.декември.2011г. са приети вътрешни правила за мониторинг на изпълнението на препоръки от контролни органи. В тях е разписан реда за регистриране на получените от контролни органи препоръки, предприемане на мерки за действия по препоръките с определяне на конкретни срокове и отговорници и контрола на изпълнението им.

Мониторинг на Системата за финансово управление и контрол се извършва ежегодно преди изготвяне на доклада за нейното състояние. При установяване на несъответствия същите се отстраняват.

След попълване на въпросника за самооценката на СФУК за 2021г. е постигната много добра обща оценка на действащата в РЗИ-Силистра Система за финансово за управление и контрол .

През 2021 г. РЗИ-Силистра е предприела действия по отношение на подобряване на системите за финансово управление и контрол в областта на управление на риска – приета Стратегия за управление на риска и Риск-регистър

2.2.Планиране на бюджетните средства, необходими за дейността

През 2021г. РЗИ-Силистра работи по шест бюджетни програми:

- 1)Държавен здравен контрол;
- 2)Промоция и превенция на незаразните болести;
- 3)Профилактика и контрол на заразните болести;
- 4)Контрол на медицинските дейности, здравна информация и електронно здравеопазване;
- 5)Осигуряване на медицинска помощ на специални групи от населението;
- 6)Администрация.

Утвърденият бюджет първоначално е 1 216 900 лв., обезпечен чрез собствени приходи 25 000 лв. и 1 191 900 лв. субсидия от Републиканския бюджет.

През годината бюджетът на РЗИ-Силистра е увеличаван, съгласно заповеди на МЗ:

Заповед №/дата на министъра на здравеопазването	Размер на увеличението /лв/	Вид на разхода
РД-03-24/31.03.2021г.	75800	Персонал
РД-03-73/28.04.2021г.	7238	Дезинсекционни мероприятия през 2021г. за контрол на комарните популации в областта чрез ларвицидни и имагоцидни обработки
РД-03-92/02.06.2021г.	14960	Поставяне на ваксини срещу Ковид-19
РД-03-186/06.08.2021г.	37450	Поставяне на ваксини срещу Ковид-19
РД-03-127/24.06.2021г.	2752	Поддържане на мобилен мамограф в техническа изправност и готовност за работа
РД-03-143/06.07.2021г.	33600	Поставяне на ваксини срещу Ковид-19
РД-03-227/12.08.2021г.	178	Извършване на дейност по Национална програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити в Република България (2017-2021г.-
РД-03-217/12.08.2021г.	892	Извършване на дейност по Национална програма за елиминация на морбили и рубеола (2019-2022г.)
РД-03-226/12.08.2021г.	642	Извършване на дейности по Национална програма за подобряване на ваксипрофилактиката на сезонния грип (2019-2022г)

РД-03-230/12.08.2021г.	1400	Извършване на дейности по Национална програма за намаляване въздействието на радон в сградите на българското население (2018-2022г.)
РД-03-280/18.10.2021г.	2800	Извършване на дейности по Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (2021-2025г.)
РД-03-264/14.10.2021г.	83780	Осигуряване на лични предпазни средства, медицински изделия, лекарствени продукти и дезинфектанти в борбата с пандемията от Ковид-19
РД-03-329/03.11.2021г.	19930	Поставяне на ваксини срещу Ковид-19
РД-03-453/24.11.2021г.	36000	Придобиване на транспортно средство
РД-03-529/10.12.2021г.	43059	Поставяне на ваксини срещу Ковид-19
РД-03-566/23.12.2021г.	6332	За осигуряване на подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на Ковид-19

В края на годината, след анализ и изготвяне на прогноза за очакваното изпълнение на бюджета, с писмо № 91-00-84/3.12.2021г. Министерство на здравеопазването определи уточнения годишен план по бюджета 1 449 992лв.

През 2021г. са събрани собствените приходи в размер на 18 296 лв. и включват:

- такси за административни и други услуги и дейности – 13 075лв.
- глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети – 5 221лв.

Направените разходи по бюджета за 2021г. възлизат на 1449992 лв., в т.ч.:

Вид на разходите	План	Отчет	Изпълнение (отн. дял)	Структура (отн. дял)
Разходи за персонал	1129663	1129494	99,98%	77,90%
В т.ч. Разходи за заплащане на допълнителни възнаграждения във връзка с подкрепа на работещи в условията на заплахата за общественото здраве от Ковид-19	6415	6415		
Разходи свързани с поставяне на ваксини срещу Ковид-19	115399	115399		
Издържка и други текущи разходи	281507	283058	100,55%	19,52%
Платени данъци, такси и административни санкции	2023	2120	104,79%	0,15%
Капиталови разходи	36000	35320	98,11%	2,43%
Всичко	1449992	1449992		100%

В края на всяко тримесечие изготвяме анализи за приходите и разходите на инспекцията, а резултатите се докладват на заседания на Директорския съвет. В резултат на своевременно изпълнените дейности и положени усилия, инспекцията завърши 2021г. без просрочени вземания.

По отношение на разходите прилагаме мерки за тяхното ограничаване чрез стриктен предварителен контрол и анализи, относно техния размер и целесъобразност. В резултат на тези действия РЗИ-Силистра нямаше проблеми с финансирането на дейността през годината и завърши отчетния период без просрочени задължения.

В края на 2021г. подготвихме апликационна форма за предоставяне на капиталови средства за закупуване на едно транспортно средство. След събиране на оферти закупихме лек автомобил КИА – комби с възможност за транспортиране на ваксини с контейнер при спазване изискванията за температурен режим и транспорт на медицински консумативи. През годината изготвихме бюджетна прогноза 2022-2025г. и тригодишна бюджетна прогноза за разходите в областта на електронното управление и използваните ИКТ за периода 2022-2025г.

2.3.Срочно осчетоводяване и упражняване на контрол върху бюджетната дейност

През годината текущо са осчетоводявани всички приходи и разходи при сразване на утвърдената счетоводна политика, индивидуален сметкоплан и указания на МЗ. Съгласно вътрешните предварителни финансов контрол се извършваше на всички договори, предложения за поемане на финансови задължения, предложения за извършване на разходи, актове за назначаване на служители, обществени поръчки.

2.4.Периодичен анализ на събираемостта на глобите и имуществените санкции

През 2021г. са съставени 30 акта за установяване на административни нарушения:

Физически лица	24бр.
Еднолични търговци	2 бр.
Юридически лица	4
Общо	30

Установени нарушения, за които са съставени АУАН, систематизирани по причини:

За нарушение на чл.56 от ЗЗ за забраната за тютюнопушене	6
За нарушение на чл.36 от ЗЗ за регламентиране дейността на обекти с обществено предназначение	1
За нарушение на Наредба №27 за търговия с дрехи втора употреба	1
За нарушение на Наредба 2/10.1.2005 за ВБИ	1
За нарушение на Наредба 2/12.5.2005 г. за имунизациите в Р България	0
За нарушение на Наредба 15/27.6.2006 г. за здравни книжки	4
За нарушение на чл.63, ал.4 от ЗЗ за противоепидемичните мерки	16
За нарушение на Наредба № 37 за здравословното хранене на учениците	1
За нарушение на чл. 54 т. 3 от ЗЗ за продажба на алкохол на територията на учебно заведение	0
Общо	30

През периода са издадени 38 наказателни постановления (от които 28 бр. по съставени актове от инспектори на РЗИ-Силистра и 10 бр. по издадени постановления на Районна прокуратура-Силистра за неспазена задължителна карантина при Ковид-19) на общата стойност 10800 лв. Средна стойност на 1 постановление 284,21 лв.

Разпределение по административни звена:

Дирекция	АУАН	НП	Сума
ОЗ	23	22	3300 лв.
НЗБ	7	6	600 лв.
МД	0	0	0
НП по чл.36, ал. 2 ЗАНН	-	10	3 000 лв.
Общо	30	38	8 400 лв.

От съставените 38 наказателни постановления, 15 са платени в РЗИ-Силистра, 14 са изпратени за принудително събиране в НАП, 2 са в процедура на обжалване и 7 към края на годината не са влезли в сила. В РЗИ-Силистра през периода са платени 3 600 лв. Обжалвани са три наказателни постановления, две от които са потвърдени от съдебните органи в втора инстанция, а едно е в процес на съдебно производство.

Общата оценка на административно-наказателната дейност през 2021г. показва, че причините за налагане на глоби обхващат разнообразни нарушения (неефективна дезинфекция, забрана за тютюнопушене, неспазване на правилата за продажба на дрехи втора употреба и нарушения на изискванията за здравни книжки, като ецентът е върху неспазване на протиепидемични мерки свързани с разпространението на Ковид-19). Преобладават съставените АУАН на ФЛ (80%). 39% от съставените НП са платени в РЗИ, което означава, че е постигнат известен възпитателен ефект.

3.СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

3.1.Организиране и снабдяване на администрацията с материали, консумативи, химикали, диагностикуми, дълготрайни материални активи, горива и смазочни материали

През 2021г. са направени разходи за издръжка в размер на 283 058лв., които включват:

Вид на разхода	Лева
Медикаменти	28434
Постелен инвентар и облекло	52226
Материали	63127
Вода, горива и енергия	59432
Разходи за външни услуги	57393
Текущ ремонт	15317
Командировки в страната	2629
Разходи за застраховки	3898

Усложнената епидемична обстановка свързана с пандемията от Ковид-19 оказва влияние на извършените разходи за издръжка на инспекцията. Увеличи се потреблението и закупуването на ЛПС, диагностични тестове, консумативи за поставяне на ваксини срещу Ковид-19, дезинфектанти, както и извършването на телефонни и куриерски услуги. В изпълнение на ПМС 90/11.03.2021г. по бюджета на РЗИ-Силистра бяха одобрени допълнителни разходи в размер на 83780лв., с които са осигурени БАТ, ЛПС и дезинфектанти за нуждите на лечебните заведения (болници, ЦСМП, ДКЦ, МДЛ и РЗИ).

Със средствата са осигурени:

Вид на разхода	Лева
Бързи антигенни тестове за изследване на SARS-CoV-2	26000
Лични предпазни средства – маски, ръкавици, предпазни облекла	51747
дезинфектанти	1410

Освен отпуснатите целеви средства от направените разходи за издръжка 8079 лв. са свързани с пандемията от Ковид-19. Със средствата са закупени игли, спринцовки, разтворител за ваксина (0,9% NaCl) и др. консумативи, за извършване на имунизации, осигурено е транспортирането на ваксини, лекарства и др. при получаването им от склад на БулБио НЦЗПБ-София, МЗ и други РЗИ.

През 2021г. плановата лабораторна дейност по държавния здравен контрол продължи да се извършваше от външни лаборатории, собственост на РЗИ-Добрич, РЗИ-Варна и РЗИ-Русе. За осигуряване на лабораторната дейност в обхвата на сключените договори и по Указанието на МЗ за планиране, беше извършена необходимата логистична организация за транспортиране на пробите и снабдяване с материали, консумативи, хранителни среди, реактиви и др. за извършване на лабораторните анализи, в съответната лаборатория. Разходите за материали, реактиви, хранителни среди и др. консумативи възлизат на 10718 лв., а транспортните разходи и командировъчните на служителите за доставяне на пробите - 696лв.

Разходи за данъци, такси и административни санкции - 1923лв., както следва:

Вид на разхода	Лева
платени държавни данъци и такси	485
Платени общински данъци и и такси	1685

Капиталовите разходи са в размер на 35320лв. за:

Вид на разхода	Лева
Придобиване на транспортни средства	35320

Във връзка с пандемичното разпространение на Ковид -19 и в изпълнение на Заповед № Р-48/17.03.2020г. на Министър-председателя на РБългария РЗИ-Силистра извърши:

- Получаване и обобщаване на потребностите на лечебните заведения от областта от ЛПС, медикаменти, тестове и дезинфектанти и изпращането им в ЛКЦ.
- Разпределяне между лечебните заведения на получените от МЗ (склад на БЧК в с. Лозен) лични предпазни средства, медикаменти, тестове и дезинфектанти.
- Получаване от лечебните заведения, обобщаване и изпращане в МЗ на периодични отчети на лечебните заведения и РЗИ за получените, изразходваните и налични лични предпазни средства, дезинфектанти и тестове за изследване на Коивид-19.

3.2.Организиране на текущ ремонт, поддържане и стопанисване на материалната база

През 2021г. се извърши текущ ремонт на част от канализационната система и боядисване на работни помещения.

3.3.Организиране на абонаментно поддържане на специална техника и измервателни уреди

В началото на годината се подписа договор с „Румедит“ ЕООД – гр.Русе за абонаментно поддържане на използваната лабораторна техника (термостати) и за калибриране на измервателни уреди.

3.4.Осигуряване на транспортно обслужване на дейността

Автомобилния парк се поддържа в добро техническо състояние и не се допусна нарушаване на графика за пътувания за упражняване на ДКЗ, вземане и транспортиране на проби, получаване на ваксини и ЛПС, връчване на предписания за налагане на карантина и др. Всички автомобили бяха своевременно подготвени и представени на ГТП.

3.5.Организиране на правилна експлоатация на техническите системи в инспекцията

През годината ежесечно се извършваше проверка на пожароизвестителната система по предварително определен график, който да гарантира поне по 1 проверка на всеки датчик. През м.ноември се извърши проверка на пожарогасителите и противопожарните кранове, както и контрол на изградената нова система за мълниезащита.

4.ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

През 2021 г. уеб-сайта на инспекцията беше поддържан в актуален вид. Своевременно се публикува всички предоставени материали и категории информация за сферата на дейност на РЗИ-Силистра, подлежащи на публикуване в интернет, съгласно Заповед № РД-01-31/10.02.2021г. Показател за постигнатото е класацията на Програма достъп до информация, където инспекцията достигна 79,9% сравнителен рейтинг за прозрачност на дейността (второ място сред регионалните здравни инспекции в страната).

През годината инспекцията работи по създаването и попълването на публични регистри и бази:

- В определения срок (28.02.2021г.) попълнихме и публикувахме Доклад за състоянието на администрацията
- Поддържахме в актуално състояние публични регистри: Регистър на издадените удостоверения за регистрация на дрогерии, Регистър по Наредба № 5 на издадените разрешения за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина в област Силистра, Административен регистър.

Своевременно актуализирахме публикуваната информация в Портала за отворени данни и при необходимост вписахме информация в Регистъра на информационните ресурси.

5.ДЕЙНОСТИ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020

Проект № BG16RFOP001-4.001-0001-C001 „Подкрепа на развитие на системата за спешна медицинска помощ“

През 2021г. за строеж „Спешно отделение към МБАЛ-Силистра“ стартираха изкопни дейности, с цел провеждане на теренно археологическо проучване, тъй като терена определен за строеж попада в зона за археологическо налюдение на некрополи. За целта

беше сключен договор между РЗИ-Силистра и РИМ-Силистра. Експертната комисия към министерство на културата проведе археологическо наблюдение на изкопите и тъй като не бяха открити археологически структури или културни пластове с археологическа стойност, строителният обект беше освободен за продължаващи дейности по инвестиционното намерение. Строителните дейности по изграждането на спешно отделение не продължиха, поради заявено прекратяване на договора с МЗ от строителната фирма-изпълнител.

6.ДЕЙНОСТИ ПО ПРОЕКТ BG 05M9OP001-1.099-0001 „ПОДКРЕПА НА РАБОТЕЩИ В СИСТЕМАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО В УСЛОВИЯ НА ЗАПЛАХА ЗА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ ОТ COVID-19“
През 2021г. за периода на действие на проекта изготвихме и своевременно изпращахме в МЗ необходимите справки и отчети за начислените възнаграждения на работещите по проекта служители на РЗИ-Силистра.

7.АНТИКОРУПЦИОННИ МЕРКИ

През 2021г. РЗИ-Силистра реализира антикорупционни мерки съгласно предварително разработен план. Проведена беше антикорупционна комуникационна кампания сред потребители на административни услуги, доставчици и подконтролни обекти. В рамките на кампанията разпространихме 50 брошури, в които декларирахме своята нетърпимост към корупцията и информирахме гражданите за каналите, по които могат да подадат сигнал за корупционни прояви и нарушения на етичните норми, от страна на служителите на РЗИ-Силистра. Отношението на гражданите относно корупционните прояви бяха проверени с анкетно проучване. Резултатите от получените 31 бр. анкетни карти са обобщени в доклад. През отчетната година не са постъпвали сигнали за корупционни прояви на служители на инспекцията, сигнали за действия или бездействия, свързани със злоупотреба с власт, лошо управление на държавното имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административния орган и длъжностни лица в инспекцията, сигнали за нарушения на Кодекса на поведение на служителите в държавната администрация и Етичния кодекс на служителите на РЗИ-Силистра.

Във изпълнение на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество, всички служители, заемащи публична длъжност, са подали декларации по чл.35 и същите са публично достъпни при съблюдаване на Закона за защита на личните данни. През 2021г. не са постъпили сигнали за конфликт на интереси.

8.ИЗВЪРШЕНИ ОДИТИ И КОМПЛЕКСНИ ПРОВЕРКИ ОТ КОНТРОЛНИ ОРГАНИ

През 2021г. няма извършени одити и комплексни проверки от контролни органи.

9.ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКТОРСКИЯ СЪВЕТ

Със заповед на директора на РЗИ-Силистра е определен състав на директроския съвет, а в годишния план на инспекцията е разработен предварителен план-график на заседанията му. Проведени са 3 заседания, като взетите решения са протоколирани.

10.ДЕЙНОСТ НА ЕКСПЕРТНИЯ СЪВЕТ

В РЗИ–Силистра функционира Експертен съвет по предварителен здравен контрол (ЕС по ПЗК), определен със заповед на Директора на инспекцията. ЕС по ПЗК заседава ежеседмично, като на провежданите заседания разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2021г. са проведени 38 заседания на ЕС и са разгледани 106 проектни преписки. Издадени са 61 здравни заключения за оценка на инвестиционни проекти и за съгласуване на ПУП по ЗУТ. За ОВОС на инвестиционни предложения и за ЕО на планове и програми са докладвани и обсъдени 45 преписки от РИОСВ-Русе, приключили с писмени становища.

По предварителния здравен контрол са издадени 16 становища за въвеждане в експлоатация на строежи и са реализирани 9 участия в държавни приемателни комисии.

11.ИЗГОТВЕНИ СТАНОВИЩА ПО НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ

През изтеклата 2021г. директора на РЗИ-Силистра е изготвил писмено становище до МЗ по проект на наредба за изменение на Наредба № 3 от 2007г. за здравните изисквания към детските градини, относно текста по чл.4, ал.5

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ“ – 2021г.

Щатната осигуреност на дирекция „Медицински дейности“ включва 11 длъжности. Към 31.12.2021г. в дирекцията работят трима лекари със специалност на следните длъжности – директор дирекция, главен инспектор и главен експерт и 8 служители с немедицинско образование (четирима главни експерти, един старши експерт, един младши експерт и двама главни специалисти). Към 31.12.2021г. няма незаети длъжности.

През отчетната 2021г. дейността на дирекция „Медицински дейности“ беше подчинена на един от основните приоритети в Национална здравна стратегия 2021-2030 – контрол по спазване на медицинските стандарти в лечебните заведения; организиране и контрол на дейностите по медицинската експертиза на населението (на временна и трайна неработоспособност); дейности по събиране и обработване на медико-статистическа и финансово-статистическа информация за нуждите на МЗ, НЦОЗА, НСИ и др.; дейности свързани с медицинското осигуряване на населението и съобразно това в дирекцията бяха организирани и осъществени следните дейности:

1. Дейности по регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ (ЛЗИП) по Закона за лечебните заведения и контрол по извършената регистрация. ОК

За отчетния период са постъпили 18 заявления за регистрация/пререгистрация на лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ, по които са извършени проверки, изготвени са констативни протоколи и удостоверения по чл.40 ал.4 от ЗЛЗ и са изпратени до Изпълнителна агенция "Медицински надзор". Изпратени 15 писма до ИАМН по чл.40 ал.8 от ЗЛЗ. През годината са заличени общо 5 ЛЗИП на основание чл.45.

Във връзка с контрола по извършена регистрация, през годината са реализирани 8 проверки по спазване изискванията на медицински стандарти в лечебни заведения за извънболнична помощ. При проверките не са установени несъответствия по медицинския стандарт на съответните медицински специалности. Издадени са 10 становища за недостатъчност.

2. Контрол във връзка с издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл.46, ал.3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл.28а, ал.3 от ЗЛЗ и на утвърдените медицински стандарти по повод издаване на разрешение за регистрация и във връзка с издадени вече разрешения.

През 2021г. са извършени 5 проверки по изпълнението на Наредба № 49/2010г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешния ред на лечебните заведения за болнична помощ и ЦКОДУХЗ във връзка с подадени заявления за промяна на обстоятелствата в разрешението за осъществяване на дейност на МБАЛ-Силистра (вписване на две нови дейности – по интервенционна кардиология и по ревматология) и на МБАЛ-Дулово (промяна на ниво на компетентност на вътрешно отделение и закриване на ОФРМ и микробиологична лаборатория). Издадени са 4 удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл. 46, ал. 3 от Закона за лечебните заведения и на утвърдените медицински стандарти.

Реализирани са 30 проверки по спазване изискванията на медицински стандарти в лечебни заведения за болнична помощ.

3. Уведомяване на Изпълнителна агенция „Медицински надзор“ за случаи на нарушения на медицинските стандарти, констатирани при изпълнение на правомощията на РЗИ.

През 2021г. не са констатирани случаи за нарушения на медицински стандарти в ЛЗ за болнична и извънболнична помощ, не са постъпвали сигнали и жалби в тази насока.

4. Регистрация на лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве и контрол върху дейността им.

Към 31.12.2021г. не са извършени вписвания в регистъра, поради липса на постъпили заявления.

5. Издаване на разрешения за съхранението и продажбата на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина, съгласно Наредба № 5 от 2011г. за условията и реда за получаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина и снабдяването им с лекарствени продукти.

През 2021г. в област Силистра са работили 4-ма семейни лекари с разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти в населени места без разкрити аптеки, които през

годината са проверени по Наредба № 5/2011г. При проверките не са констатирани несъответствия по Наредба №5. Осъществени са и 7 планови проверки на лекари, които нямат разрешение по наредбата. При проверките не са констатирани нарушения.

6.Организиране и контрол по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза (РКМЕ).

6.1.Организация и контрол на експертизата на временната неработоспособност

През 2021г. са подготвени 11 проекто-заповеди за определяне на съставите на ЛКК в ЛЗИМП и ЛЗБП (МБАЛ-Силистра, МБАЛ-Тутракан, МБАЛ-Дулово, ДКЦ-Силистра, МЦ-Силистра, МЦ-Тутракан).

Регионалният съвет (РС) по експертизата на временната неработоспособност (ЕВН) работи по предварително съгласуван и утвърден от директора на РЗИ-Силистра план за контрол върху лечебните заведения-органи за медицинска експертиза и издадените от тях актове за временна неработоспособност. През годината бяха осъществени **26 планови** проверки на лечебни заведения – **12** проверки на семейни лекари и **14** проверки на ЛКК (11 от тях в лечебни заведения за болнична помощ и 3 в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ). При проверките е осъществена методическа помощ и контрол по медицинската експертиза. На основание чл.111, ал.1, т.1 от Закона за здравето са проверени общо **198** болнични листове (2 % от издадените б.л. в проверените лечебни заведения), заедно с придружаващата ги медицинска документация (амбулаторни листове или епикризи). При извършените проверки не бяха установени експертни решения по реда на чл.103, ал. 3 от Закона за здравето.

През 2021г. от всички **73** обжалвани болнични листове **56 б.л. са потвърдени** от ЛКК/ТЕЛК, **7 б.л. са непотвърдени** от ТЕЛК, **6 б.л. са отменени** от ЛКК, а **2 б.л. са анулирани от ЛКК**, **2 б.л.** на едно и също лице са обжалвани от лицето до НЕЛК, която отменя и връща ЕР за ново освидетелстване от ТЕЛК. Лицето е преосвидетелствано след оценка на работоспособността: „работоспособен“ с водеща диагноза: Пиогенен артрит, неуточнен. С мотива: не определя временна неработоспособност, съгл. чл.6, ал.6 от НМЕ /макс. допустима ВН 540 дни/. Лицето да се насочи от ЛКК за преценка на трайна неработоспособност.

Обхватът на контролите в софтуерния продукт на НОИ е твърде широк, което доведе до рязко увеличаване броя на обжалваните б.л. насочвани към ТЕЛК. Основната част от обжалваните от НОИ б.л.- 50 от общо 64 (90 от общо 99 бр. за 2020г.) са с мотив: „**за становище относно обективни причини за дългата продължителност на болничния лист**“. Останалите 14 б.л. (9 б.л. през 2020г.) са обжалвани от НОИ на основание нарушение на чл.13, ал. 1 и ал. 2; чл.6, ал.5. от НМЕ.

Като резултат от продължаващото прилагане през 2020г. и 2021г. на електронната система за контрол от страна на НОИ и дадените методични указания при проверките, извършвани от Регионалният съвет (РС) за контрол върху актовете, издадени от органите на медицинската експертиза за временна неработоспособност с по един представител на ТП на НОИ-Силистра и РЗОК-Силистра, броят на обжалваните болн. листове е намалял ефективно - от 90 бр. за 2019г. на 47 бр. през 2020г., а през 2021г. се е повишил незначително на 50 бр.

Мотиви за отмяна от страна на ТЕЛК на общо 7 б.л. за 2021г.:

- 1 б.л. поради липса на медицинска документация, обуславяща продължителното амбулаторно лечение -диагноза: Камъни в жлъчния мехур с остър холецистит;
- 4 б.л. са с мотив: поради липса на медицинска документация, обуславяща необходимостта от продължителна временна неработоспособност - диагноза: Доброкачествено новообразуване на яйчника (4 б.л. на едно лице с идентични мотиви);
- 1 б.л. - лицето има определен % т. н. р. за същото заболяване, липсва медицинска документация за влошаване на състоянието на пациента-диагноза: Слепота на двете очи;
- 1 б.л. - лицето е призовано с обратна разписка и не се явява, и не предоставя допълнителна медицинска документация. Експертното решение се постановява въз основа на приложената медицинска документация. ТЕЛК не потвърждава б.л, поради липсата на медицинска документация, обуславяща продължителна неработоспособност-диагноза: Камък в уретера.

През 2021г. от името на работодатели са постъпили 9 от всички обжалвани б.л. (3 през 2020г., 15 през 2019г. срещу само 4 б.л. през 2018г.). Всички са потвърдени.

6.2. Организация на експертизата на трайната неработоспособност.

Организацията на експертизата на трайната неработоспособност се урежда с Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинската експертиза (ПУОРОМЕРКМЕ), приет с ПМС № 83 от 26.04.2010г., изм. и доп. Д.В. бр. 59 от 16.07.2021г.

През 2021г. в РКМЕ са приети и обработени 4958 заявления за явяване пред ТЕЛК, с 285 заявления по-малко от 2020г. Извършена е обработка на Медицинските експертни досиета (МЕД) на всяко лице, което е заявило освидетелстване или преосвидетелстване в ТЕЛК. Проверени и заверени са 4695 експертни решения, постановени от ТЕЛК (с 564 по-малко от 2020г.), от тях 127 са обжалвани пред НЕЛК (138 обжалвани през 2020г.).

Изпратени са 4695 експертни решения до заинтересованите страни – работодатели, НОИ, АСП и др. Подготвени и изпратени са 2 395 писма до лица, на които им престои преосвидетелстване във връзка с изтичане срока на ЕР, след като е извършена проверка за всяко едно лице в ЕИСМЕ и Regix.

Съгласно чл. 54б от ПУОРОМЕРКМЕ: “Когато лице с увреждане по смисъла на Закона за хората с увреждания (ЗХУ) не намира персонални данни в своя профил в информационната система на Агенцията за хората с увреждания по чл. 82, ал. 5 от ЗХУ, може да подаде заявление за актуализиране на данните до НЕЛК“. Във връзка с това, в ТЕЛК са изпратени 967 експертни решения за актуализиране на данните в ИБД.

Съгласно чл.61 от ПУОРОМЕРКМЕ са преархивирани МЕД на 312 починали лица.

През 2021г. НЦОЗА предостави обработени данни за 2020г., относно първичната инвалидност по области и за страната във възрастовите групи над 16г. и до 16г.

Общият брой на първично инвалидизираните лица над 16г. (вкл. и тези със степен на инвалидност до 50%) в област Силистра е 1019. Разпределението на първично инвалидизираните лица по тежест на инвалидност за област Силистра е както следва:

- до 50 % - 207 (20.31 %);
- от 50 % до 70 % (III-та група)- 360 (35.33%);
- от 71 % до 90 % (II-ра група) -248 (24.34 %);
- над 90 % без ЧП (I-ва група без чужда помощ)-96 (9.42 %);
- над 90 % с ЧП (I-ва група с чужда помощ) - 108 (10.60 %).

80% от всички първично инвалидизирани възрастни са с инвалидност над 50% (812 души).

Данните от табулограмите за област Силистра показват най-висок относителен дял на инвалидизирани лица в III-та група – 35,33%, срещу 33.60% за страната. На второ място са инвалидизираните лица от II-ра група – 24.34%, срещу 25.58% за страната.

Инвалидизираните лица с I-ва група на инвалидност (над 90 % без чужда помощ) в област Силистра са с най-нисък отн. дял – 9.42%.

Инвалидизираните лица от I-ва група в област Силистра по тежест на инвалидност (над 90 % без чужда помощ и над 90% с чужда помощ) заемат отн. дял, съответно 9.42% и 10.60%, и в национален план са сред най-ниските.

Най-честа причина за трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите от Клас IX-Болести на органите на кръвообращението, Клас II-Новообразувания, Клас XIII-Болести на костно-мускулната система и съединителната тъкан, Клас IV-Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата и Клас V-Психични и поведенчески разстройства.

7. Проверки по чл. 93 от ЗЗ по жалби и сигнали при нарушаване правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване и по други жалби и сигнали

През отчетния период са постъпили общо 12 жалби/сигнали/молби за съдействие от граждани или препратени от други институции (МЗ, ИА „Медицински надзор“, НЕЛК), свързани с медицинското обслужване:

Чрез Министерство на здравеопазването:

- Никола Георгиев Крачанов - сигнал подаден по ел. поща до МЗ, във връзка с неудовлетвореност от оказано болнично лечение в Хирургично отделение на МБАЛ Силистра – жалбата е неоснователна.

- Петър Руменов Петров - сигнал подаден по ел. поща до МЗ срещу специалист – гастроентеролог, във връзка с издаване на медицински документи, удостоверяващи здравословен статус, при подновяване на шофьорска книжка. За неправомерното участие на специалиста е сезиран управителя на ДКЦ.
- Снежана Райчева Димова - жалба до МЗ за отказана медицинска помощ на съпруга ѝ, боледуващ от Ковид-19. При проверката се констатира, че в ЛЗ за доболнична помощ на пациента са приложени диагностика и лечение в необходимия обем и качество.
- Катя Аспарухова Данова – отворено писмо до МЗ, касаещ починалата ѝ майка с Ковид-19 в МБАЛ Тутракан и освобождаването ѝ от аутопсия. Не се установиха нарушения, отразени в жалбата, което я класифицира за неоснователна.
- Антоанета Христова Христова, директор на ДСХ и управител на ЦНСТ 1 и ЦНСТ 2 – гр. Алфатар - жалба до МЗ с изразено недоволство от поведението и проявено отношение към нея от двама лекари, работещи в МБАЛ Силистра. След извършена проверка в ЛЗ за БП и социалните институции, ръководени от жалбоподателката са дадени препоръки към жалбоподателката за подобряване организацията на дейността, а жалбата бе категоризирана за неоснователна.
- Снежана Танчева - жалба до МЗ, във връзка с провеждано лечение на Иван Русев /баща на жалбоподателката/ в ЦСМП Силистра и Мултипрофилно спешно отделение, отделения по Неврология и Кардиология при МБАЛ Силистра, отделение по Неврология при МБАЛ Тутракан. Жалбата е неоснователна.
- Даниела Лакерова - сигнал подаден по ел. поща до МЗ във връзка с освидетелстването ѝ от ТЕЛК Силистра. При проверката се установи, че има насрочена дата за явяване пред ТЕЛК комисия, за което са предприети мерки за уведомяването ѝ преди подаване на сигнала до МЗ.
- Андрей Иванов Добрев - жалба до МЗ и ИАМН, във връзка с работен график на двама лекари от МБАЛ Силистра и съмнение относно качеството на оказваната от тях медицинска помощ. След запитване към ОД на МВР-Силистра и получен отговор се установи, че на посочения в жалбата адрес не живее лице с име Андрей Иванов Добрев, поради което жалбата се счита за анонимна. Изготвен е доклад от проверката с препоръки до директора на ЛЗ за БП за редуциране на часовете на двамата лекари в месечните графици работа в различни болнични структури.

Чрез ИА „Медицински надзор“:

- Надежда Христова Иванова - жалба до ИАМН по повод неудовлетвореност от оказана медицинска помощ на Ганка Балкова /баба на жалбоподателката/от страна на ЦСМП Силистра и „МБАЛ Тутракан“ ЕООД. Жалбата е неоснователна.

От граждани:

- Димитър Костадинов Димитров – жалба/сигнал за „лоша практика“ в отделение по Трансфузионна хематология при извършване на манипулация по повод кръводаряване.

Чрез омбудсман на РБългария:

- Турхан Кямилов – сигнал по повод забавено отпускане на лекарствен продукт по протокол на НЗОК за скъпоструващо лечение от аптека (пореден). Класифициран за неоснователен. Изготвен и изпратен отговор до лицето.

Чрез РЗОК Силистра:

- Димитър Неделчев Димитров – жалба по повод неудовлетвореност от изготвена от ОЛКК към „ДКЦ-1-Силистра“ ЕООД медицинска документация, необходима за освидетелстване пред ТЕЛК. Изпратен отговор до жалбоподателя и директора на РЗОК Силистра.

8. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в ЛЗ на територията на областта и осъществяване на контрол по спазването на Наредба № 3 от 5 април 2019г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които Министерството на здравеопазването субсидира лечебни заведения, и за критериите и реда за субсидиране на лечебни заведения

Трите ЛЗБП в областта бяха финансирани през 2021г. от МЗ за извършени медицински дейности по Наредба № 3 от 5 април 2019г.

Съгласно нормативните изисквания на МЗ, експерти на дирекцията извършваха контрол на тримесечие в ЛЗБП. През годината в РЗИ са приети, проверени и изпратени в срок 36 месечни електронни отчета от ЛЗБП. През отчетния период са извършени общо 12 проверки на място в трите болници – по 1 на всяко тримесечие. При проверките не са установени несъответствия с изпратените електронни отчети. За проверките са изготвени констативни протоколи и доклад до директора на РЗИ.

Във връзка с чл. 10, ал. 3, т. 7 от Наредба № 3 от 5 април 2019 г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които Министерството на здравеопазването субсидира лечебни заведения и за критериите, и реда за субсидиране на лечебни заведения, по искане на изпълнителния директор на МБАЛ-Силистра беше изготвено становище за кадровата осигуреност на съставите на ТЕЛК, необходимо при сключване на договора за субсидираните дейности между МЗ и МБАЛ-Силистра.

През годината беше осъществяван регулярен контрол в web-базираната страница на „Система за събиране и предоставяне на информация за нуждите на МЗ“ на справка за общите и просрочените краткосрочни задължения на трите болници за всяко тримесечие, която ЛЗ следва да подават към МЗ.

9. Контрол на спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти.

През годината са реализирани 41 проверки (40 от тях планирани) по чл.27 и чл.28 от ЗЗ и по чл.4, ал.4 от Наредбата за медицинските критерии и реда за установяване на смърт.

За извършените проверки по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта са изготвени протоколи.

Ежемесечно се изготвя отчет от 3-те ЛЗБП по чл.17 от Наредба 14/15.04.2004г. за медицинските критерии и реда за установяване на смърт, който се изпраща до ИА „Медицински надзор“ (дирекция „Управление и координация на трансплантацията и асистираната репродукция“).

10. Издаване на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл.50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и представяне информация за издадените наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата.

За 2021г. са извършени планираните 4 проверки по чл.50, чл.51 и чл.53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането в Отделение по трансфузионна хематология в „МБАЛ-Силистра“ АД. Нарушения не са констатирани.

12. Съвместно със звената за социалното подпомагане в общините, осъществяване на дейности по Закона за закрила на детето и по други нормативни актове, във връзка с т.31 „Дейности, свързани с детското здравеопазване“, съгласно Указание на МЗ за планиране и отчитане на дейностите на дирекция „Медицински дейности“:

- ежемесечно събиране и обработка на актуална информация за състоянието на детската смъртност - обобщената информация е изпращана своевременно в НЦОЗА всяко тримесечие;
- проверки за всяко съобщено починало и мъртвородено дете - през 2021г. са извършени 12 проверки във връзка с починали и мъртвородени деца;
- събиране, проверка и обработка на информация от трите ЛЗБП, относно случаи на новородени деца на територията на региона, припознати от лица с чуждо или двойно гражданство в изпълнение на „Стратегия за борба с трафика на хора“;
- представяне на ежемесечна обобщена информация в МЗ по чл.54 от ПМС №380/29.12.2015г. (натурални показатели за делегираните от държавата дейности във функция „Здравеопазване“) от общините за броя на децата в самостоятелните детските ясли и децата в яслените групи на детските градини, броя на децата, ползващи детски кухни.
- представяне на отчети по Наредба №2/2005г. за лечение на чужди граждани един път годишно към НЦОЗА;
- ежемесечно обработване на събраните от трите болници сведения за пациенти, отговарящи на изискванията по ПМС 17/2007г. и представяне в НЦОЗА;

- заседания на Регионалния съвет по осиновяване към РДСП – през отчетния период са реализирани 52 конфиденциални заседания;
- заседание на Комисията за насочване на ученици с хронични заболявания, физически и сензорни увреждания за прием през учебната 2020/2021г. в изпълнение на чл.33, ал.3 от Наредба № 11/28.03.2005год. за приемане на ученици в държавни и общински училища, ежегодно, в края на учебната година (реализирано 1 заседание);
- в изпълнение на Методическо ръководство на МЗ за превенция на изоставянето на дете на ниво родилен дом РЗИ през годината са планирани и извършени 4 проверки, а обобщената информация от ЛЗБП за броя на извършените превенции за тримесечие е обработена и изпратена в МЗ;
- извършени са 3 проверки в лечебни заведения за извънболнична помощ за изпълнение на задълженията им по чл.7 ал.1 и 2 от ЗЗД, относно съобщаване в ДСП- отдел „Закрила на детето“ при установени бременни в непълнолетна възраст.

13. Проучване и установяване потребностите в област Силистра от лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти и други медицински и немедицински специалисти с висше образование и предложения до Министъра на здравеопазването за броя на местата за следдипломно обучение.

През месец юни 2021г. е изготвен и изпратен в НЦОЗА анализ на състоянието на специалистите в здравеопазването, съгл. чл.44 на Наредба №1/22.01.2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (брой на придобилите и упражняващите специалност и тяхната възраст, осигуреност на населението на областта със съответен вид специалисти, потребностите на населението от специалисти, прогноза за броя на упражняващите специалност и тяхната възраст, и за потребностите от специалисти през следващите пет години), след проучване на потребностите в областта от съответните специалисти.

През м. ноември, във връзка с изменение на Наредба № 1/22.01.2015г., е изпратена в НЦОЗА информация по чл.44, ал.4 от лечебните заведения, които са бази за обучение.

Изготвена е информация до МЗ за ОПЛ по специалности, вкл. за тези, които специализират „Обща медицина“, във връзка със законовите промени, относно регулацията за придобиване на специалност от лекарите работещи в първичната медицинска помощ.

Два пъти през годината в МЗ е изпратена информация за лечебните заведения, бази за обучение в обл. Силистра, които имат готовност да сключат договор със студенти за осигуряване на преддипломна стаж (платен от работодателя) и на работно място след завършване на обучението им по реда на Наредбата за условията и реда за осигуряване на заплащането на разходите за обучение на студенти със сключени договори с работодател.

14. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа и медико-статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравни заведения на територията на региона.

Събирането, обработването и контрола на отчетите за разделно отчитане на разходите в лечебните заведения за болнична помощ и ЦСМП-Силистра беше извършено по указания на НЦОЗА - събрани и обработени на тримесечие, обобщени годишно и изпратени в НЦОЗА. През 2021г. са обработени 16 отчета по разделно отчитане на разходите - 16 тримесечни (за всяка от трите болници „МБАЛ-Силистра“ АД, „МБАЛ-Гутракан“ ЕООД и „МБАЛ-Дулово“ ЕООД и ЦСМП-Силистра). Подготвени са и 4 годишни обобщени отчета до НЦОЗА.

Във връзка с ежемесечния контрол на финансовите отчети на ЛЗБП през годината са събрани, 36 отчета за трите ЛЗ за БП.

През 2021г. са събрани и обработени 28 справки за натуралните показатели в делегираните от държавата дейности по здравеопазване от 7-те общини в областта. Справките са изпращани своевременно (всяко тримесечие) в дирекция „Медицински дейности“ в МЗ.

За всяко тримесечие са обработени и обобщени оперативни сведения от 3-те болници за:

- живородени, мъртвородени и умрели;
- умрелите деца под едногодишна възраст;
- умрели деца на възраст от 1 до 17 години по причини;
- извършените аборти в лечебното заведение;
- случаите на остър инфаркт на миокарда;

- случаите на остра мозъчно-съдова болест;
- остри интоксикации, свързани с употреба на психоактивни вещества (наркотици и алкохол);
- заболявания, предавани по полов път;
- легловия фонд в стационарите на лечебните заведения (на шестмесечие).

Всички оперативни сведения са подавани в срок към НЦОЗА.

Обработени са прогнозните данни от трите болници във връзка с изготвянето на проекта за бюджета на МЗ и актуализирането на бюджетната прогноза за 3-годишен период.

През 2021г. е изготвен анализ за дейността, финансовите и икономическите показатели за публичните лечебни заведения за болнична помощ за 2020г. Данните от анализа са в уводната част на доклада за дейността на РЗИ-Силистра.

Всяко ЛЗБМП, което притежава Разрешение за осъществяване на лечебна дейност в област Силистра съхранява своята финансово-икономическа и здравно-статистическа информация за дейността си и ресурсното си осигуряване в т.нар. „досие”. През 2021г. са изискани, проверени и актуализирани досиетата на трите болници двукратно през 6 месеца.

15. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравни заведения.

Предоставянето на медико-статистическа информация се извършва съгласно чл. 6, ал.3 от Закона за лечебните заведения.

По време на годишната статистическа кампания са събрани, обработени, проверени и предоставени на:

- НЦОЗА - 265 годишни статистически отчети на ЛЗБП, ЦСМП, ЛЗИМП (за първична медицинска и дентална помощ, за специализирана медицинска помощ – индивидуална, медико-технически лаборатории и др.);
- НСИ - 52 отчета за легловия фонд и персонала на ЛЗБП, ЛЗИБП, ЦСМП, РЗИ и други дейности в здравеопазването (вкл. и 8 отчета за дейността на четири самостоятелни детски ясли, четири яслени групи в състава на детски градини .

Няма лечебно заведение, което да не е представило своя годишен статистически отчет.

Ежемесечно се събира информация за изготвяне на информационна карта за починалите деца на територията на областта. През годината са изготвени 12 информационни карти.

Ежедневно се приемат издадените от ЛЗ съобщения за смърт и се кодират по Международната класификация на болестите (МКБ). Кодираните „Съобщения за смърт“ се обработват ежемесечно по определени показатели и предоставят на ТСБ-Силистра. Общият брой кодирани съобщения за смърт през 2021г. е 2 329 .

Извършени са 41 проверки (при 40 планирани) по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта, за което са изготвени протоколи.

Своевременно се регистрират на онлайн платформа извършените и отразени в „Карта за регистрация на суицидно действие” суицидни опити на територията на област Силистра.

За регистрираните суицидни действия в област Силистра за периода 2011-2021г. е изготвена обобщена информация. През 2021г. броят на регистрираните суицидни действия е 53, което е с 8% по-вече в сравнение с предходната 2020г. Съотношението лица под 18г., предприели суицидни действия към лица над 18г., предприели суицидни действия е 1:9. Основните водещи причини за суицидни действия в област Силистра са: психотичен фактор или психично разстройство, конфликти със съпруг/а, конфликти с родители и тежко соматично заболяване.

16. Анализи и оценки на здравно-демографските процеси на територията на региона необходими за формиране на национална и регионална здравна политика.

Изготвен е годишен анализ на здравно-демографското състояние на населението в област Силистра с характеристика на здравната мрежа и медицинското обслужване на населението в областта за 2020г. Данните от здравно-демографския анализ, както и състоянието на здравната мрежа и ресурсното ѝ осигуряване, са отразени в уводната част на обобщения доклад на РЗИ-Силистра за 2021г.

17. Контрол на обектите за търговия на едро и дребно с лекарствени продукти по реда на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина /ЗЛПХМ/.

Дирекция „Медицински дейности“ извършва систематичен здравен контрол на аптеките и дрогерите, насочен към спазването на изискванията по отношение на документацията, хигиенния режим, съхранението на термолабилни лекарства, лекарства съдържащи отровни и наркотични вещества, лекарства с изтекъл срок на годност, леснозапалими лекарства, пределни цени и др.

В дирекцията се поддържа актуален списък на аптеките в областта, както и регистър на издадените удостоверения за регистрация на дрогерии. Съгласно указанията на МЗ по ЗЛПХМ, обектите подлежат на контрол два пъти годишно. В началото на отчетния период на територията на област Силистра са регистрирани 29 аптеки и 2 дрогерии. През 2021г. е закрыта 1 аптека и са новооткрити 2 . Реализирани са 122 проверки по ЗЛПХМ, от които 60 проверки на пределните цени по чл.268(2) т.3, резултатите от тях са отразени в протоколи.

18. Осъществяване на дейности по Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) и нормативните актове по прилагането му:

През 2021г. на територията на област Силистра 17 от действащите 29 аптеки притежават лицензия за търговия с лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Във връзка с това при планирани 34 са извършени 35 проверки по ЗКНВП и нормативните актове по прилагането му. Не са констатирани нарушения.

На лечебните заведения са предоставени общо 560 кочана със специални рецептурни бланки за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества, а на аптеките – 38 кочана със специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Приети са 274 протокола за отчитане на специални рецептурни бланки за предписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества от аптеки и ЛЗ, както и 186 протокола за отчитане на специални формуляри. През годината са приети 72 отчета за движението на наркотични вещества. Изготвени и изпратени в МЗ са 4 тримесечни отчета за движението на наркотични вещества в аптеките в областта.

През периода са извършени 2 проверки на „РОМБ“ ООД по ЗКНВП.

19. Регистър на лекарите и лекарите по дентална медицина, които предписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества по приложение № 2 и №3 на ЗКНВП.

През 2021г. в регистъра са вписани двама нови лекари.

20. Контрол на забраната на тютюнопушенето (чл. 56 от ЗЗ) в аптеки и дрогерии. Осъществени са 62 проверки по чл. 56 от ЗЗ. Не са констатирани нарушения при контрола на тютюнопушенето в аптеки и дрогерии.

21. Участие в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на медицинските дейности със сътрудничество на МЗ. Координиране и контрол на изпълнението на здравните програми и проекти от национално, регионално и местно значение на територията на областта

Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве (НППМДЗ)

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в „МБАЛ-Силистра” АД са в две направления: дейности в Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве и дейности във връзка със слухов неонатален скрининг, осъществяван в неонатологичното отделение на лечебното заведение.

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в двете общински болници са само във връзка с осъществяване на слуховия неонатален скрининг.

Поради късното подписване на договорите по НППМДЗ 2021-2030г. между ЛЗ за БП и МЗ (в началото на м. декември 2021г.), през годината са осъществени общо 8 проверки – 2 проверки в ЗКЦ на „МБАЛ-Силистра” АД и по 2 проверки в трите болници по осъществяване на слуховия неонатален скрининг. Проверките са през първо и четвърто тримесечие на 2021г. Изготвен е годишен доклад за изпълнението на дейностите по програмата за 2020г. Годишният доклад за 2021г. се изготвя през 2022г.

22. Планиране, организиране и контрол на дейностите по медицинско осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи.

През I-во трим. 2021г. бяха извършени регулярни дейности по медицинско осигуряване на рисковите групи от бременни с приближаващ термин на раждане и пациентите на хемодиализа в областта. Изготвени бяха оперативни справки, писма до ЛЗ, доклади до областна

администрация и МЗ. Изготвен беше план за дейността на РЗИ по организация на медицинското осигуряване по време на кризи.

До 30 април бяха изготвени и изпратени в МЗ сведенията за окомплектоваността на структурите от здравната мрежа в областта с личен състав, леглови фонд и автотранспорт.

Във връзка с подготовката на здравната мрежа за зимния период бяха изискани плановете за действие при усложнена зимна обстановка на 3-те МБАЛ и ЦСМП. През м. октомври бяха извършени проверки в същите лечебни заведения за готовността им за действие при усложнена зимна обстановка.

През м. октомври беше изготвен доклад до министъра на здравеопазването и до областния управител за готовността на лечебната мрежа в област Силистра за работа при усложнена зимна обстановка 2021г.-2022г.

С оглед медицинското осигуряване на рискови групи от населението бяха предоставяни ежемесечно на кметовете на всички общини списъци с бременни и пациенти на хемодиализа (за съдействие при необходимост), а личните данни на пациентите бяха предоставени криптирани, съобразно Общия регламент за защита на личните данни (чл.32 § 1а от GDPR).

През месец декември беше изготвен доклад до МЗ във връзка с осигуряване функционирането на системата на здравеопазване по време на предстоящите коледни и новогодишни празници.

Своевременно беше изпращана ежедневната информация до дежурния служител в МЗ за свободния леглови фонд в областта.

23. Извършване на други дейности, произтичащи от нормативен акт или от законните разпореждания на директора на РЗИ.

Изготвена и предоставена беше информация по 5 заявления за достъп до обществена информация:

- от г-жа Биляна Гяурова – Вегертседер, директор на БИПИ, с искане за предоставяне на информация с колко легла, оборудвани с респиратори, разполагат държавните и общински болници, които имат разкрити отделения за Ковид-19 към 31.01.2021г. за всяка ЛЗ поотделно;
- заявление, постъпило в МЗ, с вх. №93-00-93/25.03.2021г. с искане за предоставяне на информация за броя на леглата в ЛЗ за БП с непосредствен достъп до централна кислородна инсталация;
- заявление, постъпило в МЗ, с вх. №93-00-107/01.04.2021г. с искане за предоставяне на информация за общ брой ваксинирани лица-потребители и персонал на специализираните социални институции за пълнолетни в областта, включени във фаза II на Националния план за ваксиниране срещу Ковид-19;
- от г-н Петър Кърджилов, доктор по обществени комуникации и информационни науки на СУ „Св. Климент Охридски“ с искане за предоставяне на информация за брой получени ваксини срещу Ковид-19 в РЗИ, брой общопрактикуващи лекари получили ваксини и какви количества, брой разкрити ВИП на територията на областта;
- от сем. Колеви с искане за предоставяне на информация за брой ваксинирани в старческите домове в областта, брой потребители, изразили самостоятелно съгласие за прилагане на ваксина и коя точно, за колко от възрастните хора е дадено съгласие за ваксиниране от техни роднини, как е разяснена ползата от ваксинацията срещу Ковид-19.

Служител от дирекцията участва в 11 заседания на Пробационния съвет в района на действие на Районен съд-Силистра.

Във връзка с въведената през 2020г. извънредна епидемична обстановка, през 2021г. служители от дирекцията взеха участие в следните дейности:

- 88 проверки по спазване на противоепидемичните мерки по заповеди на МЗ в лечебни заведения за болнична и извънболнична медицинска помощ, аптеки и дрогерии;
- епидемиологични проучвания по телефон на лица заразени с Ковид 19, подготвяне на предписания за изолация в домашни условия и предписания за поставяне под карантина във връзка с това, че са контактни на потвърден случай на COVID-19. Въвеждане и актуализиране на информацията на карантинирани лица в информационната система COVID;

- ежедневно събиране и обобщаване на справка за заетите легла в 3-те ЛЗБП, във връзка с лечението на Ковид пациенти, за нуждите на НКЦ-МЗ и ЦСМП-Силистра, включително през почивните и празничните дни;
- ежеседмично (от октомври 2020г. и през цялата 2021г.) се събира отчет и заявка от ЛЗБП за лекарствения продукт Ремдесивир. Обобщените данни и ППП за получените през седмицата количества се изпращат в МЗ;
- ежеседмично от м. ноември 2021 г. събира, обобщава и изпраща в МЗ отчети и протоколи за лекарствен продукт Казирививаб и Индевимаб.
- ежеседмично от м. декември 2021 г. събира, обобщава и изпраща в МЗ отчети и протоколи за лекарствен продукт Регкирона.
- от м. септември 2021г., ежедневно се изпраща информация до МЗ на наличните количества и прогноза за нужните количества кислород от трите МБАЛ;
- изготвяне на списъци с желаещи ваксинация срещу Ковид-19 и организация на имунизационния процес във ВИП в РЗИ-Силистра, вкл. в почивни и празнични дни;
- Лекарите от дирекцията активно участваха в работата на ВИП в РЗИ-силистра за провеждането на ваксинация срещу Ковид-19 на желаещи граждани.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО И ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ, НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, НА ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИТЕ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА И ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ - 2021г.

Контрол на обекти: на вписани в публичните регистри 1372 обекта (339 лечебни заведения и 1015 обекти с обществено предназначение, аптеки и дрогерии през 2021г. са извършени общо 1816 проверки, в обхвата на систематичния здравен контрол по 33, ЗЛЗ, ЗЛПХМ и ЗКНВП (ср. по 1,3 проверки на обект).

Контрол на дейности със значение за здравето на човека: през 2021г. са извършени 1661 проверки (65 на дейности с отпадъци в лечебни заведения, 95 за поддържане чистотата на населените места, 85 по надзора на ОВП, 43 за съгласуване на седмични разписания, 87 за спазване на съгласуваните седмичните разписания, 132 за спазване на физиологични норми на хранене, изискванията за здравословно хранене и оценка на храненето, 450 за наличие на ЛЗК, 6 на дейността на СТМ, 876 по чл. 56 от ЗЗ за забраната на тютюнопушене и др.)

Контрол на продуктите и стоките със значение за здравето на човека: през 2021г. са извършени общо 1639 проверки (102 на бутилирани води, 628 на козметични продукти), 886 на химични вещества и смеси, детергенти и биоциди) и 20 на дрехи втора употреба).

Контрол на факторите на жизнената среда: през 2021г. са извършени 4521 химични, микробиологични и серологични анализи на проби от:

- питейни води от централно (2503), ведомствено (222) и местно водоснабдяване (200);
- бутилирани води от производител и от пазара (483);
- води от плувни басейни (70);
- козметични продукти (72);
- биоциди и техните разтвори (64);
- външна среда в лечебни заведения за контрол на дезинфекции и стерилност (599);
- серологични изследвания по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ (94);
- серологични изследвания за HCV и HBsAg (100);
- измервания на ЕМП (76) от източници на нейонизиращи лъчения;
- биологичен тест за контрол на стерилизационна апаратура с пара под налягане, ползвана в лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, за оценка изпълнението на МС за превенция и контрол на ВБИ (38).

Пробонабирането се извършва от служители на РЗИ-Силистра, а лабораторните анализи от съседни РЗИ (Добрич, Варна и Русе), по договор и според указанията на МЗ, както и при възникнала необходимост, тъй като в РЗИ-Силистра е преустановена дейността на микробиологичната и химична лаборатория, поради липса на лабораторни кадри.

ДЕЙНОСТИ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ ПРЕЗ 2021Г.

РЗИ-Силистра извършва противоепидемичен и противопаразитологичен контрол и надзор на заразните заболявания на обектите на територията на област Силистра, която се състои от 7 общини със 118 населени места. По данни на НСИ, към 31.12.2020г., обслужваното население е 106 852 души, с 1166 по-малко от предходната година. Населението на областта намалява за поредна година, като тенденцията е в пряка връзка със здравно-демографските процеси (ниска раждаемост, висока смъртност и отрицателен естествен прираст). Това се отразява на броя на подлежащите на имунизации лица, а миграционните процеси затрудняват имунизационния обхват. Допълнително негативно влияние върху имунопрофилактиката и заразната заболяемост през годината оказва и извънредна епидемична обстановка, свързана с пандемията от Covid-19. Намаля имунизационния обхват, а заболяемостта и смъртността от Ковид-19 се увеличи.

За поредна година поради липса на кадрови ресурс в дирекцията не се извършваха серологични и паразитологични изследвания. Планираната лабораторна дейност по контрола на дезинфекциите и стерилизациите в лечебните заведения се осъществи по договор с РЗИ-Добрич. Към ДНЗБ е назначен един мед.лаборант, чията дейност през отчетната годината беше свързана с извършването на изследвания с бързи антигенни тестове за диагностика на Ковид-19, както и пробонабиране за изследване по метода на полимеразно-верижна реакция за доказване на Ковид-19, при съмнителни случаи в наблюдаваните заразни огнища.

Дейността на останалите служители на дирекцията беше свързана с надзор на Ковид-19 прилагане на мерки за ограничаване разпространението на коронавируса, контрол на въведените противоепидемични мерки в обектите с обществен достъп, контрол на противоепидемичния режим в лечебните заведения, надзор на останалите заразни и паразитни болести, контрол върху имунопрофилактиката, работа по адм. услуги др.

ЩАТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

Щатната обезпеченост на ДНЗБ към 31.12.2021г. включва 11 длъжности, от които **9 заети:**

- 1. Главен инспектор (1)** - с ОКС магистър по медицина, лекар без специалност;
- 2. Инспектор (3)** - от тях двама с медицинско образование и ОКС професионален бакалавър;
- 3. Специалист (2)** - без медицинско образование, назначени на временни трудови договори, във връзка с техническата дейност по надзора на Ковид-19;
- 4. Главен специалист (2)** - мед.лаборант и техническо лице за обработка на информация;
- 5. Хигиенист (1)**

Незаети длъжности към 31.12.2021г. – две (директор на дирекция „НЗБ“ и инспектор).

Продължава проблемът с недостига на кадрите с медицинско образование. На този етап дефицитът на медицински кадри се задълбочи, като недостига в областта на микробиологичната и паразитологична диагностика се обогати с недостиг и на инспектори. През I-во полугодие на 2021г. напуснаха двама инспектори, а една инспекторка излезе в продължителен отпуск по болест (заплашващ аборт). Директор на дирекция няма от 2014г., а лекар титуляр в лабораторията за медицински изследвания няма от 2011г. До 2016г. дейността по микробиология се осигуряваше от микробиолог по граждански договор, а паразитологичната диагностика се извършваше само от един лаборант, също на граждански договор. От месец юли 2016г. микробиологичната дейност се обслужва чрез договор с РЗИ-Добрич за серологична диагностика (ELISA за ХИВ, Хепатит Б и Хепатит С), както и за лабораторен контрол на дезинфекция и стерилизация в лечебни заведения.

Проблемът с кадрите не касае само лабораториите на РЗИ. Осигуреността на областта с лекари-лабораторни специалисти по микробиология и паразитология остава твърде критична. В цялата област има един паразитолог (пенсионер), един микробиолог в трудоспособна възраст и 3-ма пенсионери.

В дейността по надзора на заразните и паразитни болести в РЗИ-Силистра на пълно работно време работи само един лекар, без специалност на длъжност „главен инспектор“. През последните 10 години, поради липса на биолог, не успяваме да осъществим дейности по наблюдение и контрол на членестоногите, насекомите и гризачите, както и на биотопите с

комарни популации. Това налага сключване на договор с външен изпълнител (биолог), във връзка с необходимостта от осъществяване на контрол върху дейността на фирмата за ДДД услуги, която е изпълнител на дезинсекционните мероприятия за контрол на комарните популации по договор с РЗИ, съгласно възлагателна заповед на МЗ.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНАТА ДЕЙНОСТ

През отчетната 2021г. работата в дирекция „НЗБ” беше сериозно повлияна от извънредната епидемичната обстановка, надзора на Ковид-19, прилагането на противоепидемични мерки по отношение на заразените с Ковид-19 и техните контактни (идентифициране на кръга от контактни, поставянето им под карантина, изолация на болните в домашна среда или в лечебно заведение, въвеждане на данни в националната информационна система, наблюдение състоянието на болни и карантинирани и промяна на статуса им в НИС КОВИД, предприемане на противоепидемични мерки в организирани колективи в социални, учебни, детски и лечебни заведения. На изолираните и карантинирани лица се изготвяха и връчваха предписания за изолация и карантина, в изпълнение на заповедите на министъра на здравеопазването.

Преобладаващата лабораторна дейност през годината беше свързана с извършване на бързи антигенни тестове за диагностика на Ковид-19 и пробонабиране за провеждане на PCR тестове на лица с оплаквания, съмнителни за COVID-19. Във връзка с усложнената епидемична обстановка, със заповед на министъра на здравеопазването беше осъществяван граничен здравен контрол на ГКПП-Силистра, до м.март 2021г. Извършвахме контрол на противоепидемичните мерки в лечебни, здравни, учебни и детски заведения в областта.

Нарастналата заболяемост от Ковид-19 и увеличеният обем от дейности по надзора на Ковид-19, както и силно редуцирания състав в ДНЗБ, наложи корекция в обема на планираната текуща дейност за 2021г. Лабораторният контрол, свързан с противоепидемичния режим е осъществен в заложените обеми, като брой проби за дезинфекция и стерилност. Противопаразитологичният контрол беше напълно премахнат и не се сключен договор с външен лаборант за изследване на перианални проби от деца в организирани детски колективи. Противоепидемичната работа в останалите заразни огнища, освен Ковид-19, беше в ограничен обем, поради намаления брой на регистрираните други заразни болести. Недостатъчният брой извършени проверки на общопрактикуващите лекари повлия контрола по имунопрофилактика, което се отрази на имунизационния обхват с някои ваксини.

Усложнената епидемична обстановка оказва влияние и върху дейността на РЗИ по някои национални програми през годината (Националната програма за профилактика и контрол по ХИВ/СПИН и СПИ, Националната програма за профилактика на туберкулозата, Националната програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, Националната програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити, Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип и Националната програма за елиминация на морбили и рубеола).

Намален беше обемът на проверките по контрола на забраната за тютюнопушене на закрити обществени места, както и на дейността по организацията на събиране и преработване на опасни отпадъци.

През годината бяха обслужвани няколко интернет базирани информационни системи:

- Националната информационна система КОВИД за въвеждане на данни за болни от Ковид-19 и карантинирани контактни или завърнали се от рискови държави.
- Информационна система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от Грип и ОРЗ в България;
- Информационна система за надзор на остри вяли парализи в България;
- Информационна система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от морбили, паротит и рубеола в България

Чрез програма „Отчитане движението на биопродуктите в РЗИ“ се обслужва склада с ваксини (получавани от склада на МЗ и раздавани на лечебните заведения).

Със заповед на директора на РЗИ са определени представители от дирекцията за участие във ведомствени комисии – областна и общински епизоотични комисии и областна комисия за освобождаване от имунизации по трайни медицински противопоказания.

В организационен план и в съответствие с изискванията на устройствения правилник, със заповед на директора на инспекцията, ежегодно работата в оперативния отдел се разпределя между инспекторите по тематичен и обектов принцип. Констатациите от извършените проверки се отразяват в протоколи или фишове, според вида на обекта, въведени за улеснение на проверяващите.

За контролираните обекти се създават и поддържат досиета, в които се съхраняват фишове, протоколи от проверки и от лабораторен контрол, предписания, заповеди и др., поддържат се персонални досиета на ОПЛ по имунопрофилактика, водят се дневници за вписване на връчените предписания, заповеди за спиране, АУАН и наказателните постановления.

По утвърдена от години практика във вътрешната организация на работата, ежемесечно в дирекцията се изготвя отчет за дейността, включващ брой текущи и лабораторни проверки, връчени предписания, съставени актове, издадени НП и заповеди.

Контролно-методичната дейност през 2021г. обхвана:

- Спазване на противоепидемичните мерки, разпоредени от министъра на здравеопазването във връзка с ограничаване разпространението на Ковид-19
- Отчитане и контрол на профилактичните имунизации;
- Хладилна верига, наличност и съхранение на биопродуктите, ежемесечен отчет на движението на биопродуктите с програма „Отчитане на движението на биопродуктите в РЗИ“;
- Изпълнение разпоредбите на Наредба №21/18.07.2005г., относно регистрацията, съобщаването и отчета на заразните болести; епидемиологични проучвания и мерки в огнищата;
- Проследяване динамиката на заболяемостта от Грип и ОРЗ и въвеждане на данни в интернетбазирана система за надзор;
- Надзор на ОВП и въвеждане на информация в интернетбазирана система за надзор;
- Надзор на ваксинопредотвратимите инфекции и въвеждане на данни в интернетбазирана система за надзор;
- Разкриваемост и регистрацията на нозокомиалните инфекции и спазване изискванията на стандарта по ВБИ в лечебните заведения;
- Спазване изискванията за безопасна работа на медицинския персонал, във връзка с предпазване от заразяване с трансмисивни инфекции (ХИВ, ОВХ-В, ОВХ-С и др.);
- Спазване изискванията на Закона за здравето, относно пълната забрана на тютюнопушенето на закрити обществени и обособени работни места;
- Дезинфекционни и стерилизационни мероприятия в лечебни заведения и в обекти с обществено предназначение, с повишен епидемичен риск;
- Контрол върху дейността на ДДД фирмата, изпълняваща мониторинг и обработка на биотопите по договор с МЗ;
- Разделното събиране, съхранение, транспортиране и обезвреждане на опасните отпадъци в лечебните и здравни заведения;
- Провеждане контрол в ПФО Силистра за изследване на контактните с проба на Манту и химиопрофилактика, в изпълнение на националната програма за надзор на туберкулозата;
- Противоепидемичен режим в болничните лечебни заведения;
- Текущ противопаразитологичен контрол в лечебните, детските и социални заведения.

Контрол на обектите и наказателна дейност

През отчетната 2021г. здравните инспектори са извършили **530 проверки**

- По текущия противоепидемичен контрол – **189 проверки**;
- По спазване изискванията на ЗУО и Наредба №1 за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебни и здравни заведения – **65 проверки**;
- По надзора на острите вяли парализи – **84 проверки на наблюдаваните обекти**;
- По текущия противопаразитологичен контрол - **41 проверки**;
- По чл. 56 от ЗЗ, относно забраната за тютюнопушене – **107 проверки**;

- **По текущия лабораторен контрол – 44 проверки**, при които са взети **358 проби** от лечебни заведения за текущи дезинфекции, качество на стерилизираните инструменти и консумативи, ръце, медицинска апаратура, повърхности, работно облекло, предмети за обслужване.

√ *За обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 358 проби*, от които при 7 е установен неудовлетворителен резултат (1,9%). От тях 65 проби са за ефективност на стерилизационния процес на инструменти и консумативи, като при 1 проби (1,5%) са установени микробни изолати;

√ *По контрола на режима на работа на стерилизационната техника са изследвани 32 апарата за стерилизация с пара под налягане на инструменти и консумативи (в ЦБС, МДЛ и АПДП)*. Няма установен неудовлетворителен резултат от направените биологични тестове.

През 2021г. са връчени **19 788 предписания във връзка с противоепидемичния режим в лечебни заведения и поставяне на болни в изолация и контактни в карантина**, съставени и връчени са **6 акта за административни нарушения** и са издадени **5 наказателни постановления** на обща стойност 1300 лв.

Сигнали и жалби

През 2021г. са извършени проверки по подадени **6 сигнали и жалби** от граждани:

- Сигнал за липса на адекватни мерки по отношение на КОВИД-19 в ДСХОЛ в гр. Силистра. Извършената проверка от инспектори на ДНЗБ и ДОЗ обхваща оценка на дейността в дома по обслужване на потребителите след установеното през 2020г. заразно огнище и връчени две предписания на директора на дома, относно пропускателния режим, настаняване на нови потребители, изолация и наблюдение на заразените с КОВИД-19 и техните контактни, организацията на работа на недостигащия персонал, осигуреността с ЛПС и дезинфектанти, организация на храненето и перилния процес, разделното събиране на отпадъците, обособяване на помещение за починали и др. Констатациите от проверката показва, че организацията на работа е подобрена след възникване на взрива от 2020г., предписаните мерки се прилагат. С ново предписание е предписано: смяна на биоцида за пране и увеличаване на разстоянието между масите в столовата, където се хранят здравите и подвижни потребители. Изготвен е отговор до МЗ, откъдето е препратен сигнала.

- Сигнал за некомфортни условия за чакащите пациенти пред кабинети на лични лекари в сградата на ДКЦ - недостатъчно отопление и липса на осветление. При извършената проверка беше установено, че отоплителната система, която е изградена през 70-те години на миналия век не може да осигури топлинен комфорт на големите общи площи, стълбища и коридори при работа по няколко часа дневно. В тази връзка ръководството на ДКЦ-Силистра с финансовата подкрепа на общ. Силистра има подготвен проект за нова газова инсталация и предстои реализирането му. Пред определени кабинети на ОПЛ се установи, че осветителните тела не работят и на упрителя на ДКЦ беше връчен констативен протокол с препоръка за осигуряване на необходимото осветление като се сменят неработещите осветителни тела или се изгради локално осветление пред кабинетите. Изготвен е отговор до подателя на сигнала с копие до МЗ, откъдето той е препратен.

- Сигнал от гражданин, че пред МДЛ в гр. Силистра има струпване на граждани и не се спазва дистанция. Извършената проверка в два последователни дни установи сравнително малък брой граждани, спазено е изискването за предпазни маски и необходимата дистанция между тях. На няколко места пред лабораторията са поставени указателни табели за спазване на дистанция и носене на предпазни маски. Организиран са два потока на две отделни регистратури – за изследване за КОВИД-19 и за биохимични изследвания. Направена е оценка, че противоепидемичните мерки могат да се спазват само при по-малък брой пациенти, защото коридорът пред лабораторията е тесен и не позволява ефективно разделяне на потоците. Във връзка с това в заповед на директора на РЗИ-Силистра за спазване на противоепидемични мерки е включена точка за определяне на часови диапазон за обслужване в лабораториите само на пациенти за биохимични изследвания.

- Сигнал за повишен брой заразени и починали от COVID-19 в с. Чернолик, общ. Дулово. Извършената проверка по данните от информационната система и анкетните

проучвания установи, че за периода от началото на годината до подадения сигнал на 20.04.2021г. 2,9% от населението на селото са били заразени (40 души), от които са починали 7 души. След епидемиологични проучвания на случаите, инспекторите от РЗИ са поставили под карантина 92 контактни на заболелите. От проведен разговор с кмета на селото се установи, че лицата в домашна изолация и карантина спазват режима на изолация, като се контролират от районния полицейски инспектор. Кметът лично наблюдава за спазване на противоепидемичните мерки на обществени места в селото и при погребенията на починалите болни. Не са установени събития с масов характер в селото, които биха могли да способстват разпространението на инфекцията. Преобладават домашните огнища, не са установени голям брой заболели от организирани колективи, което е основание да се приеме, че по-скоро заразяването се случва при битово общуване между хората. Направен е изводът, че предприетите от РЗИ-Силистра мерки в огнищата съответстват на обстановката. Изготвен е отговор до МЗ, откъдето е препратен сигнала.

- Сигнал на гражданин, че в разгара на епидемията от КОВИД-19 в ресторант в гр. Дулово ще се проведе сватбено тържество с 400-500 присъстващи. РЗИ-Силистра изпрати писма до кмета на общ. Дулово и началника на РПУ-Дулово за предстоящото събитие, което ще наруши разпоредбите на министъра на здравеопазването за провеждане на събития от частен характер с участие на не повече от 30 лица на закрито и 60 лица на открито. Беше върнат отговор от РПУ-Дулово с приложен протокол за предупреждение, с което собственика на ресторанта е предупреден превантивно за спазване на заповедта на министъра.

- Препратена жалба от МЗ за лице, което е с положителен резултат за КОВИД -19 от 08.09.2021г., самоизолирало се е заедно със своите контактни, но не са потърсени от РЗИ-Силистра и не са им връчени предписания за изолация и карантина. Такъв сигнал жалбоподателката е подала преди това и в РЗИ-Силистра на 14.09.2021г. Служител е направил справка в НИС КОВИД, от която е станало ясно, че лицето е с настоящ адрес в гр. Русе, поради което РЗИ-Силистра няма достъп до досието на лицето и това е причина да не бъде потърсено за епидемиологично проучване. Последвала е промяна на адреса, извършено е епидемиологично проучване, след което са връчени предписания за остатъка от времето за изолация на болната (от 14.09.2021г. до 21.09.2021г.) и остатъка от времето за карантина на контактните (от 14.09.2021г. до 17.09.2021г.). Това не е удовлетворило жалбоподателката, защото предписанията не включват дните преди датата на сигнала до РЗИ-Силистра. За МЗ е изготвен отговор с подробности по жалбата.

Тематични проверки:

По плана за 2021г. бяха предвидени две тематични проверки:

1. На ОПЛ по изпълнение на **Наредба № 15 за имунизациите в РБългария**, за имунизационен обхват и коректно издаване на служебни бележки на родителите за представяне в ДСП, при отпускане на месечни помощи за деца.

С решение на Директорски съвет, поради невъзможност проверката да се изпълни, предвид извънредните дейности свързани с надзора на Ковид-19 и значително редуцирания състав в ДНЗБ, беше актуализиран плана и тематичната проверка отменена.

2. **Профилактика и контрол на кръвнопреносимите инфекции в отделение по хемодиализа** – спазване на стандартни предпазни мерки за защита на пациенти и персонал при извършване на диализите.

В област Силистра работи едно отделение по хемодиализа, което е структура към МБАЛ-Силистра. Отделението разполага с диализна зала, отделно помещение с 2 поста за диализа на заразени пациенти с хепатит В,С или ХИВ, а във връзка с епидемията от КОВИД-19 е обособена отделна трета зала с 3 поста за заразени с КОВИД-19 пациенти провеждащи хемодиализа. В отделението е изготвена програма за контрол на ВБИ, съобразена с изискванията за работа в условията на КОВИД пандемия. Стерилизация на диализната апаратура се извършва след всяка диализа. Използват се готови диализни концентрати и вода за диализа, която е обработена чрез обратна осмоза. За нуждите на диализата се използват еднократни стерилни консумативи – хемолини, фистулни игли, катетри и др. В автоклавната инсталация се стерилизират инструменти за катетеризация, компреси, марли.

На пациентите с временен съдов достъп се извършва дезинфекция на кожното отворствие с дезинфектант. Спазват се правилата за работа с А-V фистула, мястото се покрива със стерилна превръзка, от персонала се използват лични предпазни средства, извършва се дезинфекция на кожа и ръце. Извършва се имунопрофилактика на пациентите срещу Хепатит Б. Ежегодно се провеждат изследвания на персонала и пациентите за трансмисивни инфекции – HbsAg, HCV и HIV. През 2021г. са установени 4 положителни на HbsAg и 3 на HCV, няма положителни на HIV. Заразносителите се диализират в отделно помещение на отделни апарати. В отделението се води журнал за регистрация на инциденти и проведена постекспозиционна профилактика. За 2021г. няма случаи на експозиция сред персонала. Осигурено е разделно събиране на отпадъците в обозначени съдове. Опасните отпадъци се изнасят в затворен жълт контейнер до автоклавната инсталация на болницата, където се обеззаразяват.

Проверки по Закона за управление на отпадъците

През 2021г. са извършени 65 проверки в лечебни и здравни заведения по спазване разпоредбите на чл. 117 и чл. 119 на ЗУО и Наредба №1 от 2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Проверките са в амбулатории за извънболничната помощ (първична, специализирана и дентална помощ) и на автоклавната инсталация за обезвреждане на опасни отпадъци на територията на МБАЛ-Силистра. Проверките показваха, че отпадъците се събират разделно, осигурени са съдове за съхранение на опасните отпадъци, както и контейнери за игли и режещи инструменти. На лекарите е издадено становище за класификация на отпадъците, лечебните и здравни заведения имат сключен договор с фирма за транспорт на опасни отпадъци. Във връзка с наредбата за изменение и допълнение на Наредба №1/2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебни и здравни заведения, РЗИ упражнява контрол върху оборудване с амалгамни сепаратори на лечебните заведения, които работят с дентална амалгама. Към края на 2021г. 9 от регистрираните в областта амбулатории за дентална помощ са заявили, че ще работят с дентална амалгама и са монтирали амалгамни сепаратори. Останалите дентални лекари са декларирали, че няма да работят с амалгама.

МБАЛ-Силистра разполага със собствен автоклав за обезвреждане на опасни отпадъци. Помещението за съхранение на болничните отпадъците отговаря на изискванията. Всеки цикъл на автоклавиране се валидизира с фиш, води се дневник с приложени химични индикатори. Осигурени са лични предпазни средства за персонала. Болницата има сключен договор с лицензирана фирма за транспорт на биологичните отпадъци, които подлежат на изгаряне. Осигурени са два фризера за тяхното съхранение до предаване на фирмата. Налични са идентификационни документи за предадените отпадъци. С такива договори разполагат и останалите две болници в областта (Тутракан и Дулово), които имат обособени помещения за временно съхранение на опасните отпадъци до транспортирането им. МБАЛ-Силистра притежава с хигиенно заключение за дейности с опасни отпадъци. Трите болници имат извършена класификация на отпадъците, с издадено Становище за класификация от РЗИ и утвърдени работни карти от РИОСВ по чл.9 от Наредба №2 за класификация на отпадъците. Процедурата е завършена също така от ДКЦ гр. Силистра, трите МЦ в областта и ЦСМП.

Дейност по административното обслужване на физически и юридически лица:

- Изготвени 34 сертификата за имунизационно състояние;
- Извършени 16 проверки за съответствие със здравните изисквания на лечебни заведения за извънболнична, във връзка с регистрацията им или при промяна на обстоятелствата;
- Извършени 5 изследвания на стерилизационна апаратура в дентални практики;
- Изготвени 9 становища за класификация на отпадъците на лечебни и здравни заведения;
- Издадени 4 сертификата за освобождаване от здравен контрол на кораб до 1000 бруто регистър тона.

Епидемиологични проучвания

През 2021г. инспекторите от РЗИ-Силистра са извършили **7867 епидемиологични проучвания на регистрирани болни с Covid-19** и **44 епидемиологични проучвания на болни с други ОЗБ**. Във връзка с домашната/болнична изолация на болните от Covid-19 и домашната карантина на техните контактни са издадени и устно връчени по телефон **19 600** предписания.

При епидемиологични проучвания на заболелите от Covid-19 в област Силистра е установено, че от 7867 заболели, 515 (6,5%) са били имунизирани срещу заболяването. От тях 97 са имунизирани с един прием (незавършен имунизационен статус), а 418 са получили два приема (завършена имунизация). От всички имунизирани, които са заболели, 79 (15%) са хоспитализирани, а 13 (2,5%) от имунизираните са починали. От тях 3-ма са с един прием на ваксината.

Епидемични взривове – през 2021г. няма регистрирани взривове от заразни заболявания, различни от Covid-19 .

III. ДЕЙНОСТ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ АНАЛИЗ НА ЗАРАЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРЕЗ 2021г.

През 2021г. съществено отражение върху вида на заразните заболявания и необходимостта от хоспитализация оказва пандемията от COVID-19. Предвид трансформирането на Инфекционно отделение при МБАЛ-Силистра в КОВИД отделение, преимуществено в отделението се лекуваха пациенти с COVID-19.

Общият брой на случаите с друго заразно заболяване, съобщени от общопрактикуващите лекари и специалисти, лекувани в амбулаторни условия също е нисък. Вероятно това се дължи на страха и самоограниченията на пациентите да посещават ОПЛ и лаборатории по време на пандемията, както и на временните протиепидемични мерки срещу Ковид-19, които оказаха благоприятно влияние върху разпространението, както на въздушно-капковите, така и на чревните инфекции.

През 2021г. в Силистренска област са регистрирани **7924 заразни заболявания** (заболеваемост **7416/100 хил.**) при **2652 през предходната година** (заболеваемост **2455/100 хил.**). (прил. № 1) – налице е **увеличение с 5272 случая (4961 пункта ръст)**.

Високата заболяемост се дължи на заразените през 2021г. с КОВИД-19 7867 случая (заболеваемост 7367/100 хил.), срещу 2431 случая за 2020г. (заболеваемост 2250/100 хил.). Високият брой заболели от Ковид-19 увеличава съществено дела на дихателните инфекции (заболеваемост от 7390/100 хил. при 2348/100 хил. за предходната 2020г.).

Останалите групи инфекции бележат значително намаление.

В структурата на заразната заболеемост през 2021г. дихателните инфекции имат водещо място и съставляват 99,6% от общия брой ОЗБ, следвани от чревните инфекции – 0,3%. Относителният дял на трансмисивните инфекции и вирусните хепатити е 0,01%, на невроинфекциите и сексуално предаваните инфекции е 0,02%.

Водещо място сред **въздушно-капковите инфекции** заема **Ковид-19** със заболяемост от 7362/100 хил. Болните от Ковид-19 представляват 99,6% от дихателните инфекции. Най-засегнатата възрастова група е 55-59г. (заболеваемост от 10466/100 хил.), следвана от 50-54г. (9856/100 хил.), 65+г. (9331/100 хил.), 60-64г. (8911/100 хил.). Няма незасегната възрастова група. С най-ниска заболяемост е възр.група 5-9год. (1066/100хил.). Най-висока е заболяемостта в община Силистра (10782/100 хил.), следвана от община Тутракан (7500/100хил.), община Алфатар (6118/100хил.), община Ситово (4830/100 хил.), община Главиница (4760/100 хил.), община Дулово (3964/100хил.) и община Кайнарджа (3399/100 хил.). През годината с летален край е завършило лечението на 479 от заболелите (смъртност 448/100 хил. и леталитет 6%), а 2281 (29%) от болните са лекувани в болнични условия.

Епидемичният процес през 2021г. показва характеристика на целогодишна инфекция, с изразена пролетна и есенно-зимна динамика. Най-голям беше броят на заболелите през месеците март-април и октомври-ноември на 2021г. С най-малък брой болни беше периода

юни-юли 2021г., с наличие на епидемични огнища, докато през пиковите периоди разпространението имаше дифузен характер, с множество огнища, както семейни, така и в колективи.

Други дихателни инфекции регистрирани през 2021г. са варицела със заболяемост 10,29/100 хил. при едва 11 съобщени болни (средна за страната 94,19/100 хил.), туберкулоза със заболяемост 14,97/100 хил. с 16 заболели (при средна за страната 6,91/100 хил.) и скарлатина със заболяемост 1,87/100 хил. с 2 заболели (при средна за страната 2,66/100 хил.).

Варицела: заема второ място сред дихателните инфекции с 0,1% относителен дял, като през 2021г. броят на болните е намалял значително (11 случая срещу 82 за 2020г.). Във възрастовата група 15-19г. са съобщени 3 болни, в останалите групи единични случаи. От община Силистра са регистрирани 5 болни, а от останалите общини единични случаи. От заболелите 2 случая са класифицирани като вероятни, поради наличие на епидемична връзка, останалите са възможни.

Туберкулоза: заболяемостта от туберкулоза е приблизително същата като предходната година (14,97/100 хил. срещу 14,81/100 хил. за 2020г.). Регистрираните 14 болни са с активна форма на туберкулоза на бял дроб и 2 с туберкулозен плеврит. В края на годината 1 от случаите е определен като възможен, 8 са вероятни и 7 са потвърдени след получени резултати от културелно изследване.

Скарлатина: заболяемостта през 2021г. също е по-ниска спрямо предходната година. Регистрирани са само 2 заболели деца, във възр. група 1-4г. от общините Силистра и Дулово. Двамата случая са определени като възможни.

Морбили: няма регистрирани болни през 2021г.

Рубеола: няма регистрирани болни през 2021г.

Второ място по брой регистрирани случаи заема групата на **чревните инфекции**.

Неопределени ентероколити: заемат най-висок отн. дял в групата (64%). През 2021г. недиференцираните ентероколити са значително по-малко от предходната година (14 при 76 за 2020г.), а заболяемостта от 13/100 хил. е под средната за страната (43/100 хил.). Случаите са единични, най-висока е заболяемостта при децата до 9 год. възраст. Разпределението на заболелите по общини сочи най-висока заболяемостта в общ. Тутракан (23/100 хил.).

Колиентерити: с отн. дял от 18% се нареждат на второ място. През 2021г. се наблюдава снижение на заболяемостта от **колиентерити** (от 14/100 хил. през 2020г. на 4/100 хил.), колкото е и средната за страната заболяемост. Случаите са в ранна детска възраст (до 1г.). Серотиповете, предизвикали клинично изяви заболявания са единични в 4-те групи O18 (ЕТЕК), O44 (ЕРЕК), O114 (ЕРЕК) и O142 (ЕРЕК).

Шигелоза: през годината е регистриран 1 пациент (4% от чревните инфекции), а заболяемостта е 0,94/100 хил., при средна за страната 0,43/100 хил. Щамът причинил заболяване е Ш. Дизентерие 11.

Салмонелоза: няма регистрирани случаи през 2021г.

Кампилобактериоза: през 2021г. са регистрирани 3 случая, заболяемостта е 2,81/100 хил., при средна за страната 1,45/100 хил.

Вирусни хепатити: с нисък отн. дял спрямо общия брой заразни заболявания през 2021г. (0,01%), регистриран е 1 случай с ОВХ-неопределен тип.

Няма заболели с ОВХ тип В деца в имунизационна възраст.

През 2021г. не са регистрирани бременна жена и кръводарители, заразноносител на HBsAg.

Трансмисивните инфекции: през 2021г. няма регистрирани заболели с Марсилска треска и Лаймска борелиоза.

Невроинфекции: през 2021г. са регистрирани 2 случая на **ОВП** (Неврит на лицевия нерв) с периферен произход, без доказан ентеровирус.

Сифилис: през 2021г. в област Силистра няма регистрирани болни.

ХИВ/СПИН: от НРЛ по ХИВ през 2021г. са съобщени 2 случая на **ХИВ** позитивни лица над 18год.възраст (1 мъж и 1 жена).

Паразитологични заболявания:

Ехинококоза: през 2021г. са регистрирани 2 случая, заболяемостта е 1,87 на 100 хил., при средна за страната – 1,13 на 100 хил.

Малария: през 2021г. е регистриран един случай при мъж на 68 г., свещеник, пребивавал на мисия в Република Конго, лекуван в УМБАЛ „Канев“ гр. Русе. Изолиран причинител в НЦЗПБ-София – *Pl. falciparum*.

Смъртност и леталитет: през годината са регистрирани 480 починали от заразни заболявания (1 починал от туберкулоза на бял дроб и 479 починали от COVID-19).

Туберкулоза – смъртност 0,94/100 хил. и леталитет 6,25%. Починалият от Туберкулоза на бял дроб е мъж на 25г. с усложнение плеврален излив, не потърсил лекарска помощ няколко месеца след поява на оплакванията, диагностициран при директна микроскопия (БК +).

COVID-19 – смъртност 448,28/100хил. и леталитет 6,09%. Починали са 479 лица, от тях 237 жени (80% на възраст над 65г.) и 242 мъже (74% на възраст над 65г.).

Цикличност на заразните заболявания през последните 20 години

Недиференцирани ентероколити - пик от неуточнени ентероколити беше регистриран през 2006 г., когато броят им достигна 527 случая за годината, като се считаше, че основната причина беше усвояване на клинични пътеки, тъй като липсваше логика за такъв голям брой хоспитализирани пациенти с неуточнена лабораторно диагноза при съобщена ентероколитна симптоматика. След достигнатия пик заболяемостта започна да се понижава и през 2019г. съобщените случаи бяха 252. С появата на COVID-19 и преобразуването на Инфекциозно отделение в КОВИД отделение през 2020г. регистрираните случаи са едва 76, а през 2021г. - само 14.

Варицела: заболяемостта има подчертано цикличен характер, с регистриран пик през 2007-2009г. и последвал рязък спад през 2010. След ново увеличение на болните през периода 2012-2013г. следва закономерен спад през 2014г. От 2015г. започна нов подем на заболяването и през 2017 г. заболяемостта достигна 348 на 100 хил. след кратко затишие през 2018г. , когато заболяемостта намалю на 79/100 хил., през 2019г. тя отново се повиши до 252/100хил. През 2020г. с въвеждане на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19 случаите рязко намалюха на 82 (заболеюост от 76/100 хил.), а през 2021г. съобщените случаи са едва 11 (заболеюост от 10,29).

Туберкулоза: След достигнат пик на заболелите през 2002 г. (87 лица), заболяемостта започна да намалюва, особено след включване на организирани мерки по диагностика на нови случаи и скрининг на контактните във връзка с „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата“. С нейното изпълнение се подобри дейността по профилактика в заразните огнища с ранно откриване на инфектирани лица и провеждане на навременна и ефективна химиопрофилактика. През 2019г. са регистрирани 30 болни (заболеюост 27/100 хил.). Важна роля при диагностициране на заболяването през предходните години имаше скрининга на целевите групи в социални заведения в областта по пилотен проект, започнал през 2018г. за откриване на латентна туберкулозна инфекция, както и кампанията „Седмица на отворените врати“, провеждана неколкократно през предходните години. През 2020г. ПФО-Силистра беше едно от отделенията, определени за лечение на болни с Ковид-19, което направи невъзможно извършването на системен скрининг и профилактика. През двете последни години заболеюемостта от туберкулоза е сходна – 14,97/100 хил. през 2021г. и 14,81/100 хил. през 2020г.

Вирусен хепатит тип А: след подем през 2002 г., когато регистрираните болни в Силистренска област достигнаха 177, следва трайна тенденция за намалюване до 2014 г., когато поради натрупване на възприемчиви лица беше регистриран взрив от инфекцията, обхващащ няколко общини в областта с общо 50 заболели. Опашката на взрива продължи и в началото на 2015г. Засегнати бяха селища с преобладаващо ромско население, с ниска

здравна култура и незадоволителна лична хигиена. През следващите години бяха регистрирани единични случаи, а през 2020г. и 2021г. не са съобщавани случаи с ОВХ-А.

Вирусен хепатит тип В: след 1995 г., когато бяха регистрирани 40 лица заболели от **ОВХ-тип В**, заболяемостта от тази инфекция започна да спада. Обяснението за тези резултати е свързано с въвеждането на ваксинация срещу ОВХ-В в задължителния календар на страната. Подобри се и работата в лечебните заведения по отношение на медицинското обслужване на периферния венозен път, който има отношение към вътреболничното заразяване с трансмисивни хепатити. През 2021г. няма регистрирани болни от ОВХ-В и ОВХ-С. Регистриран е 1 случай на неопределен хепатит.

ОРЗ и Грип

През изтеклата 2021г. са регистрирани 1365 болни с ОРЗ и грип, срещу 1094 болни за 2020г. След достигнатите епидемични стойности на заболяемостта в Силистренска област през 2009г., когато се разпространи новия грипен вирус тип А(Н1N1)/Калифорния, последваха 7 години, през които фоновата заболяемост в областта не достигна епидемични стойности, а доказаната лабораторно циркулация на грипни вируси беше с малка интензивност.

Последният грипен сезон, през който имаше сериозни стойности на заболяемостта беше сезон 2019/2020г., когато тя достигна максимална стойност през 5-та седмица на 2020г. (27.01-02.02.2020г.) – заболяемост 327 на 10 хил. при средна за страната 243 на 10 хил.

През грипен сезон 2020/2021г. заболяемостта от респираторни инфекции остана сравнително ниска за сезона. Разпространението на COVID-19 и предприетите противоепидемични мерки повлияха разпространението на грипните вируси през 2021г.

Данните за броя на лицата профилаксирани с противогрипна ваксина през 2021г., в изпълнение на Националната програма за подобряване на ваксинапрофилактиката на сезонния грип показват, че са извършени 2233 имунизации на целевата група (около 10% от населението в тази възраст), срещу при 1648 имунизации срещу грип през 2020г. Освен по националната програма, ОПЛ в област Силистра са обхванали още 170 лица от други възрасти.

Вътреболнични инфекции

През отчетната 2021г. в болничните лечебни заведения от област Силистра са регистрирани **164 болни с 212 ВБИ**, срещу 137 болни със 178 ВБИ за 2020г. Отн. дял на ВБИ спрямо общия брой хоспитализирани болни е 1,06%. От общо 20 084 изписани болни 10 860 (54%) са лекувани с антибиотици.

Най-добра разкриваемост на ВБИ има в МБАЛ-Силистра, където при 1,71% от преминалите пациенти е установена ВБИ, в МБАЛ-Тутракан отн. дял е 0,07%, а в МБАЛ-Дулово – 0,06%. В МБАЛ Силистра 54% от регистрираните ВБИ са в ОАИЛ, 21% в ХО, в ННО са 18%, в останалите отделения са регистрирани единични случаи. В МБАЛ-Тутракан и МБАЛ-Дулово са регистрирани по 2 нозокомиални инфекции. Ниският отн. дял на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в двете общински болници се дължи на слаба ангажираност на лекарите и ниска разкриваемост на случаите.

Структурата на регистрираните ВБИ според локализацията е със следната характеристика: пневмонии свързани с интубация (41%), повърхностни инфекции на хирургичното място (17%), конюнктивити (10%), инфекции на пикочните пътища (8%), общи инфекции, свързани с ЦВК (4), инфекции на гастро-интестиналния тракт (4%), инфекция на кръвта свързана с ЦВК (2%). Останалите ВБИ са единични случаи.

В етиологичен аспект регистрираните ВБИ са представени от разнообразни микробни причинители. С най-голям отн. дял са инфекциите причинени от **Стафилококус соа/-/ (21%), Кандида Албиканс (16%), Ацинетобактер (10%), Ентерококус фекалис (8%), Стафилококус ауреус (6%), Е. Коли (6%), Псевдомонас аеругиноза (5%) и др.** Неизследвани и микробиологично недоказани причинители липсват.

От общо 212 изолата след определяне на антибиотична чувствителност 134 изолата са определени като клинично чувствителни, 4 като клинично междинни и 16 като клинично резистентни. От клинично резистентните причинители 10 са от род Ацинетобактер (63%), а 3 (19%) са Стафилококус соа /-/.

От провеждания лабораторен контрол за обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 358 проби. От тях 7 (2%) са показали неудовлетворителен резултат. За нарушения на изискванията по Наредба №2 за контрол на ВБИ е съставен един акт за административно нарушение на служител от Хирургично отделение в МБАЛ-Силистра.

Проби с неудовлетворителен резултат са отчетени от повърхности (57%), ръце (28%) и инструментариум (14%).

Дейност по надзора на беса

През 2021г. в Силистренска област са регистрирани 48 лица, ухапани от кучета, котки и др. животни, срещу 105 за 2020г. Сред ухапаните преобладават случаите в селата (56%), при жените (54%) и при лицата над 19 год. възраст (65%). Най-голям е относителният дял на ухапаните от кучета – 94%, от тях 35% скитащи и 54% домашни. До 2016г. броят на ухапаните от животни ежегодно нарастваше. За първи път през 2016г. ухапаните значително намаляха, като това се обяснява със стартиралата работа приют за скитащи кучета, разкрит в гр. Силистра в края на 2015г. Изтеклата 2021г. е поредна в статистиката с понижаващ се брой на ухапаните от кучета.

Постекспозиционна профилактика против бяс е извършена на 31 от ухапаните (65%).

От всички 31 имунизирани 58% са имунизирани с 3 игли, след което схемата е прекратена, поради приключване на 10 дневния срок за наблюдение на животното, осъществило експозицията. Общо за профилактика срещу бяс са изразходвани 102 дози ваксина Верораб.

През последните 9 години постекспозиционната ваксинапрофилактика срещу бяс се извършваше само в диагностично-консултативния кабинет на Инфекциозно отделение в МБАЛ-Силистра. Това затрудняваше профилактиката на лицата от други отдалечени населени места, които трябваше да пътуват неколкократно и се отразяваше на изборът им да търсят медицинска консултация или сами да прекратяват започналата имунизационна схема. През 2020г. и 2021г. извършването на имунопрофилактика срещу бяс допълнително се усложни, предвид превръщането на Инфекциозно отделение в Ковид-отделение.

През изтеклата 2021г. епизоотичната обстановка в областта, по отношение на беса беше благополучна. Не са регистрирани лица претърпели експозиция от положителни за бяс животни, от ветеринарните специалисти в ОДБХ-Силистра не са съобщавани данни за животни положителни за бяс.

Дейност по надзора на ОВП и Полиомиелит

По надзора на ОВП наблюдаваме три отделения по нервни болести (с 54 легла), три педиатрични отделения (с 50 легла) и едно инфекциозно отделение в МБАЛ-Силистра (с 15 легла). По данни на НСИ, към 31.12.2020г., броят на населението от 0 до 15 години в Силистренска област е **14 638**.

Ежеседмично получаваме от подлежащите на надзор болнични отделения информация за „нула“ случаи на ОВП. При наличие на съмнително болно дете постъпва съобщение по телефон и с бързо известие.

През 2021г. са извършени **84 планови проверки по активния епиднадзор на ОВП**, при които не са открити несъобщени случаи.

През 2021г. са регистрирани **2 случая на изолирана парализа на лицевия нерв:**

- *Дете на 3г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ-Силистра. Детето е с непълен имунизационен статус срещу полиомиелит. Имунизирани са с 1 прием на Инфанрикс хекса на 25.06.2018г. При вирусологичното изследване не е доказан ентеровирус. Детето е приходящо от друга област, поради което е пропуснато за последяващ преглед на 60-тия ден, поради отсъствие от адреса.*

- *Дете на 14г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра, с пълен имунизационен статус, имунизирани са с 5 основни приема с жива ваксина срещу полиомиелит и реимунизация с Тетраксим на 6 год. възраст. При вирусологичното изследване не е доказан ентеровирус. Пропуснато за проследяващ преглед на 60-тия ден поради отсъствие от адреса.*

Оценка на ефективността на системата за надзор за ОВП

Пълнота на съобщаването: 100% от седмичната сигнална информация е навременна;

Чувствителност на системата: съобщени 2 случая на ОВП, при наблюдавано население в областта от 14 638 души (минимално ниво 1 случай на 100 хил. души);

Пълнота на проучване на случаите: случаите са проучени до 48-мия час, изпратени са по 2 фекални проби, взети в два последователни дни, съхранявани и транспортирани правилно, не са доказани ентеровируси;

Пълнота на проследяването: двете деца са загубени за проследяващ преглед на 60-тия ден. Случаите са въведени в веб базираната информационна система за надзор на ОВП.

ДЕЙНОСТ ПО ПАРАЗИТОЛОГИЧНИЯ КОНТРОЛ

Дейността по противопаразитологичния контрол на дирекция „Надзор на заразните болести“ през 2021г. беше сериозно затруднена предвид епидемичната ситуация, свързана с Ковид-19. Липсата на човешки ресурс и време станаха причина да не планираме противопаразитологичен лабораторен контрол в детските колективи с профилактична цел. Поради това през 2021г. не беше сключен граждански договор с лаборанта, който имаше необходимата квалификация за диагностика на ентеробиоза чрез перианален отпечатък и дотогава изпълняваше профилактичните изследвания по Наредба № 5 за местните паразитози. Проблемите по паразитологичния контрол, профилактика и лечение на паразитозите съществуваха в област Силистра още преди започване на епидемията от КОВИД-19, поради липсата на паразитолог в РЗИ. Дейността по диагностика и профилактика на паразитозите е затруднен в цялата област, защото липсва регистрирана амбулатория за специализирана медицинска помощ по медицинска паразитология. Това налага диспансеризацията на лицата с ехинококоза и консултациите и химиопрофилактиката на заминаващи в маларични страни да се извършва от паразитолози в съседни области. В цялата област работи един паразитолог, в състава на СМДЛ „Цибиллаб-Силистра“.

Оперативно-контролна дейност

През 2021г. са извършени 41 проверки по противопаразитологичния контрол в лечебни заведения, лабораторни проверки не са осъществени.

На 3-те болнични заведения в областта са извършвани ежемесечни проверки в хирургичните отделения, във връзка със съобщаването на оперираните от ехинококоза пациенти. Единствено МБАЛ-Силистра има сключен договор с паразитолог, но той е само за консултиране на пациенти с ехинококоза, поради което болницата не работи по пътека за лечение на болни от малария и други паразитози.

Лабораторна дейност

Предвид това, че в лабораторията на РЗИ-Силистра през 2021г. не са извършвани профилактични изследвания по плановия противопаразитологичен контрол, единствените извършени паразитологични изследвания в областта са в СМДЛ „Цибалаб“ в гр.Силистра, която има договор с РЗОК по пакет „Медицински паразитология“.

Обобщената справка по Наредба № 5 за местните паразитози, за извършените изследвания е представена в следващата таблица, сравнително за 2020 и 2021г.:

Паразитози	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%
Ентеробиоза	0	0		5046	61	1,2	5046	61	
Ламблиоза	0	0		4626	0		4626	0	
Аскаридоза	0	0		4626	0		4626	0	
Трихоцефалоза	0	0		4626	0		4626	0	
Хименолипедоза	0	0		4626	0		4626	0	
Тениидози	0	0		4626	0		4626	0	
Амебиоза	0	0		4626	0		4626	0	

Фасциолоза	0	0		4626	0		4626	0	
Ехинококоза	0	0		3	1	33,3	3	1	33,3
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		0	0		0	0	
Трихомоназа	0	0		0	0		0	0	
Паразитози 2020 год.	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%
Ентеробиоза	0	0		4659	120	2,57	4659	120	2,57
Ламблиоза	0	0		4616	0		4616	0	
Аскаридоза	0	0		4616	1	0,02	4616	1	0,02
Трихоцефалоза	0	0		4616	0		4616	0	
Хименолипедоза	0	0		4616	0		4616	0	
Тениидози	0	0		4616	0		4616	0	
Амебиоза	0	0		4616	0		4616	0	
Фасциолоза	0	0		4616	0		4616	0	
Ехинококоза	0	0		21	4	19,05	21	4	19,05
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		6	0		6	0	
Трихомоназа	0	0		37	9	24,32	37	9	24,32

Местни паразитози

Контактни паразитози

Ентеробиоза – през 2021г. не са извършени изследвания по контрола на РЗИ-Силистра на организирани детски колективи. Единствените изследвания в област Силистра са осъществени в СМДЛ „Цибалаб“ гр. Силистра, където са изследвани 5046 лица и са диагностицирани 61 опаразитени (1,2%).

Ламблиоза – през 2021г. в РЗИ-Силистра не са извършвани изследвания. В СМДЛ „Цибалаб“ са извършени изследвания на 4626 лица, не са установени положителни резултати. Не са съобщавани болни и от други лаборатории.

Геохелминтози /аскаридоза, трихоцефалоза/

Аскаридоза – няма ендемични огнища в областта.

Трихоцефалоза – изследвани 4626 лица, няма положителни резултати. Няма съобщени случаи от други лаборатории.

Хелминтозоозни (Ехинококоза, Трихинелоза, Тениидози)

Ехинококоза – през 2021 г. са регистрирани 2 потвърдени случая на ехинококоза на черен дроб, оперирани. Заболяемостта е 1,87/100 хил. при средна за страната 1,27/100 хил. За сравнение през 2020г. заболяемостта е 3,7/100 хил. Най-висока заболяемост от ехинококоза в областта е регистрирана през 2008 г. - 16 на 100 хил. (21 случая).

Двата случая на ехинококоза през 2021г. са при лица от общините Кайнарджа и Алфатар.

Единият от заболелите е с рецидив, хоспитализиран в ХО на МБАЛ-Силистра с нарастваща чернорнодробна ехинококоза, опериран преди 1 год. по повод кожна локализация на ехинокок.

Няма починали от ехинококоза.

По силата на наредбата за профилактичните прегледи и диспансеризацията, задължение на личния лекар е в продължение на 5 год. да извършва диспансерно наблюдение на оперираните от ехинококоза пациенти. По време на диспансерното наблюдение личният

лекар извършва общ клиничен преглед и консултация със специалист в зависимост от локализацията на заболяването. Необходима е и консултация с паразитолог, която се затруднява, поради липсата на такъв специалист в областта, който има сключен договор с РЗОК. Пациентите се насочват за консултация с паразитолог в други области – Варна, Шумен, Русе.

В СМДЛ „Цибалаб“ - Силистра са изследвани 3 лица и е установен 1 положителен за ехинококоза.

Трихинелоза - няма регистрирани случаи през 2021 г.

Тенидоза (Тениаринхоза и Тениоза) – няма съобщени случаи.

Внасяни паразитози

Малария – през 2021г. е регистриран един внесен случай на малария – мъж на 68г. от с. Ветрен, общ. Силистра. Пребивавал в Република Конго на мисия, пристигнал в България на 01.10.2021г. с полет през Истанбул и Атина. Не е профилакиран срещу малария, имунизиран е срещу жълта треска във Великобритания. От 01.10.21г. е с повишена температура до 39⁰ С и отпадналост. На 06.10.21г. е транспортиран в МСО на УМБАЛ „Канев“ гр. Русе, по-късно хоспитализиран в Инфекционно отделение на същата болница. С Протокол № ПМ 645/07.10.21г. на НЦЗПБ е потвърдена диагноза Малария с причинител *P.falciparum*.

През годината по силата на сключен договор между фирма за ДДД бяха извършени мероприятия по мониторинг и обработки (предимно ларвицидни) на биотопи в област Силистра, разположени върху терени, които са държавна собственост. В договора бяха включени 5 биотопа, намиращи се на територията на общините по поречието на р.Дунав (Силистра, Ситово, Главиница и Тутракан) с обща площ 2104 дка. През периода 27.04-21.09.2021г. бяха извършени многократни проверки на биотопите за наличие на ларви и дезинсекционни обработки. Биотопите на терени, които са общинска собственост са обект на обработки от други ДДД фирми, по силата на сключени договори между общините и изпълнителите на ДДД услуги.

IV. ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ

1. Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в РБългария (2021-2025г.)

Извършваме епидемиологични проучвания на огнищата и при необходимост съдействаме чрез ОПЛ за насочване на контактните за консултация със специалист пневмо-фтизиатър и преценка на необходимостта от провеждане на химиопрофилактика.

Активно проследяваме обхвата на контактните на болни с активна форма на белодробна туберкулоза. Всяко тримесечие извършваме проверки в ПФО към МБАЛ-Силистра за проведената химиопрофилактика на контактните на туберкулоза, за обхвата с консултативна и диагностична дейност на контактните от I-ви и II-ред в огнищата и на децата с хиперергични проби Манту, подлежащи по задължителния имунизационен календар на реваксинация срещу туберкулоза.

Проверките установиха, че се водят журналите за болни от туберкулоза и техните контактни, като се попълват карти за проведената химиопрофилактика. Изготвят се тримесечни отчети за дейността по контрол на туберкулозата и за проведената химиопрофилактика с Изониазид. Случаите се регистрират в специализираната електронна информационна система за регистриране на пациенти с туберкулоза, суспектни и контактни лица.

През 2021г. са регистрирани 16 болни с клинични данни за туберкулоза при същия брой през предходната година. При 14 болни е диагностицирана туберкулоза на бял дроб, а двама са с туберкулозен плеврит. Случаите са определени както следва: 1 възможен, 8 вероятни и 7 потвърдени. Един от случаите е завършил летално. Установени са 17 контактни от първи ред, на всички е извършена проба Манту, показала нормергична реакция. На 11 е назначена химиопрофилактика с Изониазид, като за целта са използвани 47 опаковки.

По задължителния имунизационен календар през периода не са отчетени хиперергични реакции след извършена проба на Манту преди ваксинация срещу туберкулоза.

Предвид това, че ПФО на МБАЛ-Силистра работи през голяма част от годината като КОВИД отделение и през 2021г., както и през предходната не бяха провеждани станалите традиционни през последните години дни на отворените врати за пациенти, пожелали профилактичен преглед и изследване.

За ХИВ са изследвани 8 болни от туберкулоза лица, които са хоспитализирани в ПФО-Силистра. Не са установени положителни резултати.

2. Национална програма за профилактика и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ (2021-2025г.)

Поради приоритетната дейност на РЗИ, свързана с епидемията от COVID-19, през 2021г. не бяха активно проведени традиционните кампании във връзка с Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ в Р България.

Ежемесечно обобщаваме информацията по прил. 10 от Наредба № 47. В тази връзка за 2021г. МДЛ от областта са отчетели общо 358 изследвания за ХИВ. От тях 206 (58%) са на бременни, 68 (20%) на хемодиализирани, с диференциално-диагностична цел са изследвани 4 (1%), след професионална експозиция 2 (0,5%), а 78 (22%) са изследвани по други причини – за документ или по желание. Няма установени положителни резултати.

Поради липса на кадрови ресурс микробиологична лаборатория към РЗИ-Силистра не извършва серологични изследвания, в т.ч. за ХИВ. През годината са събрани и изпратени за изследване в РЗИ-Добрич 44 серума на пациенти от трите болници в областта за изследване за ХИВ по ELISA по националната програма. Извършени са изследвания и на 50 серумни проби на персонал и пациенти на отделението по хемодиализа в МБАЛ-Силистра. Няма положителни за ХИВ резултати.

През 2021г. от НРЛ по ХИВ на НЦЗПБ-София са съобщени 2 потвърдени случая на ХИВ инфекция (1 мъж над 46г. и 1 жена над 28г. възраст).

Води се регистър на сексуално-предаваните инфекции. Ежемесечно съобщаваме случаете на СПИ в област Силистра. За 2021г. няма съобщени случаи.

3. Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка в Р България. (2021-2024г.)

През 2021г. в програмата са включени 46 (8,4%) от 547 момичета навършващи 12 год. възраст и 10 момичета на 13 годишна възраст. На 55 момичета на 12г. и 1 на 13 г. е извършен 2-ри прием. От старта на програмата през 2012г. до сега от общо 5307 подлежащи момичета, 1488 (28%) са се включили в програмата с извършен 1-ви прием, а със завършен прием са 1170 от тях (79%).

Предвид усложнената епидемична обстановка, свързана с COVID-19 и наложените ограничения на масовите мероприятия през годината не бяха реализирани обучения и срещи с родители.

4. Национална програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити (2017-2021г.)

По-голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работиха по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. Родителите на подлежащите деца проявяват позитивно отношение към предложението за имунизация на децата им.

През 2021г. 431 деца са получили 1-ви прием и 375 деца 2-ри прием на ваксината. При около 700 новородени за 2021г. за област Силистра, в програмата са включени 61% от тях.

Със Заповед №РД-01-652/30.07.2021г. на министъра на здравеопазването на РЗИ беше възложено провеждане на семинари за обучение на медицински специалисти, изпълнители на програмата, здравни медиатори и др. Предвид усложнената епидемична обстановка и наложените ограничения на масовите мероприятия, такива обучения не бяха извършени. С отпуснатите средства по програмата изготвихме и разпространихме сред медицинските специалисти образователен материал за ротавирусната инфекция и ваксината срещу Ротавирус. В края на 2021г. получихме сигнали от родители и ОПЛ за прекратени доставки на ваксина срещу ротавирусни инфекции от дистрибуторите на фирмата - доставчик, което наруши ритмичността на имунизациите.

5.Национална програма за подобряване на ваксинационната на сезонния грип 2019-2022г.

И през 2021г. продължи ваксинацията по Националната програма за подобряване на ваксинационната на сезонния грип. Така по време на кампанията бяха имунизирани 2233 лица над 65г. възраст (10% от населението в тази възрастова група). За сравнение през предходната година имунизирани по програмата бяха 1648.

Малък е броят на ваксинирани в други възрастови групи – отчетени са 178 ваксинирани лица. През есенно-зимния сезон беше вяло търсенето на противогрипни ваксини от пациенти и лични лекари. Вероятно това е свързано с липсата на грипна епидемия през предходната година.

Със Заповед № РД-01-663/30.07.2021г. на министъра на здравеопазването на РЗИ беше възложено провеждане на срещи с медии за информиране за програмата, провеждане на семинари за обучение на медицинските специалисти, изпълнители по програмата. Предвид усложнената епидемична обстановка, свързана с COVID-19 и наложените ограничения на масовите мероприятия, тези задачи по програмата останаха нереализирани. Беше проведена среща с ОПЛ от областта, на която се обсъдиха проблемите по имунопрофилактиката на сезонния грип и КОВИД-19.

6.Национална програма за елиминация на морбили и рубеола 2019-2022г.

Предвид затрудненията през 2021г. при извършване на имунопрофилактиката и неосъществения в достатъчен обем контрол върху изпълнителите, не беше постигнат добър обхват на подлежащите през годината контингенти (обхват с имунизация на 13-месечна възраст - 87%) обхват при подлежащите ученици на 12 год. възраст – 73%.

През 2021г. в Силистренска област не са регистрирани лица със съмнение за морбили.

Поставените задачи през годината по възлагателна заповед на МЗ, свързани с разработване и разпространение на листовки за популяризиране на знания и ползите от имунизацията са изпълнени, като са изготвени и тиражирани 2 диплянки.

Участвахме в проведеното през 2021г. Национално сероепидемиологично проучване за ниво на колективен имунитет спрямо морбили и рубеола. С писмо на МЗ № 16-00-4 от 12.01.2021г. беше указан реда за провеждането му. Създадохме необходимата организация за набиране на определените 109 серумни проби в периода януари-юни 2021г., от съответните възрастови групи, чрез клиничните лаборатории на трите болници в областта. На този етап не сме уведомени за резултатите от поручването.

V.АНАЛИЗ НА ИМУНИЗАЦИОННИЯ ОБХВАТ

През 2021г. дейността по имунопрофилактика в Силистренска област беше повлияна от високата заболяемост от COVID-19. Особено голям беше броят на болелите през месеците март, април, септември, октомври, ноември и декември. Това наруши ритмичността на работа по обхвата на подлежащите контингенти по задължителния имунизационен календар. Акцент в дейността на РЗИ-Силистра по отношение на профилактични имунизации през годината бяха имунизациите срещу COVID-19, докато ОПЛ търсеха баланс между задължителни по ИК и препоръчителни ваксинации срещу COVID-19. В област Силистра са сформирани 5 временни имунизационни пункта (ВИП) в РЗИ-Силистра, ДКЦ-Силистра и в трите болници (МБАЛ-Силистра, Тутракан, Дулово). На функционален принцип всеки ВИП извършва ваксинационна дейност на място в лечебното заведение и като мобилен екип, на терен, при възникнала необходимост от извършване на ваксинации на лица от отдалечени населени места, където хората нямат личен лекар или са здравно неосигурени, или безработни или имат затруднение да достигнат до някой от ВИП или ОПЛ. Мобилни екипи посещаваха и социални заведения, където имунизираха потребители и персонал, както с основна имунизация, така и с бустер доза.

От регистрираните в областта 50 ОПЛ, различно по обем участие вземат около 2/3 от тях.

През 2021г. от ВИП и ОПЛ са извършени 23602 първи приеми на ваксинация срещу COVID-19, а в края на годината ваксинационната схема е завършена при 22772 от тях.

Данните за отделните ваксини срещу Ковид-19 през 2021г. са както следва:

Ваксина	I -ви прием	II-ри прием	III прием	Общо
Comirnaty	14428	13938	3048	31414
Moderna	1258	1224	211	2693
Astra Zeneca	2866	2560		5426
Yanssen	5050			5050
Общо	23602	17722	3259	44503

Така в края на 2021г. с 1-ви прием на ваксина срещу COVID-19 е обхванато около 26% от възрастното население на областта, а със завършен прием са над 25%.

Според социалната група структурата на имунизираните включва 426 представители на сектор здравеопазване (лекари, фармацевти, дентални лекари, специалисти по здравни грижи и др. медицински и немедицински персонал), 296 потребители и персонал в социални заведения, 482 педагогически и непедagogически персонал в детски и учебни заведения, 148 помощен персонал в сектор здравеопазване и социални услуги, 439 лица, практикуващи важни за общественния живот дейности, 403 лица посочени в т.нар. уязвими групи, 37 хора с хронични заболявания и др.

С разширяването на обхвата на приложение на ваксината срещу COVID-19 Comirnaty (извършена промяна на КХП на 06.12.2021г.), като подлежащи на ваксината бяха включени и децата във възрастовата група от 5 до 11 години. На 21.12.21г. РЗИ-Силистра получи 60 дози от ваксината. ВИП за поставяне на педиатрична ваксина са определени в РЗИ-Силистра, МБАЛ-Тутракан и МБАЛ-Дулово. Към края на 2021г. във възрастовата група 5-11г. са обхванати 6 деца с педиатрична ваксина Comirnaty, във възрастовата група 12-19г. с първа доза са имунизирани 285 деца.

По отношение на възрастните хора над 65г. през 2021г. са имунизирани 7209 лица.

През годината приоритетни в дирекция НЗБ бяха дейностите по надзор на Ковид-19 (проучване и мерки в огнищата), както и активно участие в дейността по имунопрофилактика срещу COVID-19 (раздаване на ваксини и необходимите консумативи). Това затрудни дейността по здравния контрол и през периода бяха извършени едва 41 проверки на ОПЛ във връзка с имунопрофилактиката. При проверките не бяха установени нарушения на правилата за работа в условията на COVID-19, като за децата, подлежащи на профилактика се осигуряват „зелени коридори“. Констатирано беше, че ситуацията около пандемията от Ковид-19 повлиява негативно на обхвата със задължителните ваксинации на подлежащите през периода, както при малките деца, така и при учениците и възрастните.

Във връзка с писмо на МЗ № 16-00-30/31.03.2021г. за промяна на търговския продукт Инфанрикс хекса с Хексацима за обхващане на подлежащите на шесткомпонентна ваксина деца, беше нужно да определим количеството Инфанрикс хекса, необходимо за завършване на приемите с шесткомпонентна ваксина на децата, родени януари и февруари 2021г. и необходимите количества Хексацима за децата, родени март и април 2021г. Изискахме от личните лекари списъци на децата, чиито основни приеми са започнати с Инфанрикс хекса и определихме необходимите дози. Поръчахме 180 дози Хексацима до края на полугодиято.

Движението на биопродуктите (заприходяване, отпускане на ЛЗ, отчетност) се осъществява чрез ПП „Отчитане движението на биопродуктите“, която използваме от 2008г. и се поддържа от „Информационно осигуряване“-гр.Плевен. В края на всеки месец се засичат количествата биопродукти налични в склада на РЗИ и се сравняват с разпечатката от програмата за документална наличност. Така се осъществява контрол в края на всеки месец, а при нужда такъв е възможен да се извърши във всеки един момент.

Количествата получена и изразходвана ваксина, както и остатъка в края на отчетния период се проследява индивидуално за всеки ОПЛ, като тази информация е част от досието му по имунопрофилактика.

Извършените имунизации срещу COVID-19 се регистрират от ОПЛ или от ръководителя на екипа на ВИП в Регистър на имунизираните. Програмата дава възможност за експорт на данните за имунизираните по възраст, пол, социална група, поставена ваксина, прием и др.

Осигуряване на хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите

В лекарските практики за първична медицинска помощ са създадени условия за хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите. ОПЛ получават ваксини от РЗИ само при наличие на хладилна чанта.

Хладилниците за съхранение на ваксина в проверените амбулатории са снабдени с термометри и се води ежедневен контрол на температурата им, която се регистрира в обособени дневници, обект на проверка при всяко посещение на инспекторите.

Биопродуктите в склада на РЗИ-Силистра се съхраняват в плюсова хладилна камера, разположена в сутерена на сградата с вместимост 10 м³. През 2018г. беше извършен основен ремонт на помещението, допълни се втори хладилен агрегат, с цел подsigуряване на непрекъснат режим на работа на хладилната камера при евентуална повреда. В края на 2019г. беше закупен и дизелов агрегат с автоматичен превключвател за автономно ел.захранване на хладилната камера, за гарантирано спазване на температурния режим.

Хладилната камера е свързана към вътрешната интернет мрежа за наблюдение режима на работа, като чрез мобилно приложение се дава възможност за дистанционно проследяване на температурата.

РЗИ-Силистра разполага с още 4 хладилни витрини, закупени през 2017г. и 2 големи хладилника разположени в склада за ваксини. При необходимост може да се използва и капацитетът на още 2 хладилника, намиращи се в работните кабинети на дирекция НЗБ.

През работните дни отчитането на температурния режим на хладилните съоръжения се осъществява от дежурния инспектор в ДНЗБ. Отчетените стойности се вписват в работен журнал, за всяко хладилно съоръжение поотделно. Изготвен е план за действие при авария на хладилната техника.

Във връзка със съхранение на ваксината против COVID-19 Comirnaty беше осигурен фризер на ултра ниска температура от -60 до -90⁰С. Проведохме обучение за безопасна работа с транспортен контейнер със сух лед при получаване на ваксината и при работа с фризер с ултра ниска температура, както и подготовка за връщане на транспортния контейнер на фирмата. РЗИ-Силистра не разполага с фризер на -20⁰С. Ваксината на Модерна и на Янсен вземаме от склада на БулБио-НЦЗПБ, като ги използваме, съответно в рамките на 1 месец или 4,5 месеца, когато ваксината се съхранява в хладилни условия на режим от +2 до +8 градуса.

През периода не са възниквали аварии на хладилната техника в РЗИ и не е допускан брак на ваксини, поради неправилно съхранение.

РЗИ-Силистра не разполага със специализиран хладилен транспорт за пренос на ваксини. Транспортирането на ваксини от склада на МЗ се осъществява с леки автомобили, собственост на инспекцията. Биопродуктите се транспортират в хладилни контейнери и чанти, обезпечени с охладители.

Дейност на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания

През 2021г. комисията проведе 3 заседания, разгледани са 5 случая, от които 4 деца са освободени за определен период от време по следните причини:

- дете на 5 мес. с Дг. Епилепсия и метаболитен синдром, извършени са единствено имунизациите в РО, детето е освободено от подлежащите имунизации за срок от 6 мес., през този период ще бъде под наблюдение;
- дете на 12 г. с болест на Крон и дискинезия на жлъчен мехур, освобождава се от подлежащите имунизации до приключване на терапията с кортикостероиди;
- дете на 2 г. с ювенилен артрит, освобождава се от имунизации до приключване на терапията с кортикостероиди и имуносупресори;
- дете на 4г. с алергия към кравето мляко и яйца, освобождава се за срок от 1 г. от основна имунизация с MMR.

Сероепидемиологичен надзор над ваксинапредотвратимите заразни болести

През периода в област Силистра няма съобщени случаи на болни или съмнително болни от ваксинапредотвратими инфекции.

През 2021г. се проведе Национално сероепидемиологично проучване за ниво на колективен имунитет спрямо морбили и рубеола. По указания ред в писмо на МЗ № 16-00-4 от 12.01.2021г. създадохме необходимата организация за набиране на определените 109 серумни проби в периода януари-юни 2021г., от съответните възрастови групи. На този етап не сме уведомени за резултатите от поручването.

Дейност на Имунизационния кабинет в РЗИ

През 2021г. не са извършени ваксинации по задължителния ИК. Към РЗИ-Силистра беше разкрит ВИП за ваксинация срещу КОВИД-19, който се обслужва както от служители в инспекцията, така и от външни лекари и мед.сестри по граждански договори.

През 2021г. от ВИП на РЗИ-Силистра са извършени 7635 приема с Comirnaty, от които 3288 с първа доза, 3294 с втора доза и 1048 с бустерна доза. Обхванати са 1032 лица с Moderna/Spikevax (467 с първи прием, 461 с втори прием и 104 с трети прием). С Astra Zeneka/Vaxzevria са имунизирани 637 лица с първи прием и 621 лица с втори прием). Имунизираниите с Janssen са 1396 лица.

Мониторинг на имунизациите

Изграждане и поддържане на базата данни за децата без личен лекар

От родилните отделения на трите МБАЛ в областта постъпва информация за новородените. Въз основа на нея се формира регистър на новородените за съответната календарна година по месеци с данни за извършените имунизации след раждане. Неимунизираниите се проследяват за избор на личен лекар, с цел последващо извършване на пропуснатите приеми след отпадане на противопоказанията.

Периодично (месечно, тримесечно) ОПЛ подават информация за новозаписани новородени, а от РЗОК-Силистра на тримесечие официално изискваме данни за избора на личен лекар за новородените, според пациентските листи на всички ОПЛ. При съпоставката на данните по трите регистъра се получава извадка на новородени, за които не е осъществен избор на личен лекар. В тези случаи съдействаме на родителите за извършване на успешен избор на личен лекар или отправяме покана за имунизации в ИК на РЗИ-Силистра.

Имунизационен обхват със задължителните ваксини

Имунизационният обхват със задължителните ваксини през 2021г. беше сериозно повлиян от епидемичната обстановка. От една страна личните лекари се стремяха да балансират между имунизациите по задължителния календар и тези срещу КОВИД-19. От друга страна родителите не водеха децата си в определените за профилактика часове, страхувайки се от контакт с болни от КОВИД-19 (в организирания колектив, който посещават или пред кабинета на лекаря). През годината беше занижен и контрола от страна на РЗИ, поради недостатъчен брой служители и голямата ангажираност с изпълнението на ПЕМ в огнищата от КОВИД-19 и изпълнението на различни дейности, приоритетно свързани с имунопрофилактика срещу КОВИД-19.

През отчетния период имунизационният обхват по задължителния имунизационен календар с различните ваксини е както следва:

1. Новородени

Обхватът с **БЦЖ** и **Енжерикс при новородените** през 2021г. е 99%. За 10 новородени липсват данни за извършена имунизация срещу туберкулоза - 3 поради медицински причини и 7 по други причини. С първи прием на Енжерикс не са обхванати също 3 деца по медицински причини и 7 по други причини.

2. БЦЖ ваксина на учениците на 7 год. възраст

Туберкулинова проба на Манту е извършена на 72% от подлежащите на годишна база. През същия период на предходната 2020 година обхватът е бил 82%. Относителният дял на

учениците с отрицателна реакция на проба Манту е 53%. Реимунизирани с БЦЖ са 99% от показаните отрицателна проба на Манту.

3. Шесткомпонентна ваксина (срещу дифтерия, тетанус, коклюш, полиомиелит, хемофилус инфлуенце тип В и хепатит В)

През годината е достигнат обхват както следва: за първи прием 91%, за втори прием 93%, за трети прием 90% от подлежащите за периода. През предходната година обхватът е бил по-добър, съответно 95, 95 и 94%.

4. Реимунизация с петкомпонентна ваксина е извършена на 79% от подлежащите за отчетния период, срещу 90% обхват на подлежащите през предходната 2020 година.

5. Пневмококова ваксина (Синфлорикс)

С първи прием на **Синфлорикс** са обхванати 93% от подлежащите за отчетния период, а с втори прием 90%. През същия период на миналата година обхватът е бил съответно 96% и 93%. Реимунизацията със Синфлорикс е с обхват от 87% при същия резултат и през 2020г.. С трети прием са обхванати 149 деца, родени преди 01.01.2020г.

6. Морбили, паротит, рубеола

На 13-месечна възраст са имунизирани 87% от подлежащите, а подлежащите на годишна база ученици на 12 год. възраст са реимунизирани на 73%. През предходната година обхватът е по-добър, съответно 89% и 77%.

7. 4-компонентна ваксина Тетраксим (срещу дифтерия, тетанус, коклюш, полиомиелит)

При реимунизацията с Тетраксим е постигнат обхват от 74% от подлежащите на годишна база деца на 6 год. възраст, срещу 86% обхват през предходната 2020 година.

8. Реимунизация с **Тдка** е извършена на 73% от определените като подлежащи деца на 12 год. възраст. Броят на подлежащите е сформирани от подлежащите както през 2021г., така и през 2020г., голяма част от които не бяха обхванати, поради късното получаване на ваксината (обхват през 2020г. е едва 14%).

9. Тетанус и дифтерия

Обхватът с реимунизации срещу тетанус и дифтерия на подлежащите на годишна база е както следва – 63% при 17 годишните, 24% при 25 год., 26% при 35год., 29% при 45 год., 34% при 55 год., 32% при 65 год., 36% при 75 год. и 29% при 85+ .

От отчетите за профилактичните имунизации през 2021г., получени от ОПЛ и МБАЛ, са постигнати следните обобщени данни за обхват и причини за липса на ваксинация:

- **ППД** – при обхват от 72% от подлежащите на годишна база при 7 годишните, 228 деца не са обхванати, поради немедицински причини. Около 44% от необхванатите не са се явили. На останалите не е извършена туберкулинова проба на Манту по следните причини: „миграция или отсъствие от населеното място“ 24%, поради „липса на организация“ 31%, „контакт с ОЗБ“ 0,7%;
- **БЦЖ** - обхванати са 99% от новородените и 99% от показаните хипо- и анергична реакция от проба на Манту при 7 годишните. Три новородени не са обхванати по медицински причини (недоносеност и временни медицински противопоказания) и 7 по други.
- **ДТКаХенПуХИБ** - обхватът с Инфанрикс хекса/Хексацима е 91% от подлежащите на 1-ви прием, 93% от подлежащите на 2-ри прием и 90% от подлежащите на 3-ти прием. Поради немедицински причини не са обхванати 132 деца. От тях 68% поради „невявяване след покана“, 20% поради „контакт с болен от ОЗБ“. Поради медицински противопоказания не са извършени 39 приема, родителите на две деца са отказали имунизация.
- **ДТКаПуХИБ** - обхватът с реимунизация е 79%. По немедицински причини не са обхванати 125 деца, от тях 66% не се явили след покана, а 20% не са имунизирани, поради контакт с ОЗБ, поради медицински причини не са реимунизирани 4 деца.
- **Пневмококова ваксина** – обхватът с пневмококова ваксина е 93% за 1-ви прием, 90% за 2-ри прием, с реимунизация са обхванати 87% от подлежащите. Обхванати са 149 деца, родени през 2019г. с трети прием Като основна причини за необхват лекарите са

посочили неявяване при покана (78% от неимунизирани), при 13% причината е контакт с ОЗБ.

- **ДТКаПи** – реимунизация са получили 74% от подлежащите за годината на 6-годишна възраст. От неимунизирани 237 деца 55% не са обхванати, поради неявяване, а 26% поради миграция или отсъствие от населеното място, 18% са били в контакт с ОЗБ. Поради медицински причини са отложени 7 деца.
- **Хепатит-В ваксина** – в РО на трите МБАЛ в областта са имунизирани 99% от новородените.
- **Триваксина (MMR)** – обхватът при децата на 13-месечна възраст е 87%, а при 12 годишните е 73% от подлежащите на годишна база. От подлежащите 35% не са се явили след покана, при 36% имунизация не е извършена поради липса на организация, а 28% са отсъстващи или в чужбина. Поради медицински причини не са обхванати 16 деца. Родителите на 1 дете отказват имунизация. В други възрасти са имунизирани още 12 деца.
- **ТДКа на 12 год. възраст** – реимунизирани са 73% от подлежащите. От 325 неимунизирани, по немедицински причини са: 69% не са се явили, а 29% не са имунизирани, поради отсъствие от населеното място или миграция;
- **ТД** – Обхватът при 17 годишните е 63% от подлежащите през годината. Незадоволителен е обхватът при подлежащото население от 25 до 85+ години. Основните причини са от немедицински характер. Най-висок е относителният дял на неорганизираните - 37%, следвани от отсъстващи поради миграция 30%, не се явили 20%, неосигурени – 11%, 2% контактни на ОЗБ и др.

При планирани за отчетния период общо 20247 приема с различни ваксини, изпълнението е 65% (13159 приема), а 101 (0,5%) не са извършени по причини от медицински характер, 4 (0,02%) поради отказ и по немедицински причини 6983 (34%).

Преобладаващите причини от немедицински характер са: „липса на организация“ (32%), „неявили се“ (29%) „миграция или отсъствие от нас. място“ (28%), „здравно неосигурени“ (8%), „контакт с ОЗБ“ (3%), другите причини по-слабо застъпени.

Най-голям е броят на неизвършените приеми по немедицински причини сред подлежащите на реимунизация с ТД – 5351 (77%), следват необхванатите с МПР -351 (5%), ваксинация с Тдка - 325 (5%), туберкулоза – 281 (4%), Тетраксим – 237 (3,4%), необхванати със Синфлорикс 174 (2,5%), необхванати с шесткомпонентна ваксина – 132 (1,9%), отложените приеми с Пентаксим 125 (1,8%).

Целеви имунизации и реимунизации:

Постекспозиционна профилактика срещу бяс

През 2021г. профилактика срещу бяс е извършена на 31 лица, като са използвани 102 дози ваксина Верораб. Към момента всички пациенти от областта се обслужват само в един противобесен кабинет, намиращ се в ИО на МБАЛ-Силистра. Работата му и през настоящата година беше нарушена, предвид това, че ИО беше основно ангажирано с лечение на болни с КОВИД-19, а кабинетът и персонала са в същата база.

През периода най-голям е относителният дял на имунизирани с 3 дози (58%), с 4 дози са 13%, с 5 дози 16%, 4 ухапани са с незавършен прием (с 1 или 2 дози). На първия ден след ухапването са имунизирани 58% от ухапаните, на втория ден 29%, 4 лица са имунизирани след 3-тия ден.

Препоръчителни имунизации и реимунизации:

- **Тетанус при нараняване** - приложени през годината са общо 1412 дози ТТ във всички лечебни заведения в областта (МБАЛ, ЦСМП, ОПЛ);
- **Срещу ротавирусни инфекции** – голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работят по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. През 2021г. 431 деца са получили 1-ви прием, а 375 деца и 2-ри прием на ваксината.

- *Срещу човешки папиломен вирус* – от 547 момичета навършващи 12 год. възраст през 2021г., в програмата са включени 46 (8,4%) и 10 момичета на 13 годишна възраст. На 55 момичета на 12г. и 1 момиче на 13 г. е извършен 2-ри прием. От старта на програмата през 2012 г. до сега от общо 5307 подлежащи момичета, 1488 (28%) са се включили в програмата с извършен 1-ви прием, а със завършени приеми са 1170 от тях (79%).
- *Срещу грип* – през есенно-зимния сезон на 2021г. са имунизирани 2233 лица над 65 г. (около 10% от населението в тази възраст) по Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката срещу сезонния грип. Освен това са имунизирани още 178 лица от други възрасти, извън програмата (8 от тях в кабинета на РЗИ-Силистра).

Отчет за получените и изразходвани биопродукти и консумативи

По прил. № 12 (по чл. 27 т. 14) от Наредба № 15 са показани количествата ваксини в началото на 2021г., планираните и получени количества през годината, раздадените на ЛЗ количества, отчетените изразходвани от тях през отчетния период и остатъка в склада на РЗИ към 31.12.2021г.

През 2021г. в РЗИ-Силистра са получени 18350 флакона Comirnaty (110100 дози). В края на годината има налични 11956 флакона.

През периода са получени 718 флакона Astra Zeneca, в края на периода няма налични количества.

През годината са получени 245 флакона Moderna, налични в края на периода са 3 флакона. Получени за периода са 1160 флакона ваксина Janssen, налични в края на периода са 81 флакона.

През периода са **бракувани** следните ваксини:

- 3 флакона PPD парт. № P2518/31.12.20г., поради изтичане срока на годност;
- 30 дози Verorab парт. №R1B171V/28.07.21г., поради изтичане срока на годност;
- 1 флакон Comirnaty парт. № EP9598/30.06.21г., поради счупване;
- 1 флакон Comirnaty парт. № FD0932/31.12.21г. поради счупване;
- 1 флакон Astra Zeneca парт. №ABV5443/30.06.21г., поради счупване;
- 1 флакон Astra Zeneca парт. №ABV5441/30.06.21г., поради изтекъл срок на годност;
- 60 флакон Astra Zeneca парт. №ABV2187/30.07.21г., поради изтекъл срок на годност;
- 1 флакон Moderna парт. № 3002338/19.11.21г., изтекъл срок на съхранение при +2⁰-+8⁰С;
- 1 флакон Moderna парт. № 3001946/21.06.21г., изтекъл срок на съхранение при +2⁰-+8⁰С;
- 547 дози Engerix парт. №АНВVC767AK и АНВVC769AL със срок на годност до 31.03.21г., поради изтичане срока на годност.
- 229 дози Infanrix hexa парт. №A21CD625B/30.04.21г., поради изтичане срока на годност.
- ТД с партидни №№ D00470-01, D00470-02 D0489-5 и срок на годност 31.07.2021г. – 784 дози

Причина за бракуването на ваксините с изтекъл срок на годност от редовния имунизационен календар е намалено потребление на ваксините през изтеклата година, което попречи на реализирането им в рамките на срока на годност.

В началото на 2021г. в склада на РЗИ е имало налични 10879 броя спринцовки от 1сс и 14 189 броя от 2сс. Предвид това, че освен за ваксинациите по задължителния имунизационен календар, те бяха използвани за извършване на ваксинация срещу КОВИД-19, то в края на отчетния период са налични 18586 спр. от 1сс и 5999 спр. от 2 сс.

През годината със средства на РЗИ-Силистра закупувахме игли, разтворител и други необходими консумативи за предоставяне на ВИП и ОПЛ за извършване на имунизациите срещу Ковид-19.

VI. НАСОКИ ЗА РАБОТА ПО ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНИЯ КОНТРОЛ ПРЕЗ 2022г.

1. Епидемиологичен надзор над разпространението на Covid-19 (изолиране на болните, издирване и карантиниране на контактни, карантиниране на завърналите се от рискови

- зони, контрол върху спазване на протиепидемичните мерки на обществени места). Увеличаване обема на имунопрофилактиката срещу Covid-19 и достигане на максимален имунизационен обхват.
2. Поддържане на ефективен епидемиологичен надзор, профилактика и контрол на останалите заразни болести.
  3. Осигуряване на висок имунизационен обхват при плановите имунизации и реимунизации съгласно Имунизационния календар на страната. Акцент върху повишаване на имунизационния обхват с комбинирана ваксина срещу морбили, паротит, рубеола
  4. Дейности по надзора на ОВП.
  5. Изпълнение на задачи, произтичащи от национални и регионални програми по профилактиката, контрола и надзора на заразните болести.
  6. Дейности, свързани с изпълнение на мероприятия по граничния здравен контрол на страната, за опазване от внос и разпространение на заразни болести;
  7. Ефективен контрол на протиепидемичния режим в лечебните заведения, относно нозокомиалните инфекции, постекспозиционна профилактика, управление на отпадъците и контрол на качеството на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
  8. Поддържане на ефективен епидемиологичен надзор, профилактика и контрол на паразитозите.

ДЕЙНОСТИ ПО ДЪРЖАВНИЯ ЗДРАВЕН КОНТРОЛ ПРЕЗ 2021г.

По Устройствен правилник Дирекция „Обществено здраве“ включва 15 щатни длъжности. Административната структура е организирана без отдели и обхваща дейностите по държавен здравен контрол и профилактика и промоция на здраве. Лабораторни дейности за химични изследвания не се извършват от 01.02.2019г., когато приключи срока за акредитация на ОК от вид А. Поради липса на лабораторни кадри за дейности в акредитирания обхват по химични и микробиологични показатели, не се заяви пред БСА и не се проведе процедура по преакредитация. Лабораторната дейност се извършва по договор с други РЗИ, с подкрепата на МЗ. В РЗИ-Силистра се извършват само химични анализи за съдържание на АДВ в проби от биоциди и дезинфекционни разтвори по неакредитиран метод, взети за обективизиране на ДЗК в ООП (детски, учебни и лечебни заведения, фризорски, бръснарски и козметични салони), както и измерване на физични фактори (шум, осветеност и микроклимат) за нуждите на ДЗК по систематичния и носочен контрол, извън обхвата на акредитация.

Към 31.12.2021г. незаети са 3 длъжности (директор на дирекция, старши инспектор и инспектор). Две от длъжностите (главни специалисти) са заети от служители, които извършват дейности от функционалния обхват на ДАПФСО (деловодно и информационно обслужване на цялата администрация на РЗИ-Силистра). През 2019г. беше направено писмено предложение за изменение на прил. № 19 към чл. 26 от Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции „Численост на персонала в Регионална здравна инспекция-Силистра“, касаещо структурата на РЗИ-Силистра, но проекта за прехвърляне на тези две длъжности от ДОЗ към ДАПФСО не беше одобрен. Незаетата ръководна позиция на директор на дирекция и липсата на други ръководни длъжности в дирекцията създават затруднения в ежедневната оперативна работа, както и при изготвяне на становища, експертизи, доклади, отчети и др., като това рефлектира върху натовареността на директора на инспекцията, вкл. с необходимостта от оперативна и контролно-методична работа с всеки служител, ежедневно.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ **I. СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТА**

Към 31.12.2021г. при обща численост от 15 длъжности, заетите са 12, в т.ч. 4 инспектори (1 главен инспектор, 3 инспектори, в т.ч. 1 с химическо образование, който приоритетно извършва контрола на продукти и стоки (козметични продукти, химични вещества, биоциди, детергенти, дрехи втора употреба, участва в контрола на ООП, свързани с търговията на козметични продукти и в контрола на забраната за тютюнопушене, в пробонабирането на

води и козметични продукти за мониторинга и в извършването на лабораторни анализи за АДВ на биоциди и разтвори), 3 главни експерти, 1 младши експерт-еколог, 3 главни специалисти (1 с химическо образование, който подпомага деловодната дейност, участва в пробонабирането на питейни води и в извършването на анализи за АДВ на биоциди и разтвори, 2 изпълняващи дейности по информационно осигуряване и деловодно обслужване на администрацията) и 1 хигиенист.

Длъжността „директор на дирекция“ е овакантена от м.април 2018г. Работи се непрекъснато за подобряване организацията на работа и повишаване на взискателността на държавния здравен контрол, както и за повишаване качеството на дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето, но в условията на текучество на кадри възниква необходимост от непрекъснато методично подпомагане на служителите от директора на РЗИ. В условията на Ковид-пандемия част от работното време на служителите е ангажирано с надзор на Ковид-19 (проучване на случаи, изготвяне и връчване на предписания за домашна изолация и карантина на контактните). За организацията и контрола на тази дейност е делегирана отговорност на главния секретар на инспекцията.

При необходимост се провеждаха оперативни съвещания за обсъждане изпълнението на постъпили задачи с писма на МЗ и други институции, на постъпили жалби и сигнали, възникнали събития и др., както и за отчитане изпълнение на срочни задачи.

Дейността свързана с промоцията на здравето и профилактиката на болестите претърпя сериозно редуциране, предвид наложените противоепидемични мерки в учебни и детски заведения. Промяната обхвана и образователни дейности свързани с други организирани колективи (работнически, пенсионерски). Част от контролната дейност на инспекторите и експертите с контролни функции обхвана противоепидемичните мерки в обекти за обществен достъп, съгласно разпоредбите със заповеди на Министъра на здравеопазването мерки. Дейността по промоция на здраве се ограничи в изготвянето на информационни табла, информационни материали и разпространение на ЗОМ.

За повишаване на квалификацията на кадрите се организират и провеждат:

- онлайн обучения, организирани от ИПА;
- тематични курсове към НЦОЗА;
- семинари с участвалите в обученията и курсове за запознаване на останалите служители.

За противодействие на корупция се прилага периодична смяна на подконтролните обекти. По плана за антикорупционни действия всеки служител има задължение да уведоми директора или главния секретар в случай на съмнение за корупция.

При необходимост се извършва съвместен контрол със служители на ОД на МВР, БАБХ, РИОСВ, РДНСК, Общински инспекторат и др.

Държавният здравен контрол на обектите се осъществява на териториален принцип. Всички обекти на територията на областта са разпределени между здравните инспектори в дирекцията със заповед на директора на РЗИ. Дейностите по националните и регионалните програми, свързани с профилактика на болестите и промоция на здравето са разпределят между експертите по направление ПБПЗ.

Дейността по държавния здравен контрол на обектите се извършва по предварително изготвени тримесечни графици и по населени места, съобразно предвидената кратност за контрол. При необходимост от извършване на тематични проверки или такива по жалби се осигурява допълнителен транспорт.

Планирането на дейността за 2021г. е извършено съгласно указанията на дирекция „Обществено здраве“ в МЗ. Планът е разработен по тримесечия, а инспекторите и експертите планират своите задачи месечно и седмично. Всеки инспектор разработва личен план по отношение на текущи и тематични проверки, пробовземане и други за съответния период от време – седмица, месец, тримесечие, година. През изтеклата 2021г. се наложи 2-кратно актуализиране на плана за текущите проверки, поради затруднения с наличните инспектори (продължително отсъствие поради патологична бременност). По тази причина се ограничи и забави оценката на хранене в организирани детски колективи.

В обхвата на пробонабирането на козметични продукти, бутилирани води, питейни води от централно и ведомствено водоснабдяване и питейни води от местни водоизточници по планирания лабораторен мониторинг се създаде необходимата организация за изпълнение,

въпреки възникналите обстоятелства и затруднения, свързани с пандемичните мерки срещу Ковид-19.

Ежемесечно се изготвя отчет за изпълнението, с информация за сайта, а на тримесечие се изготвя отчет за изпълнението на плана, който се докладва на директорски съвет от главния инспектор в ДОЗ.

II. ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

В РЗИ-Силистра функционира Експертен съвет по ПЗК, определен по състав със заповед на Директора на инспекцията. Ежеседмично ЕС по ПЗК провежда заседания, на които разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2021г. са проведени 40 заседания на ЕС и са разгледани 55 проектни преписки по ЗУТ. Издадени са 55 здравни заключения, от които 44 са за оценка на инвестиционни проекти и 11 за съгласуване на ПУП.

На заседанията на ЕС се докладват и обсъждат преписки от РИОСВ-Русе, относно ОВОС на инвестиционни предложения и ЕО на планове и програми. През 2021г. са издадени 41 становища за ОВОС/ЕО, 1 становище за съдържание и обхват на ДОВОС и 1 становище за пълнота на заданието за ДОВОС.

Здравните инспектори участват в състава и работата на общинските експертни съвети по устройство на територията. През годината са реализирани 19 участия, при които са разгледани 70 проектни документации.

В дейността по ПЗК са издадени и 15 становища за въвеждане на обекти в експлоатация или за провеждане на държавни приемателни комисии. Реализирани са 10 участия на здравни инспектори в приемателни комисии, чрез пълномощно от директора на РЗИ.

През 2021г. в Регистъра обектите с обществено предназначение са проверени и вписани нови 40 обекта, а 44 са заличени.

III. СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

1. ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ, ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

През 2021г. на държавен здравен контрол са подлежали 952 обекта, вписани в публичния регистър на обектите с обществено предназначение, съгласно Наредба №9/2005г.

Постигната е средно-дневна натовареност от 6 проверки на инспектор, при извършени 5703 проверки, в т.ч.:

- 1169 на ООП, като кратността на проверките е съобразена със степента на риска и дадените от МЗ указания;
- 1637 на продукти и стоки със значение за здравето на човека (козметични продукти, химични вещества и смеси, в т.ч. биоциди, детергенти, бутилирани води и дрехи втора употреба);
- 1200 по контрола на дейности със значение за здравето на човека, в т.ч. 876 за спазване забраната за тютюнопушене;
- 370 за ЛЗК в обекти за хранене и в ООП;
- 1251 по спазване на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19 в ООП, открити и закрити обществени места, заведения за хранене и развлечения и търговски обекти;
- 15 по ПЗК, във връзка с издаване на хигиенно становище за въвеждане в експлоатация на строежи от I-III категория (4 бр.) и IV-V категория (11 бр.);
- 6 на Служби по трудова медицина;
- 55 по жалби и сигнали.

Издадени са 68 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки.

Съставени и връчени са 21 АУАН, издадени са 20 НП на обща стойност 5600лв.

2. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ И СТОКИ, СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

2.1. Контрол на козметични продукти

През 2021г. са извършени общо 629 проверки на козметични продукти за спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009г. относно козметичните продукти (ОВ, L 342, 22.11.2009 г.) и Закона за

здравето, по отношение на състава, етикетирването, опаковките, условията и сроковете на съхранение, предлагане на пазара, документация и други специфични изисквания, посочени в съответните нормативни актове.

За констатираните несъответствия с изискванията на регламента са издадени 2 предписания, относно етикетирването на два вида козметичните продукти (мокри кърпички и одеколон)

За лабораторен контрол са взети 24 проби, в т.ч. за:

Контрол по химични показатели

8 броя козметични продукти по следните показатели:

- *Продукти за поддържане на зъбите и устната кухина - за водороден пероксид, борна киселина, флуор-1бр.;*
- *Продукти за боядисване на коса – за амоняк, водороден пероксид-1бр.;*
- *Продукти за баня и души - борна киселина-1бр.;*
- *Продукти за гримиране и почистване на грима от лицето и очите, продукти предназначени за приложение върху устните – за борна киселина-1бр.;*
- *Кремове, емулсии, лосиони, гелове, масла за кожата – за борна киселина, водороден пероксид-1бр.;*
- *Депилатори -за рН, тиогликолова киселина-1бр.;*
- *Лакове и продукти за втвърдяване на нокти – за водороден пероксид, формалдехид-1бр.;*
- *Слънцезащитни кремове – за УВ-филтри(титаниев диоксид)-1бр.;*

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

Контрол по микробиологични показатели по категории: аеробни мезофилни микроорганизми, плесени и дрожди, Е.коли, Псевдомонас аеругиноза, Стаф. ауреус, Кандида албиканс- 12 проби, в т.ч. от:

- *Продукти за зъбите и устната кухина-2бр.;*
- *Продукти за грижа за кожата на лицето, тялото, краката и ръцете - кремове, емулсии, лосиони, гелове и масла за кожата - 2бр.;*
- *Продукти за гримиране (червило, очна спирала, сенки за очи, руж за лице и тяло, включително "карнавален грим"-2бр.;*
- *Продукти за поддържане на косата-2бр.;*
- *Продукти за измиване на косата-2бр.;*
- *Продукти за баня и души-2 бр.;*

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

По мониторинга за съдържание на тежки метали - 4проби, в т.ч. от:

- *Продукти предназначени за гримиране, в т. ч. за деца (вкл. комплекти за деца) – 2бр.;*
- *Продукти за грижа за кожата на лицето (в. ч. маски за разкрасяване), тялото, краката и ръцете- 2бр.;*

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

2.2.Контрол на химичните вещества, смеси и изделия

През 2021г. са извършени 886 проверки на химичните вещества, смеси и изделия, от които 215 проверки на биоциди, 608 проверки на детергенти и 63 проверки -на химични вещества и смеси.

2.3.Контрол на дезинфекционни разтвори.

По текущия здравен контрол са взети 31 проби от дезинфекционни разтвори и 31 проби на биоциди от фризьорски, бръснарски и козметични салони. Извършени са общо 62 химически анализа. Несъответстващи по съдържание на АДВ са 15 проби от биоциди (48%) и 14 проби от дезинфекционни разтвори (45%). За високият отн. дял на биоциди с ниско съдържание на АДВ сме уведомили през 2018 година МЗ-дирекция „Здравен контрол“, с мнение за възлагане на контрол по компетентност.

2.4. Контрол на дрехи втора употреба – през годината са извършени 20 проверки на дрехи втора употреба, съгласно изискванията на Наредба № 27. В хода на контрола е съставен 1 АУАН, с издадено наказателно постановление.

3. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА БУТИЛИРАНИ НАТУРАЛНИ МИНЕРАЛНИ, ИЗВОРНИ И ТРАПЕЗНИ ВОДИ

Здравният контрол върху обектите за търговия с бутилирани води и върху самите бутилирани води е извършен по реда на влезлия в сила Регламент (ЕС) 2017/625 относно официалния контрол на храните, новия Закон за храните (обн. ДВ 52/2020г.), Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол.

ДЗК се извършва, както на обекти за производство, така и на пуснати на пазара бутилирани води. На територията на областта е регистриран един обект за производство на бутилирана трапезна вода, произведена чрез филтриране и обратна осмоза на питейна вода от централното водоснабдяване. През отчетния период, съгласно дадените указания, са извършени четири проверки в обекта за оценка на въведената система за управление безопасността на храните, метода на пречистване и обработка на трапезната вода преди бутилиране и спазване изискванията за бутилиране и етикетиране. При извършените проверки не са констатирани несъответствия.

Здравният контрол на пуснатите на пазара бутилирани води включва 102 проверки и е насочен към спазване на нормативните изисквания по отношение на тяхната химична и микробиологична безопасност, състав, правилно етикетиране, представяне и рекламиране, условията и сроковете на съхранение, технологията на производство, съпровождащата документация и други специфични изисквания към натуралните минерални, изворни и трапезни води.

В обхвата на мониторинга на бутилираните води, през 2021г. е извършен лабораторен контрол на 6 проби по физикохимични показатели и на 12 проби по микробиологични показатели. Отклонения от нормите не са установени. На регистрирания в област Силистра производител на трапезна бутилирана вода „ПИСИ-2006“ ЕООД в с.Ситово е извършен 3-кратен лабораторен контрол на произведената бутилирана трапезна вода.

4. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

4.1. Контрол на дейността на регистрираните служби по трудова медицина

Извършени са 6 проверки на вписаните в регистъра на МЗ СТМ, относно спазване на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина по отношение на:

- съответствие на данни и документи по регистрацията с фактическото състояние;
- изпълнение на изискванията за промяна на регистрацията при промяна на обстоятелствата по чл. 25г, ал. 1 от ЗЗБУТ;
- изпълнение на изискването за изпращане в РЗИ на обобщен анализ за здравното състояние на обслужваните работещи;
- изпълнение на договорените с работодателя дейности по чл. 25а, ал. 1 от ЗЗБУТ, свързани със здравето на работещите;
- наличие на документи, удостоверяващи дейността на службата по трудова медицина;
- други аспекти на дейността на СТМ, подлежащи на контрол от РЗИ.

При проверките се установи, че всички СТМ изпълняват изискванията на чл. 25а, ал. 1, т.1-5 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд по сключените от тях договори, които представиха при поискване по време на проверката, като:

- Оказват помощ на работодателите по безопасност и здраве при работа, провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа, съставят протоколи и издават удостоверения за проведените

начални и ежегодни обучения;

- Изготвят оценка на професионалните рискове и предлагат мерки за отстраняване и намаляване на установения риск. При изготвяне на оценката на риска СТМ ползват протоколи от лабораторни измервания за факторите на работната среда предоставени от работодатели или извършени от акредитирани органи за контрол .
- Провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа.
- Наблюдават и анализират здравното състояние на работещите съобразно условията на труд.

Не са установени нарушения по чл. 25б, ал. 3 на Наредба №3, относно състава на СТМ, включването на лица работещи в МЗ, МТСП и техните контролни органи, медицински специалисти, загубили правоспособност по смисъла на Закона за здравето, както и лица, подписали договор с НЗОК и с регистрирани в РЗИ лечебни заведения.

СТМ водят и съхраняват документацията удостоверяваща дейността им, посочена в чл. 16 и 17 от Наредба №3, в т.ч.:

- **досиета за всеки договор** (екземпляр от договора с работодателя, документи удостоверяващи извършените по договора дейности, за всички обслужвани от тях работещи, приемно предавателни протоколи, писма, протоколи от заседания на КУТ/ГУТ);
- **здравни досиета на работещите** (карти за проведени периодични медицински прегледи и изследвания, заключения за годността на работещия да изпълнява възложената от работодателя трудова дейност);
- **обобщени анализи** за здравното състояние на работещите по приложенията на Наредбата, предоставени до 30 юли в РЗИ.

При проверка на обобщените анализи за здравното състояние на работещите за 2020г. се установи:

- идентифицират се опасностите и установеният риск за здравето и безопасността на работещите по професии/длъжности;
- в обобщените анализи за здравното състояние на работещите са описани условията на труд;
- в обобщените анализи за здравното състояние на работещите са отразени данни за боледувалите работници/служители за съответната календарна година по брой, нозологична структура по МКБ, временна нетрудоспособност по диагнози/МКБ, както и работещите с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК (брой и честота на заболяванията с трайна неработоспособност, професионални болести и трудови злополуки, анализ на структурата на заболяемостта по професионални групи, анализ на връзката между данните за заболяемостта и условията на труд).

При прекратяване на договори СТМ предават по служебен път здравните досиета на работещите, което удостоверяват с писма или приемно-предавателен протокол.

При проверката не са констатирани нарушения по дейността на службите. Представените протоколи от лабораторни измервания са от акредитирани органи за контрол.

4.2. Здравен контрол за установяване спазването на съгласуваните седмични разписания на задължителните учебни часове в училищата

През 2021г. са извършени 87 проверки по реда на Наредба №10/2014г. за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните учебни разписания. Нарушения не са констатирани.

4.3 Здравен контрол на дейностите по поддържане чистотата на населените места от общините

Извършени са 95 проверки за установяване на съответствие с изискванията на Закона за здравето за осигуряване на здравословна жизнена среда.

Инспекциите се извършиха в обхвата на планираните проверки по населени места, с цел установяване на:

- редовно сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци;
- поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и т.н.);
- поддържане чистотата на зелените площи;
- наличие и състояние на обществени тоалетни в близост до обществени места, пътни съоръжения, паркове, градини, места за отдих и развлечения, за масов спорт и туризъм, централни градски части, площади, пазари и др. обществени места.

В три населени места са издадени и връчени предписания на кметовете за осигуряване на допълнителни контейнери за отпадъци. Предписанията са изпълнени.

От извършената проверка на дейностите по поддържане чистотата на населените места в област Силистра, се установи добра организация от общинските администрации по сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци, по поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и др.) и поддържане чистотата на зелените площи.

На територията на област Силистра функционира Регионално депо за смесени битови отпадъци, което се стопанисва от общинско предприятие към община Силистра и обслужва останалите общини от областта. За животновъдната дейност на частните стопани в селата са регламентирани торни сметища.

4.4. Здравен контрол по спазване изискванията за осигуряване организираното здравословно хранене на групи от населението

През 2021год. са извършени 121 проверки за спазване на изискванията по осигуряване на здравословно хранене на децата в детските заведения и училищата. За констатирани нарушения е издадено 1 предписание с конкретен срок за изпълнение, относно неспазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта. Във връзка с планираните оценки на здравословното хранене са направени 11 оценки и са издадени 6 предписания.

4.5. Здравен контрол за спазването на забраната за тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол, регламентирани в Закона за здравето

През 2021г. при систематичния и насочен здравен контрол по чл. 54, чл. 55, чл. 56 и чл. 56а от Закона за здравето са извършени 876 проверки във връзка със спазване на забраната за тютюнопушене и 21 проверки по чл. 54 за предлагане на алкохол на непълнолетни лица. В обхвата на контрола, освен обекти с обществено предназначение и обществените места, са проверявани и обекти за хранене и развлечения (179).

За констатирано нарушение е съставен 1 АУАН на физическо лице.

За нарушаване забраната за тютюнопушене по чл. 56 от Закона за здравето в РЗИ-Силистра е постъпил 1 сигнал, за който при проверка е установено, че е неоснователен.

4.6. Контрол на лични здравни книжки (ЛЗК)

През 2021г. в хода на провеждания систематичен здравен контрол на ООП и в обекти за хранене/търговия с храни са извършени общо 450 проверки. За установени нарушения са съставени 4 АУАН на физически лица и са издадени 4 наказателни постановления.

5.ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ФАКТОРИТЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА - ПИТЕЙНИ ВОДИ, ВОДИ ЗА КЪПАНЕ И МИНЕРАЛНИ ВОДИ

5.1. Питейни води

По контрола на водоснабдителните обекти в Силистренска област през 2021 г. са включени 71 централни водоизточници, 143 водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, 3 бр. ведомствени водоизточници, както и 80 местни водоизточници (гравитачни чешми). Извършени са общо 320 проверки. Връчени са 27 предписания, като изпълнени в срок са 25, на 2 предписания срокът е удължен за ремонтни дейности.

- В изпълнение на програмата за контролен мониторинг по **показателите от група А**, от пунктовете на централно водоснабдяване са взети 166 проби вода в т.ч. 84 проби за

физико-химичен и 82 проби за микробиологичен анализ, в т.ч. 1 контролна проба след установено несъответствие по физико-химичен показател „нитрати“ (във ВЗ-Поляна в КП-Поляна) и 1 контролна проба за несъответствие по показатели „цвят“ и „мътност“ (във ВЗ-Подлес в КП-Подлес), 6 проби вода от ведомствените водоизточници и 40 проби от местни водоизточници (гравитачни чешми).

- По **показателите от група Б** от пунктове на централно водоснабдяване са извършени анализи на 61 проби вода- физико-химични (26), микробиологични (26) и радиологични показатели (9);

По химични показатели са извършени 2330 анализа на проби от води за питейно-битови цели, взети от пунктове на централно и ведомствено водоснабдяване, като на нормативните изисквания отговарят 2317 (99,4%). При извършените 140 анализа на взетите проби вода от местните водоизточници на нормативните изисквания отговарят 133 (95%).

По радиологични показатели са извършени 18 анализа на 9 проби, взети от пунктове на централно и ведомствено водоснабдяване. Отклонения от нормите не са установени.

Санитарно-микробиологичните изследвания на питейно-битовите води показват, че от извършените 371 анализа на води от централното и ведомствено водоснабдяване, на нормативните изисквания отговарят 358 (96,5%). От извършените 60 анализа на води от местни водоизточници, на изискванията отговарят 50 (83%).

Видно е, че най-много отклонения от изискванията при химичните и микробиологични изследвания на питейно-битовите води се установяват при местните водоизточници, което се дължи на недоброто стопанисване на каптажи, водопроводна система и районите около гравитачните чешми. Изпълнението на техническите и хигиенни изисквания са задължение на съответната община или кметство, на чиято територия се намират местните водоизточници. За констатирани отклонения от изискванията за качеството на водата са връчени 12 предписания за поставяне на информационни табели, предупреждаващи населението, че водата не е подходяща за пиене.

5.2. Води за къпане

На територията на област Силистра не са разрешени открити водни площи за къпане и водни спортове.

5.3. Води от плувни басейни

През 2021г. на контрол подлежаха 12 плувни басейни (10 открити сезонни и 2 закрити). Планирани бяха 28 проби за изследване по химични и микробиологични показатели.

Извършени са 98 анализа по химични и органолептични показатели, от тях 97 отговарят на нормативните изисквания (99%). Отклонение е установено по показател „активна реакция рН“.

Броят на анализите по микробиологични показатели на водата е 70, от тях 69 отговарят на нормативните изисквания (99%). Отклонението е по показател „микробно число“. За установените несъответствия в качеството на водата в басейните са връчени 2 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и протиепидемични мерки за извършване на последващ контрол по показателите несъответстващи на нормативните изисквания.

Фирмите, стопанисващи плувните басейни са осъществили собствен мониторинг на общо 62 проби води от басейните по химични и микробиологични показатели, извършен в акредитирана лаборатория, в т.ч. 24 проби от закритите плувни басейни и 38 проби от откритите сезонни плувни басейни. Несъответствие на нормативните изисквания за качество на водите за къпане не е установено.

Нормативно контрола на сезонните плувни басейни се организира на базата на Инструкция № 34 за спортните обекти, тъй като липсва друго нормативно основание за извършване на лабораторен контрол на плувни басейни за релакс и забавление. Този вид басейни не са включени за контрол в обхвата на СПА-комплексите.

6.НОТИФИКАЦИИ ПО СИСТЕМАТА RAPEX

През 2021г. по писмо на МЗ, свързано с козметични продукти (шампоан и балсам за коса) по системата RAPEX е постъпило уведомление от производителя за промяна на етикет и

запушалка на опаковката, предвид опасност от подвеждаща употреба. В тази връзка са извършени 2 проверки и не е установено наличие на посочените продукти в търговската мрежа. По системата за бързо предупреждение са извършени 14 проверки за мокри кърпички за хигиенни цели с претенция за биоцид, без да съдържат съответния състав. Не са установени в търговската мрежа.

7. ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

През 2021 год. в РЗИ Силистра са постъпили общо 55 жалби и сигнали, от които (7 жалби и 48 сигнала). Всяка проверка е обективизирана с доклад и в срок е изготвен отговор до жалбоподателя. Жалбите са групирани в следните категории:

- **1 жалба** за проникващ шум в жилищен блок в хотел „Бартимекс“. Препратена по компетентност до кмета на община Силистра.
- **1 жалба** от гражданка, живуща на ул. „Добрич“, №74, ет. 1 гр. Силистра, срещу дейността на бирария „Хъшове“, намираща се в подблоковото пространство на жилищната сграда. Препратена по компетентност до кмета на община Силистра.
- **1 жалба**, относно ограничен достъп на граждани до санитарните възли в обществено достъпни обекти. При извършените проверки се установи, че тоалетните на Автогара Силистра и Бивша стоматологична поликлиника са заключени. Връчени са 2бр. предписания на отговорните лица.
- **1 жалба** от служител на ПЗГ „Добруджа“, свързана с липса на топла вода и санитарен възел в портиерната на училището. Жалбата е неоснователна.
- **1 сигнал** от гражданин, живущ в гр. Дулово, ул. „Стефан Стамболов“, №19, във връзка със завишени нива на шум в жилищна сграда, предизвикан от дейността на автомивка. Сигнала е препратен по компетентност до кмета на община Дулово.
- **2 сигнала** за нарушаване на чл.56 от Закона за здравето, за тютюнопушене на закрити обществени места. При извършените проверки в баничарница „Юси“ и Ирландски пъб „Рила“ не се установи тютюнопушене. Сигналите са неоснователни.

Жалби по чистота на околна среда и на въздух

- **1 Жалба** на гражданин за образувало се сметище от различен вид отпадъци, които заемат входните площадки и част от улицата пред дома на лицето Станко Наков от гр. Силистра, ул. „31-ви полк“ и на съседното семейство. След извършена проверка, жалбата беше препратена в община Силистра по компетентност.
- **1 Жалба** на граждани за високи нива на шум, прах и изгорели газове относно производствена дейност свързана със рязане, цепене и продажба на дърва за огрев. Жалбата е препратена от Община Силистра. РЗИ – Силистра изразява становище, че жалбата е основателна, като счита за целесъобразно дейността на двете фирми да бъде прекратена и изнесена извън жилищната зона на града, за да не генерира шум и други вредни емисии в околната среда, които оказват неблагоприятно въздействие върху здравето на хората.
- **1 Жалба** Отглеждане на животни в рамките на населеното място и образуване на големи количества торови маси, замърсяващи съседните дворове на къщите и улиците – постъпила е 1 жалба от кмета на с. Брадвари, препратена от физическо лице. Изготвен е отговор до кмета на Брадвари за решаване по компетентност.

Сигнали за нарушени здравни изисквания:

- **1 сигнал** за ниски температури в класните стаи на училище ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ - с. Черник. Сигнала е неоснователен, измерените температури са 23-24⁰ С
- **1 сигнал** за съхранение на покойници в гараж, намиращ се на адрес с. Айдемир, ул. Гайдарче, №25. Изпратени са писма до община Силистра и РДНСК- Силистра за изясняване статута на гаража.

Жалби и сигнали за неспазване на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19:

Постъпили са общо **43 сигнала** от граждани относно неспазване на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19, от които:

- **20 сигнала** в магазини за търговия с хранителни и нехранителни стоки , 1 от тях подаден от МЗ
- **11 сигнала** в обекти за обществено хранене
- **1 сигнал** за пренасяне и съхранение на покойници починали от Ковид-19
- **1 сигнал** за завод „Първи май“
- **1 сигнал** за Енерго-Про гр.Силистра
- **8 сигнала** за обществен транспорт подадени от граждани, 1 от тях подаден от МЗ
- **1 сигнал** за банков клон на Уникредит Булбанк
- **1 сигнал** в художествена галери.

За установените нарушения относно неспазване на противоепидемичните мерки, въведени със заповеди на Министъра на здравеопазването са съставени и връчени 6 АУАН на физически лица и 4 АУАН на юридически лица. Издадени са общо 9 бр. наказателни постановления.

IV. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

1. Тематична проверка на училищата, във връзка с откриването на новата 2021/2022 учебна година

В област Силистра подлежащи на държавен здравен контрол през учебната 2021/2022г. бяха 46 учебни заведения.

През 2020/2021г. са извършени общо 44 проверки в училищата с цел оценка на състоянието им. Издадени са две предписания за привеждане в съответствие със здравните изисквания до започване на новата учебна година:

1. За основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Черник е издадено предписание за извършване на ремонтни дейности по отношение на сградния фонд, като предписаните мероприятия са за физкултурния салон (ремонт на покривната конструкция, ремонт или подмяна на подовата настилка, измазване и боядисване на вътрешните стени, ремонт или подмяна на дограмата, предприемане на мерки за отопление и предвиждане на съоръжения за изкуствена вентилация, използване на съблекалните по предназначение). Поради невъзможност за изпълнение на предписаните мероприятия в определения срок е издадена заповед за спиране експлоатацията на физкултурния салон до привеждане в съответствие със здравните изисквания.

2. За Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Сокол е издадено предписание за подмяна на счупени стъкла на прозорец в учебен кабинет и измазване и боядисване на санитарния възел със срок 15.09.2021г. Предписанието е проверено и изпълнено в срок.

3. В ПГСУАУ „Атанас Буров“, гр. Силистра се осъществява ремонт по Оперативна програма „Региони в растеж“, поради което учебната година не стартира в сградата. Учениците са разпределени в две сгради (ЕГ „Пейо Яворов“ и ПГПТ „Евлогий Георгиев“), където е създадена организация относно вход/изход на учениците от тези училища, отделни учебни зали, санитарни помещения.

Учебните заведения са разработили планове съобразно насоките за обучение и действия в условията на извънредна епидемична обстановка в училищата, включващи:

- ✓ осигуряване на отделни входове за влизане на учениците и указателни табели и информационни табла свързани с КОВИД-19;
- ✓ осигуряване на защитни маски за лице на всички учители, както и резервни маски за учениците;
- ✓ осигуряване храненето на учениците да се извършва в класните стаи или в столовите за хранене, там където са налични, при спазване на противоепидемичните мерки;
- ✓ осигуряване на безконтактни диспенсери с дезинфектант на входовете на всички училища;

- ✓ осигуряване на топла вода, течен сапуни и дезинфектанти в санитарните помещения;
- ✓ осигуряване на биоцидни препарати, разрешени от МЗ, за почистване и дезинфекция на коридори, подове в класни стаи, санитарни помещения и повърхности;
- ✓ осигуряване на изолатори за ученици със симптоми на КОВИД-19.

V. ПРОУЧВАНИЯ, АНАЛИЗИ И ОЦЕНКИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

Контролът върху качеството на околната среда е една от основните задачи на общественото здравеопазване. Потенциалният риск от неблагоприятни промени в околната среда и тяхното отрицателно влияние върху здравето на населението е в основата на провеждащото се наблюдение на параметрите на околната среда за оценка на замърсяването на атмосферния въздух, състоянието на качествата на питейните води, нивото на уличния шум и на електромагнитните полета от базовите станции на мобилните оператори, с цел оценка на риска за човешкото здраве.

1.1. Атмосферен въздух

Анализът на параметрите на атмосферния въздух на град Силистра през 2021г. беше извършен въз основа на данни, предоставени от Изпълнителната агенция по околната среда (ИАОС) за 2020г.

В град Силистра има един пункт за мониторинг, въведен в експлоатация през 2003г., където е разположена ДООС система (Диференциална оптична абсорбционна спектрометрия) за контрол качеството на атмосферния въздух по показатели, контролирани съгласно Закона за чистотата на атмосферния въздух, обн. ДВ бр. 45/1996 г. Пунктът се намира в гр. Силистра на ул. „Христо Смирненски“ № 2, ет. 6 (на покрива на т.н. Профсъюзен дом). Пунктът е с непрекъснат 24-часов режим на работа и използва ДООС система за контрол качеството на атмосферния въздух по показатели: Серен диоксид (SO₂), Азотни оксиди (NO₂/NO) и озон O₃. За определяне на Фини прахови частици до 10μ (ФПЧ₁₀) се използва референтен (тегловен) метод чрез конвенционално оборудване. Данните за регистрираните концентрации през 2020г. на посочените по-горе атмосферни замърсители в гр. Силистра са предоставени от ИАОС, оценени чрез Националната система за мониторинг на околната среда и по-конкретно от системата за мониторинг и контрол качеството на атмосферния въздух в граничните българо-румънски градове по долен Дунав.

Пунктът за мониториране качеството на въздуха в гр. Силистра е разположен на покрива на 6-етажна сграда, в централната част на града, т.е. на значителна височина от т.нар. „дихателна зона“. По информация от ИАОС, във връзка с наша писмена кореспонденция, с цел действия по компетентност за осигуряване на възможност за мониториране качеството на атмосферния въздух на ниски нива, в обхвата на дихателната зона и в различни точки на областта, където има потребност от оценка на здравното състояние на населението, свързвано с потенциални рискове от емисии във въздуха на ФПЧ и други замърсители, вкл. мобилни станции, беше отговорено, че ДООС системите по поречието на река Дунав са разположени, за да измерват трансграничен пренос на замърсители във въздуха. Беше пояснено, че принципът на ДООС системата изисква свободно оптично трасе, без прегради и препятствия, за което са необходими минимум 80м височина, поради което системата не може да се монтира на друго място. Относно идеята да се организират други пунктове, се оказа че съобразно законодателството и разчетите спрямо населението за агломерацията Северен Дунавски район са изпълнени критериите за брой пунктове по всички замърсители.

Липсата на измервателни устройства или системи за мониторинг в различни части на гр. Силистра с наличие на потенциални източници на замърсяване на въздуха от битов и/или промишлен характер, обезсмисля ежегодните доклади, тъй като в града пункта за мониторинг е разположен на значителна височина от т.нар. „дихателна зона“ и не позволява коректна оценка за връзката на заболяемостта от болести на дихателната система и вредните емисии във въздуха.

Качеството на атмосферния въздух в град Силистра е резултат на взаимодействието на географски, климатични и метеорологични фактори. В района на града няма промишлени източници на вредни емисии за здравето на населението.

Съдържанието на фини прахови частици ФПЧ_{10} в атмосферния въздух се дължи на изгаряне на твърди горива през зимните месеци, а през летните месеци – предимно на увеличен транспортен трафик, недобро състояние на пътната настилка и строителни дейности, които също са източник на висока запрашеност в градската среда, ако не се извършва периодично измиване на улиците. Съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух на град Силистра има изразен сезонен характер и се дължи на потреблението на твърди горива (дърва и въглища) за отоплителни съоръжения в бита. Замърсяването с азотен диоксид е местен проблем и се формира основно от емисии на автотранспорта. До март 2021г., в рамките на 4-5 години в замърсяването на въздуха в гр. Силистра от отпадни газове на МПС, значимо отражение имаше засиления трафик на тирове през града от и към ГКПП-Силистра-Кълъраш (входно-изходен пункт с РРумъния). От април 2021г. движението на тирове и изведено през околостретен път край гр.Силистра към фириботен терминал Силистра-Кълъраш. Влияние върху чистотата на атмосферния въздух в последните години оказват и строително-ремонтните дейности на новостроящи се/реконструиращи се сгради в гр. Силистра.

Всяко замърсяване на въздуха се отразява неблагоприятно върху здравето на човека и неговата работоспособност. Сред болестите, свързани със замърсяването на атмосферния въздух, водещи в структурата на заболяемостта на населението за 2020 г. са болестите на дихателната система. Данните за заболяемостта на населението се обсъждат във връзка с данни от измерени емисии във въздуха. Само в гр. Силистра е разположена система за мониторинг на атмосферния въздух и затова само в гр. Силистра се отчита връзката на заболяемостта от болести на дихателната система и вредните емисии във въздуха. Данните за заболяемостта са предоставени от РЗОК-Силистра, по диагнози от Клас Х „Болести на дихателната система” на МКБ-10 от случаите с първични прегледи на пациенти от град Силистра, извършени от ОПЛ, специалисти по детски болести и специалисти по пневмология и фтизиатрия.

Отчетените с първичен преглед от общопрактикуващите лекари или лекари-специалисти случаи от клас Х „Болести на дихателната система” за 2018, 2019 и 2020 г. за гр. Силистра и направените изчисления на 1 000 души са поместени в *Таблицата*:

<i>Заболеваемост за гр. Силистра през 2018г., 2019г. и 2020г.</i>						
<i>(на 1 000 души)</i>						
	2018г.		2019г.		2020г.	
Група болести от клас Х „Болести на дихателната система”	0-17	18+	0-17	18+	0-17	18+
J00-J06 - Остри инфекции на горните дихателни пътища	461	53	484	55	338	52
J10-J18 - Грип и пневмония	94	75	102	75	81	91
J20-J22 - Други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища	143	46	136	47	99	48
J30-J39 - Други болести на горните дихателни пътища	59	10	50	9	36	10
J40-J47 - Хронични болести на долните дихателни пътища	73	48	52	44	38	45
J60-J70 - Болести на белия дроб, причинени от външни агенти	1	0	0	0	0	0

От таблицата е видно, че заболяемостта от клас Х „Болести на дихателната система“ преобладава във възрастовата група до 17 години. Данните от мониторинга не отразяват коректно състоянието на въздуха в т.нар. „дихателна зона“ на човека, тъй като апаратурата за мониторинг на атмосферния въздух в гр.Силистра е разположена на покрива на 6-етажна сграда. Очевидно отчетените високи стойности на фини прахови частици с размер до 10 μ (ФПЧ_{10}) в студените зимни месеци на височина 18-20 метра предполагат възможно по-високи стойности на нивото на дихателната зона. Необходимо е да се извършва мониторинг на чистотата на въздуха в различни точки на града, които се характеризират с различна интензивност на автомобилния трафик и с различни източници на вредни емисии (битови, промишлени и др.), за които са извършени предварителни проучвания на технологичните характеристики на инсталациите, отделящи вредни емисии. Само тогава обсъждането на заболяемостта и измерените стойности вредни емисии във въздуха ще е коректно.

Нивото на емисиите от ФПЧ₁₀, азотен и серен диоксид във въздуха може значително да се понижи чрез газификация – използване на природен газ като гориво за отопление в бита и в обществените сгради, както и за нуждите на промишлеността, подобряване състоянието на уличната настилка, оптимизиране организацията на движението на МПС, озеленяване (защитни зелени пояси пред сгради за живеене, учебни и детски заведения, детски площадки и др. обекти подлежащи на здравна защита), осъществяване на ефективен контрол на МПС, контрол на транспортната техника при ремонтни дейности и др.

Цялостната оценка на екологичния проблем дава основание да се счита, че решаването му изисква управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на атмосферния въздух на територията на гр. Силистра. Провеждането на тези дейности от страна на община Силистра ще допринесе за ограничаване на вредните емисии и намаляване на здравния риск за хората.

Ежегодно предоставяме годишния *Доклад за качеството на атмосферния въздух и влиянието му върху здравето на населението* на кмета на община Силистра, за предприемане на мерки от администрацията на кмета. Въпреки някои предприети мерки и дейности, налице са постоянни проблеми – лошо състояние на пътната настилка и тротоарите, които не могат да се почистват ефективно машинно, поради което основен способ е ръчно метене. Това увеличава запрашеността на въздуха и риска от вредно въздействие върху здравето на хората, както от ФПЧ₁₀, така и от биологични агенти (бактерии, вируси и яйца на паразити).

От Община Силистра е предоставен отчет за 2020г. за изпълнение на Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух и за достигане на утвърдените норми, който включва данни за:

1. Саниране на общински и частен сграден фонд и подобряване на енергийната ефективност:

През 2020г. само в сградата на общинската администрация са извършвани дейности по изпълнение на мерките за енергийна ефективност, влияещи върху качеството на атмосферния въздух по индиректен начин (подмяна на покривното покритие, подмяна на дограма, външна и вътрешна изолация на стени. На 6 бр. многофамилни жилищни сгради (намиращи се на бул.Симеон Велики №4, бул.Симеон Велики №6, бул.Симеон Велики №8, бул.Симеон Велики №15, ул.Христо Ботев №6 и ул.Добрич №35) са изпълнени мерки за енергийна ефективност (подмяна на дограма, полагане на топлоизолация, ремонт на покрив). Ефектът от прилагане на предвидените мерки се оценява като положителен, както за намаляване на разходите за отопление, така и за подобряване качеството на атмосферния въздух в резултат от намаляване на въглеродни, серни, азотни и прахови емисии.

2. Ремонт на вътрешно-градски пътища:

Извършени са частични ремонти на улици и кръстовища в гр.Силистра, където пътната настилка е била силно компрометирана. Преасфалтирани са междублокови пространства. Изпълнението на тази мярка има косвен ефект върху подобряване качеството на атмосферния въздух, чрез намаляване на неравномерния режим на работа на ДВГ свързан с ускорението на моторните превозни средства след компрометиран пътни участъци и намаляване съответно на количествата на отработените газове. Очевидно обемите по тази мярка имат отношение към по-добрия краен резултат.

3. Организация на автомобилния транспорт:

През м. ноември 2020г. са утвърдени промени в транспортната схема на община Силистра и при проведения през 2019г. конкурс в процедурата по ЗОП, като критерий за оценка е включен показателя „Екологичност на превозните средства”, който участва във формирането на общата оценка. Автобусните линии от вътрешноградския транспорт на общината се обслужват от автобуси, които имат екологична оценка на двигателя Евро 3 и Евро 5В.

Община Силистра е поставила изискване при вписването за първи път в регистъра за извършване на таксиметров превоз на пътници, да не са изтекли повече от 8 години от датата на първата регистрация на МПС, а регистрираните превозвачи могат да осъществяват таксиметрови превози на пътници само с автомобили, на които да не са изтекли повече от 15 години от първата регистрация.

4. Газификация на административни, битови и индустриални потребители в гр. Силистра:

През 2020г. е изпълнен площадков газопровод и заменено досега използваното котелно гориво с природен газ на общинския обект Център за обществена подкрепа/Общностен център за деца и семейства в гр. Силистра. Към днешна дата с извършена реконструкция на съществуващи котелни помещения и подмяна на горивните уредби са следните общински обекти: ДГ „Роза-1”, ДГ „Роза-2”, ДГ „Добруджа”, ДГ „Иглика-1”, ДГ „Иглика-2”, ДЯ „Бодра смяна”, ДЯ „Здравец”, ДЯ „Детска радост”, ЕГ „П. К. Яворов”, СУ „Н. Й. Вапцаров”, ПМГ „Св. Климент Охридски“, ОУ „Отец Паисий“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, ПЗГ „Добруджа“, Обединен детски комплекс, Спортна зала „Дръстър“, Общинско спортно училище „Дръстър“, административна сграда на общинска администрация Силистра.

През 2020г. са газифицирани само две фирми от местната промишленост и заедно с вече газифицираните („Силома“ АД, АДМ България трейдинг“ и „Брамек покривни системи“ ЕООД), общият им брой нараства на 5.

Отчетен е ръст от 22% в сравнение с 2019г. на новоприсъединените битови абонати, използващи природен газ. Независимо от този ръст, общият процент на домакинствата, използващи за отопление природен газ, отнесен към домакинствата, използващи твърдо гориво, е значително нисък. Въпреки че газопреносната мрежа покрива значителна част от територията на гр. Силистра, все още интереса на битовите потребители за замяната на твърдите горива за отопление (дърва и въглища) с природен газ е много малък. Тази мярка е основна за подобряване качеството на атмосферния въздух, но проблеми се оказват финансовите средства, които домакинствата трябва да отделят и цената на газта. В Плана за действие към Програмата за намаляване на емисиите и достигане на определените норми за вредни вещества в атмосферния въздух в гр. Силистра, замяната на твърдото гориво за отопление с друго със значително по-добри екологични качества, в т.ч. природния газ, е основна мярка за достигане на установените норми. Въпреки че изпълнението на тази мярка е частично при заложената стойност от 60% за замяна на ползваните твърди горива с други с по-екологични качества, не може да не се отчете положителното и влияние върху качеството на атмосферния въздух, имайки предвид, че през последните години част от домакинствата използват отоплителни уреди с по-висок КПД и други горива с по-добри екологични характеристики от твърдото гориво (напр. пелети).

Изготвеният доклад, касаещ качеството на атмосферния въздух и влиянието му върху здравето на населението в гр. Силистра за 2020 г. е предоставен на кмета на община Силистра със следните препоръки:

1. Да представи в РЗИ-Силистра Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух с мерки, които са финансово обезпечени.
2. Да продължи работата за подобряване състоянието на пътната настилка и оптимизиране организацията на движение на МПС в града.
3. Да се прилага системата за машинно мокро почистване/метене на улиците и тротоарите.
4. Да се осъществява строг контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти на обществени и битови сгради и на пътната настилка по улиците и тротоарите в града, с цел намаляване емисиите от ФПЧ.
5. Да се предприемат необходимите действия пред МОСВ/ИАОС за предоставяне на възможност за измерване на емисии във въздуха с мобилна станция или разполагане на друга стационарна система за измерване показателите за качеството на въздуха в гр. Силистра, различна от ДООС системата, монтирана на покрива на сградата на „Профсъюзи“, чиято функционалност е съобразена с необходимостта от измерване на емисии във въздуха с трансграничен произход.

1.2. Питейни води

Данните са от годишния доклад за качеството на водата от централно водоснабдяване, предназначена за питейно-битови цели, мониторирана от РЗИ-Силистра през 2021г.

Водоснабдяването с вода за питейно-битови цели и стопанисването на водопроводната мрежа на територията на Област Силистра през 2021г. се осъществява от „ВиК“ ООД

гр.Силистра. За извършването на мониторинга на качеството на питейната вода водоснабдителната организация ежегодно разработва мониторингова програма, а от страна на РЗИ-Силистра се разработва план за извършването на контролен мониторинг. Програмата за мониторинг за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, доставяна от „ВиК” ООД гр.Силистра е изготвена на база данните от извършени лабораторни анализи през предходни години. Програмата включва: обхват на мониторинга, зони на водоснабдяване, честота на пробовземане, пунктове за пробонабиране и график за провеждането на мониторинга. Изпълнението на Програмата има за цел да осигури микробиологично и химично чиста и безопасна питейна вода за защита здравето на хората от рискове свързани с неблагоприятно въздействие при замърсяване на питейната вода, както и да гарантира, че са спазени регламентираните изисквания на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30/2001г.).

В обхвата на Програмата са включени 71 бр. експлоатирани и 10 бр. резервни подземни водоизточника, посредством 47 водоснабдителни зони на територията на седемте общини в област Силистра. Водата за централно водоснабдяване на населението на област Силистра се черпи от подземни водни тела включващи: 11 броя кладенци тип Раней (с дълбочина около 20м), които са разположени по терасата на р.Дунав и се използват за каптиране на плитко формиран водоносни хоризонти с ненапорна или слабонапорна вода, чрез 6-12 хоризонтални дренажни лъча. Подземните води по терасата на река Дунав имат хидравлична връзка с реката, която се отразява на режима на подхранването им, а чакълесто-песъчливите пластовете действат като естествени филтри. Останалата част от водоизточниците са водочерпателни кладенци тип СК (сондажни кладенци) и ТК (тръбни кладенци). За тях е характерна голяма дълбочина на водовземане от 450 до 700 м., разнообразна конструкция според хидрогеоложките параметри, технически оборудвани с помпи захранващи се с електроенергия. Работата им не е свързана с хидростатичните нива на водата в подземните водни тела, а зависи от помпеното оборудване. Водните съоръжения включват резервоари, водонапорни кули и хлораторни съоръжения, работещи с биоциди на хлорна основа с АДВ натриев хипохлорит. Общата дължина на водопроводната мрежа в областта е 1861 км. в т.ч: вътрешна – 1065км. и външна – 796 км. В последните години активно се работи по обновяването на етернитовите и метални тръби с нови PVC, сертифицирани за контакт с вода. През 2021г. е извършена подмяна на водопроводи с обща дължина около 3247м., в т.ч. 2218м. за вътрешна водопроводна мрежа, 677м. довеждащи водопроводи и 352м. за 15 сградни отклонения, в различни общини на областта, по съгласувани проектни задания. Реконструирани водопроводни трасета са въвеждани в експлоатация от държавна приемателна комисия, с участие на представител на РЗИ-Силистра, като за всеки обект преди комисията се изготвят становища за държавно приемане и от ВиК оператора се извършват 72-часови проби за лабораторен контрол на водата преминаваща през реконструирания водопроводен участък.

За централното водоснабдяване на населението в област Силистра не се използват повърхностни водоизточници, а само подземни.

Водоизточниците в област Силистра са предимно дълбоки сондажи (до 700м) и кладенци тип Раней по терасата на река Дунав, които се характеризират с естествени филтриращи слоеве на земната геоложка структура, което благоприятства предпазването им от пряко биологично замърсяване, в резултат на човешката дейност. На този етап най-съществен проблем се оказва недобрата регулация за ползване на пестициди в район като област Силистра с големи площи земеделски земи. Подземните водни тела на част от тези водоизточници съставляват водосбор, който се формира от подземни и природни води в район с интензивно земеделие. По тази причина съществува риск от епизодично наличие на по-високи стойности на нитрати в питейните води, в зависимост от сезона и количествата на валежите.

Водоснабдяването се осъществява посредством 47 обособени водоснабдителни зони:

- 3 големи зони (Силистра, Тутракан и Дулово) с количество на разпределяната вода в зоната над 1000 куб.м. на денонощие;
- 26 малки зони Категория 1 с количество на разпределяната вода в зоната от 10 до 100 куб.м. на денонощие;

- 18 броя малки зони Категория 2 с количество на разпределяната вода в зоната от 100 до 400 куб.м. на денонощие.

Системата за централно водоснабдяване с води за питейно-битови нужди в област Силистра обслужва 117 населени места. Само в 1 населено място на брега на река Дунав (с. Дунавец, общ. Тутракан) няма изградена водопроводна мрежа, поради предимно сезонно обитаване на имотите и наличие на местни водоизточници.

През изтеклата година инспекторите от РЗИ-Силистра извършиха пробонабиране от 117 пункта (48,7%) от определените по мониторинговата програма на ВиК-Силистра 240 пункта. Мониторингът на питейните води, извършван от РЗИ-Силистра и от „ВиК“ ООД-Силистра е планиран по показателите на прил. №1, разпределени в група А група Б съгласно прил. № 2 на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

В съответствие с изискванията на чл.8 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, през 2021г. **РЗИ-Силистра** извърши анализи на 227 проби води, в т.ч.:

- *по показатели от група А:* 166 проби води, в т.ч. 84 проби за физико-химичен и 82 проби за микробиологичен анализ, в т.ч. и 1 контролна проба след установено несъответствие по физико-химичен показател „нитрати“ (във ВЗ-Поляна съответно в КП-Поляна) и 1 контролна проба за несъответствие по показатели „цвят“ и „мътност“ (във ВЗ-Подлес в КП-Подлес).

- *по показатели от група Б:* 61 проби води за контрол по физико-химични (26), микробиологични (26) и радиологични показатели (9);
В съответствие с изискванията на чл. 7 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, „ВиК“ ООД, гр. Силистра извърши анализи на 488 проби води, в т.ч.:

- *по показатели от група А:* 338 бр. проби води по физико-химични и микробиологични показатели, в т.ч. (80 проби от големите зони на водоснабдяване и 258 проби от малките зони на водоснабдяване)

- *по показатели от група Б:* 102 проби води по физико-химични (51), микробиологични (51) и радиологични показатели (48), разпределени по зони както следва: 14 проби от големите зони и 88 проби от малките зони на водоснабдяване

Анализ на данните от проведения от РЗИ-Силистра и „ВиК“ ООД, гр.Силистра мониторинг на качеството на водата за питейно-битови цели

Дани от проведения контролен мониторинг от РЗИ гр.Силистра

През 2021г. РЗИ-Силистра организира и извърши анализи на 227 проби води, в т.ч. 110 проби води по физико-химични, 108 по микробиологични показатели, и 9 по радиологични показатели.

От общия брой 166 изследвани проби по показателите от група А, отговарящи на изискванията са 158 (95%). Несъответствието е по показатели нитрати (ВЗ с.Попина, ВЗ с. Поляна, ВЗ с.Таслаково, ВЗ с.Сяново) и по показатели „цвят“ и „мътност“ (във ВЗ-Подлес в КП-Подлес).

От общия брой 52 изследвани проби по показателите от група Б, отговарящи на нормативните изисквания са 45 (87%). Несъответствието е по показатели нитрати (ВЗ с.Попина, ВЗ с. Искра) и микробиологични - коли форми и микробно число (ВЗ гр. Главиница, ВЗ с. Ст. Караджа, ВЗ с. Вокил, ВЗ с. Паисиево, ВЗ с. Добруджанка).

Лабораторните резултати показват:

- **по микробиологични показатели:** несъответствия са установени при 5 проби по показатели „КФ“ и микробно число. Установеното съответствие е 97,8% (при 95,8% за 2018г., 98,1% за 2019г., 98,2% за 2020г.) Препоръката на Световната здравна организация е за допустимост до 5% нестандартност годишно. Като се вземе предвид гореизложеното може да се направи заключението, че качеството на питейните води по микробиологични показатели се запазва на много добро ниво за периода 2017-2021г.

- **по физико-химични показатели** несъответствия са установени при 10 от взетите проби по показател „нитрати“ със стойности вариращи от 53мг/л до 70 мг/л. Отклоненията по този показател в състава на водата са регистрирани в пет водоснабдителни зони: **ВЗ**

„Попина“ водоснабдяваща селата Попина (464 жители), Гарван (282 жители), Малък Преславец (225 жители), Долно Ряхово (262 жители) и част от с.Ветрен (65 жители), ВЗ „Поляна“ водоснабдяваща с.Поляна (131 жители), ВЗ „Искра“ водоснабдяваща с.Искра (1877 жители) и с.Нова Попина (63 жители), ВЗ с. Таслаково водоснабдяваща с.Таслаково (378 жители), с.Върбино (45 жители), с.Колобър(481жители), ВЗ „Сяново“ водоснабдяваща с.Сяново (52 жители). Процентът на съответствие по този показател за 2021 г. е 96,1 % (при 93,9% за 2018 г. и 93,6% за 2019 г. и 90% за 2020 г). За този показател е характерна известна динамика в годините, в зависимост от сезона, количествата валежи и експлоатацията на земеделските земи в района на водосбора.

- по **радиологични показатели** - изследвани са 9 броя проби питейни води от централни водоизточници, с обхват на 2 показателя (обща бета активност и естествен уран). Пробите са изработени в лабораторията на РЗИ-Русе. Не са установени отклонения от нормите.

Данни от проведения мониторинг от „ВиК“ ООД гр.Силистра

През 2021г. „ВиК“ ООД гр.Силистра извърши анализи на 338 броя проби води по микробиологични и физико-химични показатели от група А и на 150 проби води по показатели от група Б (микробиологични, физико-химични и радиологични). От тях:

- **в големите зони:** 80 броя проби води по показателите от група А и 14 броя проби води по показателите от група Б. Отклонения от нормативните изисквания не са установени;

- **в малките зони:** 258 броя проби води по показателите от група А и 88 броя проби води по показателите от група Б. Отклонения от нормативните изисквания са установени по показател нитрати във ВЗ с.Попина, ВЗ с.Поляна, ВЗ с.Искра, ВЗ с. Сяново и ВЗ с.Пожарево, 48 проби по **радиологични** показатели, с пълен обхват по прил. 1, табл. Г1 и Г2 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Несъответствия по радиологични показатели не са установени.

По органолептични, химични и радиологични показатели несъответствия са установени при 9 от взетите проби по показател „нитрати“ (ВЗ с.Попина, ВЗ с.Поляна, ВЗ с.Искра, ВЗ с. Сяново и ВЗ с.Пожарево,). Отн. дял на съответствие с изискванията е 97,4%. Водата от ВЗ „Попина“ е с относително постоянни отклонения, които се регулират от оператора, чрез смесване на водата от ШК Раней-Попина с друг водоизточник (ТК-Гарван), с цел постигане на т.нар. разреждане концентрацията на нитратите и нормализиране стойността, в съответствие с наредбата.

По радиологични показатели са изследвани 48 броя проби питейни води от централни водоизточници с пълен обхват на показателите по Прил. № 1, табл. Г от Наредба №9/2001г. Пробите са изработени в Централна научно-изследователска лаборатория към „Диал“ ООД-Бухово, София. Не са установени отклонения от нормите.

Зони с неизпълнен мониторинг: През 2021 г. няма зони на водоснабдяване на територията на област Силистра с неизпълнен мониторинг, определен в Програмата за мониторинг РЗИ-Силистра и „ВиК“ ООД гр.Силистра.

Предприети мерки в зоните с трайни несъответствия по химични и микробиологични показатели: с цел понижаване нивото на „нитрати“ във водата на водоснабдителна зона,„Попина“ е предприета мярка за смесване на добиваната вода от ШК „Раней“-1 с. Попина (с наднормено съдържание на „нитрати“) с вода добивана от ТК с. Гарван (отговаряща на изискванията).

От месец декември 2011г. „ВиК“ оператора увеличава добитата вода от ТК с. Гарван-общ.Ситово, като я смесва с тази от ШК „Раней“ с.Попина, с цел понижаване съдържанието на нитрати и доставяне на питейна вода в този район, отговаряща на изискванията на Наредба №9/2001г. Във водоснабдителна зона „Поляна“ през 2020г. беше включен още един водоизточник тръбен кладенец ТК „СК1-ПС Поляна-ВиК Силистра-Поляна“, с цел смесване на питейните води с дренаж Поляна за подобряване качествата на водата по показател *нитрати* и доставяне на питейна вода в този район, отговаряща на изискванията на Наредба №9/2001г. За двете зони, при които са установени наднормени нива на „нитрати“, „ВиК“ ООД гр. Силистра като оператор е планирал да извършва допълнителен мониторинг, с цел събиране на актуална информация за нивото на нитратите през различните сезони на годината и предприемане на действия по контрола на обработката на земеделските

земи с азотни торове след отреждане на СОЗ от БДДР-Плевен. За липсата на напредък в проучването за употреба на пестициди в пояс II на СОЗ, водещата причина е сериозното забавяне на БДДР-Плевен в отреждането на СОЗ за около 90% от водоизточниците и вероятно допълнителни пречки, свързани със собствеността на земята. През 2021г. няма изведени водоизточници от експлоатация. През 2021г. няма издадена заповед от директора на Басейнова дирекция Дунавски район за учредена СОЗ на водоизточници.

На територията на област Силистра няма зони с трайни несъответствия по микробиологични показатели в доставяната от ВиК оператора вода за питейно-битови цели на населението.

Информация от „ВиК“ ООД за извършеното по мерки, предписани в предишни периоди, с цел подобряване качеството на питейните води в област Силистра

ВиК оператора в област Силистра осигурява централното водоснабдяване на всичките 7 общини в област Силистра. По данни на „ВиК“ ООД-Силистра, през 2021г. по общински проекти е извършена подмяна и реконструкция на съществуващата водопроводна мрежа в седемте общини с обща дължина 3247м, в т.ч. 2218м за вътрешна водопроводна мрежа, 677м довеждащи водопроводи и 352м за 15 сградни отклонения, като са обслужени водопроводи в участъците с най-чести аварии: в община Тутракан (365м), община Кайнарджа (184м), община Силистра (1867м.), община Ситово (170м), община Дулово (217м), община Главиница (292м) и община Алфатар (152м). През 2021г. са извършени ремонти на ВиК съоръженията в различните общини на областта, отнасящи се до вътрешно и външно измазване и боядисване на помещения, ремонти и монтаж на вентилатори в хлораторни помещения, ремонти на огради и монтаж на обозначителни табели СОЗ, пояс I, възстановяване на липсващи ограждения на СОЗ, пояс I на водоизточници и съоръжения.

Информация за извършените от РЗИ-Силистра контролни проверки (брой и вид) за изпълнение на предписаните мерки и предприетите действия:

Управителя на ВиК-Силистра е информиран за предприемане на действия за отстраняване на причините довели до несъответствията, включително и вземане на контролни проби от пунктовете с установени несъответствия. За изпълнението им в определения срок Директора на РЗИ-Силистра беше своевременно и писмено информиран от ВиК-Силистра, с приложени копия от лабораторни протоколи от извършени анализи на контролни проби.

Информирание на обществеността за качеството на питейната вода от извършения мониторинг в област Силистра: информирание на обществеността и заинтересованите лица за качеството на питейната вода се осъществявава чрез сайта на РЗИ-Силистра, като за всеки месец се публикува информация за резултатите от извършения мониторинг на питейната вода, както и за взетите мерки при установяване на несъответствия. При необходимост от съдействие за допълнителна информация от страна на водоснабдителното дружество, както и от страна на РЗИ се извършва обмен на информация.

Оценка на състоянието водоизточниците и съоръженията за водоснабдяване

През 2021г. са извършени 231 проверки на централните водоизточници, на водоснабдителните обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване на територията на област Силистра. За подобряване на хигиенното състояние на обектите са връчени общо 15 предписания:

- 5 на централни водоизточници за възстановяване на оградите на СОЗ-Пояс I на СК и за измазване и боядисване на помещенията на водоизточници (кладенец „Раней 1“ и 4 СК).
- 10 на водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване за възстановяване на огражденията на СОЗ-Пояс I, поставяне на обозначителни табели, измазване и боядисване на помещенията).

При извършените проверки по изпълнението на предписаните мероприятия се установи, че 13 са изпълнени в срок. Две от предписанията за извършване на ремонтни дейности продължават, тъй като ще се изпълняват по проект № BG16M1OP002-1.016-0005 „Изграждане на ВиК инфраструктура за обособена територия на „ВиК“ ООД-Силистра с безвъзмездна финансова помощ от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020г.“ По проекта са предвидени цялостна подмяна и модернизация на оборудването, тръбни системи, довеждащи водопроводи и основен ремонт на помещенията („Раней 1“ - Силистра и Резервоар

3000м³ ЛПК-Силистра). Като цяло съоръженията за питейно-битово водоснабдяване се поддържат в добро текущо състояние. С оглед на минимизиране на риска от аварии и последващо замърсяване на подаваната към консуматорите питейна вода е необходимо да продължи подмяната на водопроводните тръби за постигане на пълен обхват.

Всички водоизточници и съоръжения имат отредени СОЗ Пояс I, които са оградени и обезопасени за достъп от външни лица, но само за 6 от тях има учредена зона от БДДР-Плевен. Поставени са информационни табели в съответствие на Наредба № 3 за СОЗ. Трябва да се отбележи, че малка част от водоизточниците и съоръженията имат утвърдени СОЗ пояси I, II и III с проектна документация, поради твърде бавната процедура на съгласуване от страна БДДР-Плевен. Това от своя страна води до неефективен контрол от страна на институциите по спазване ограниченията и забраните за дейности в тези зони, носещи риск от замърсяване на водите при обработката на земеделските земи с азотни и смесени торове.

Оценка за качеството на питейната вода и препоръки за изпълнение през 2022г.

Предоставената вода за питейно-битови цели от ВиК оператора за населението в област Силистра е с добро качество и с трайни показатели, в съответствие на чл. 6, ал. 1, т. 1 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Установените през годината несъответствия по микробиологични показатели в малките зони на водоснабдяване са единични и са в резултат на възникнали аварии на хлораторните устройства.

Трайни несъответствия са установени по показател „нитрати“ в следните зони на водоснабдяване: ВЗ „Попина“, ВЗ „Поляна“, ВЗ „Искра“, ВЗ „Сяново“, ВЗ „Пожарево“ и ВЗ „Таслаково“. Като мярка за намаляване на установените наднормени стойности на нитрати за ВЗ „Попина“ е предприета мярка за смесване на водата с тази от СК с.Гарван. При извършения контролен мониторинг на водата от тази зона през годината се наблюдава намаляване на наднормените стойности в границите от 53 до 75,7 мг/л. От извършения лабораторен контрол през 2021г. на взетите от ВиК оператора проби води, установените наднормени нива на „нитрати“ варират от 54мг/л. до 71мг/л.

През 2022 година съвместните действия от страна на РЗИ-Силистра и ВиК-Силистра ще бъдат насочени за спазването на законодателството в областта на управлението и опазването на водите съгласно Директива за защита на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници/91/676/ЕИО/, т. нар. Нитратна директива. Целите на тази директива са да намали замърсяването на водите с нитрати от селскостопански източници и да предотврати всяко ново замърсяване от този вид. Тя определя показателите за води, засегнати от замърсяване (концентрацията на нитрати е близо до 50 мг/л и над тази граница) и води застрашени от замърсяване. За постигане на по-добри резултати при ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници са необходими съвместни действия с Министерство на земеделието и МОСВ за спазване правилата за добра земеделска практика, съгласно изискванията на Наредба №2/13.09.2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и Наредба №3/16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване. Мерките за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в чувствителните/уязвимите зони следва да бъдат регламентирани с планове за действие, които да включват:

- периодите от време, в които използването на торове е забранено;
- капацитета на тороохранилищата - осигуряване на необходимия обем за депа за съхранение на органичните торове, който да позволява съхраняването на произведения оборски тор за целия период от време, когато използването на торове е забранено;
- изисквания към депата и мерки за защита от замърсяването на повърхностните и подземните води в района на депото;
- мерки за защита на депата за съхранение на органичните торове срещу свободно изнасяне и разпространение на торовите маси;
- забрана за торене върху стръмни склонове;
- забрана за торене върху водонаситени, наводнени или покрити със сняг земи;
- забрана за торене в близост до водни обекти;

- ограничаване на периода от време, когато е допустимо разпръскването на торовете в съответствие с правилата за добра земеделска практика;
- борба с ерозията на почвите и създаване на защитни залесявания.

1.3.Шум

През изтеклата 2021г. не се извърши пробонабиране в одобрените 15 контролни пункта за мониторинг на шума и не се изготви шумова характеристика на гр.Силистра, поради възникналите извънредни дейности в обхвата на противоепидемичните мерки срещу Ковид-19, които ангажираха служителите в ДОЗ с участие в 24-часов график за ГЗК на ГКПП-Силистра, проучване на новозаразени случаи, изготвяне на предписания за изолация и карантина на положителни и контакти лица, връчване на издадените предписания по адресите на лицата и др.). Извънредните задачи, които възникнаха и трябваше приоритетно да се изпълняват допринесоха до постоянна заетост на автомобилите на инспекцията за посещения на заразни огнища за изследване на контактни и изолирани лица и за връчване на предписанията за домашна изолация и карантина, което се оказва допълнително утежняващ фактор, който не позволи да се изпълни мониторинга на шума в гр. Силистра.

Контрол за шум по сигнали

През изтеклата 2021г. в РЗИ-Силистра не са постъпвали сигнали за наднормен шум в урбанизираната зона на града, предизвикван от локални източници.

1.4.Електромагнитни полета

Мониторингът на обектите източници на нейонизиращи лъчения има за цел:

- Установяване на съответствието на нивата на електромагнитните полета (ЕМП) с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991 г.;
- Оценка на здравния риск за населението.

В Регистъра на обектите с обществено предназначение на РЗИ-Силистра към началото на 2021г. източниците на нейонизиращи лъчения за област Силистра са 130 броя и програмата за мониторинг е изготвена въз основа на тази бройка.

През 2021 г. са регистрирани нови 7 базови станции (2 бр. на А1 България, 4 бр. на Теленор и 1 бр. на БТК ЕАД). Данните за тези източници на ЕМП са регистрирани в електронната информационна система за обекти с излъчващи съоръжения, поддържана от НЦОЗА. През 2021г. е извършено преустройство на 3 бр. БС на БТК ЕАД. Във връзка с изискването на чл.7 и чл.9 ал.2 и ал.3 от *Наредба за пределно-допустими нива на ЕМП в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн. ДВ бр. 35/1991г.)*, са извършени измервания на ЕМП от тези базови станции в контролни пунктове на населената територия и е установено, че стойностите на плътност на мощност в пунктовете на измерване съответстват на нормативно определените.

Разпределението на обектите източници на ЕМП по общини и според собственика е посочено в таблицата:

Община	Общ брой БС	Разпределение на обектите източници на ЕМП, по общини и според собственика				
		А1България	„БТК” ЕАД	Теленор	Булсатком	НУРТС
Силистра	47	15	16	14	2	-
Алфатар	8	3	2	2	-	1
Главиница	15	6	5	3	-	1
Дулово	22	4	6	12	-	-
Кайнарджа	6	3	2	-	-	1
Ситово	14	7	4	3	-	-
Тутракан	18	8	6	4	-	-
Общо	130	46	41	38	2	3

Обект на мониторинговата програма са регистрираните в РЗИ-Силистра източници на нейонизиращи лъчения към началото на 2021г. за област Силистра (130бр.) и са разположени както следва:

- 11 в близост до детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източници на нейонизиращи лъчения в границите на хигиенно-защитните им зони;
- 56 в райони на населени места;
- 63 в землища и индустриални райони.

В изпълнение на утвърдената програма за мониторинг на електромагнитни полета на територията на област Силистра, екип на РЗИ-Русе извърши 76 бр. измервания, като е осъществен контрол на 16 базови станции на мобилни оператори, от които 11 са в близост до детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източници на нейонизиращи лъчения в границите на хигиенно-защитните им зони и 5 бр. са разположени в райони на населени места.

Данните от измерванията на стойностите на плътност на мощност S ($\mu\text{W}/\text{cm}^2$) са под пределно допустимите нива $10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$ според Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991г. и не представляват риск за здравето на населението.

През 2021 г. в РЗИ-Силистра не са постъпвали сигнали, свързани с излъчващи антени на мобилни оператори.

2. ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

Анализът и оценката на здравословното състояние на децата и учениците в област Силистра са изготвени на базата на:

- ✓ Обобщените данни за здравословното състояние на децата и учениците, изготвени от медицинските специалисти от здравните кабинети въз основа на предоставените им от личните лекари талони от профилактичните прегледи, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските заведения и училища (обн. ДВ. бр.38/2000г);
- ✓ Наредба № 8 на МЗ за профилактичните прегледи и диспансеризацията (обн. ДВ бр.92/2016г);
- ✓ Схемата за анализ на здравословното състояние на децата и учениците с приложени таблици (писмо на МЗ № 32-00-138 от 06.10.2005г.)

През учебната 2020/2021г. в област Силистра функционират 24 детски и 44 учебни заведения. Детските градини в някои общини са обединени с общо ръководство и филиали.

По данни на РУО, броят на децата в детските заведения е 3080, а на учениците е 9324 .

С профилактични прегледи са обхванати 3001 деца (97,43%) и 8826 ученика (94,65%). Децата са разпределени в 145 групи, а учениците в 487 паралелки.

В анализа е включена информация за деца и ученици, които посещават детско или учебно заведение и имат извършен профилактичен преглед. За ученици от 3 училища (ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Нова Черна, СПИ „Хр. Ботев“ с. Варненци, ПГСС с. Ситово) не е подадена информация за здравословното състояние и физическото им развитие.

Проучването и анализа на здравното състояние, физическо и психическо развитие на децата и учениците е една от основните дейности на направление „Профилактика на болестите и промоция на здравето” в ДОЗ. Тези анализи помагат в съвместната работа с медицинските специалисти от детските и учебните заведения и показват къде трябва да насочим своите усилия в работата ни по укрепване на детското здраве.

Профилактичната дейност и диспансерно наблюдение на децата и учениците се извършва в съответствие с Наредба № 8 (ДВ бр.92 и 93/2016г.) за организацията и провеждането на профилактичните прегледи и диспансеризацията.

Профилактичните прегледи за оценка на физическото, психическото развитие и здравословното състояние на децата се извършват по Методика за провеждане на

профилактичните прегледи при деца от 0 до 18 години. Анализът е изготвен за учебната 2020/2021 г. на базата на данните, подадени от медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения и училищата. Децата и учениците са разделени в 4 възрастови групи: 1-3 г., 3-7 г., 7-14 г., 14-18 г.

На територията на област Силистра са регистрирани 64 здравни кабинета в детски и учебни заведения, които се обслужват от 78 медицински специалисти (10 медицински фелдшери, 66 медицински сестри и 2 акушерки) на целодневен или почасов график. Без здравно обслужване са 3 училища – ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Нова Черна, СПИ „Хр. Ботев“ с. Варненци, ПГСС с. Ситово.

На новоназначените здравни специалисти се оказва методична помощ и се провеждат тематични обучения по профилактика и промоция на здраве, а с медицинските специалисти от училищата и детските градини в област Силистра през ваканциите се провеждат обучителни семинари по актуални теми на профилактиката и по национални профилактични програми. Регулярно се провеждат работни срещи между експертите от РЗИ-Силистра и медицинските специалисти от здравните кабинети на учебните и детски заведения.

Остава проблема с кадровия дефицит на медицински специалисти, обслужващи здравните кабинети, особено в по-малките общини, където работят мед.сестри/мед. фелдшери в пенсионна възраст на непълен работен график.

2.1.ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА ДО 7 ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

Физическото развитие на децата се определя по антропометричните показатели ръст и тегло, които се оценяват в съответствие с нормите за съответната възраст и пол. При индивидуалната оценка на физическото развитие на децата се оформят три групи: норма, разширена норма и извън нормата.

1.Резултати и оценка на ръста:

През 2020/2021г. по данни представени от медицинските специалисти на детските заведения общият брой включва 3080 деца до 7год. възраст. С измерване на ръст са обхванати 3001 от тях (97,4%), а при 79 деца (2,6%) не е проведен профилактичен преглед от личните лекари. Данните за обхванатите 3001 деца имат следната структура:

- норма – 2565 деца (85,47%);
- разширена норма - 343 деца (11,42%);
- извън нормата - 93 деца (3,9%), в т.ч. 57 (61,29%) с нисък ръст и 29 (38,70%) с висок ръст.

норма (85,5%)	разширена норма (11,4%)	извън нормата 93 деца (3,9%)	
брой деца	брой деца	под нормата	над нормата
2565	343	57	36

2.Резултати и оценка на теглото:

През 2020/2021г. по данни представени от медицинските специалисти на детските заведения сочат общ брой 3080 деца до 7год. възраст. С измерване на тегло са обхванати 3001 от тях (97,43%), а при 79 деца (2,57%) не е проведен профилактичен преглед от личните лекари. Данните за обхванатите 3001 деца имат следната структура::

- норма – 2478 деца (82,6%),
- разширена норма – 373 деца (12,4%),
- извън нормата – 150 деца (5%), в т.ч. 48 (32%) с ниско тегло и 102 (68%) с тегло над нормата.

По данни на медицинските специалисти броят на децата с наднормено тегло е значително по-голям от тези с тегло под нормата.

Продължава тенденцията за увеличение броя на децата с по-нисък ръст и наднормена телесна маса:

норма (82.6%)	разширена норма (12,4%)	извън нормата 150 деца (5%)	
брой деца	брой деца	под нормата	над нормата
2478	373	48	102

3. Физическа дееспособност на децата

Тестовите за физическа дееспособност на децата над 3-годишна възраст са проведени от педагозите в детските заведения. Предоставената информация за резултатите от проведените през учебната 2020/2021 г. тестове показват, че нормите са покрили 2807 от 3080 деца (91,1%).

4. Диспансерно наблюдение на децата до 7 годишна възраст

Съгласно изискванията на Наредба № 8/3.11.2016г. на МЗ за профилактичните прегледи и диспансеризация (обн.ДВ бр. 92/2016г.) децата със заболявания се водят на диспансерно наблюдение от лекари специалисти. Личните лекари отразяват тази информация в профилактичните карти на децата.

На диспансерен учет се водят **29 деца (0,96%)** от общо прегледаните 3001 деца със следните заболявания:

Болести на дихателната система - 34,48% от общия брой диспансеризирани деца

- обикновен хроничен бронхит – 6 деца
- астма - 2 деца
- други сезонни алергични ринити и други ринити -2 деца

Болести на органите на кръвообращението (сърцето) - 24,13% от общия брой диспансеризирани деца

- синдром на преждевременното възбуждане - 6 деца
- Митрален (клапен) пролапс - 1 дете

Болести на ухото и мастоидния израстък -10,34% от общия брой диспансеризирани
Глухота – 3 деца

Психични поведенчески разстройства - 6,89% от общия брой диспансеризирани деца

- Генерализирани разстройства в развитието – 2 деца

Болести на нервната система -10,34% от общия брой диспансеризирани деца

- Хидроцефалия -2 деца
- Епилепсия -1 дете

Болести на окото -3,44% от общия брой диспансеризирани деца

- Слепота и намалено зрение – 1 дете

Болести на ендокринната система – 3,44% от общия брой диспансеризирани деца

- Инсулинозависим диабет – 1 дете

Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан -3,44% от общия брой диспансеризирани деца

- Юношески ревматоиден артрит -1 дете

Вродени аномалии - 3,44% от общия брой диспансеризирани деца

- Атрезия и стеноза на уретера – 1 дете

Наблюдава се увеличение на децата за диспансерно наблюдение за 2020/2021г. спрямо 2019/2020 г. с 10 случая.

5. Регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на деца до 7 годишна възраст.

При основния профилактичен преглед на децата, проведен от личния лекар в периода септември-декември 2020г. са съобщени и регистрирани 42 деца със заболявания и аномалии (4,72% от прегледани 3001). Данните са отразени в личните карти на децата, 7 деца са във възрастовата група 0-3 год. и 35 деца във възрастта от 4 до 7 години. В структурата на регистрираните 42 заболяванията водещи диагнози са:

- Хроничен бронхит – 14 случая (33,33 %)

- Затлъстяване – 3 случая (7,14 %)
- Нарушение на рефракцията и акомодацията – 3 случая (7,14 %)
- Глухота – 3 случая (7,14%)
- Вродени аномалии – 3 случая (7,14 %)
- Късни последици от травми – 3 случая (7,14%)
- Специални симптоми и синдроми -2 случая (4,76 %)
- Астма – 2 случая (4,76 %)
- Пневмония – 2 случая (4,76%)
- Други - 7 случая (16,66 %) – други, неврози, специфично заболяване в развитието, смущения в зрението, гастрит и дуоденит.

2.2. ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ И ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Физическото развитие на учениците се определя по антропометричните показатели ръст и тегло, които се оценяват в съответствие с нормите за съответната възраст и пол. При индивидуалната оценка на физическото развитие на учениците се оформят три групи: норма, разширена норма и извън нормата.

По препоръка на РЗИ-Силистра, медицинските специалисти от здравните кабинети в училищата също извършват индивидуални измервания на ръст и тегло на учениците.

Броят на подлежащите ученици от представените данни на медицинските специалисти от учебните заведения е 9324, а броят на измерените 8826 (94,7%). Не са измерени 498 (5,3%).

1. Резултати и оценка за ръста на учениците

Учениците са разпределени в две възрастови групи (7-14г. и 14-18г.), със следните резултати:

норма – 7067 (80,07%)		разширена норма – 1383 (15,66%)		извън нормата – 376 (4,26%)	
7-14г.	14-18г.	7-14г.	14-18г.	7-14г.	14-18г.
4619 (52,3%)	2448 (27,7%)	897 (10,2%)	486 (5,5%)	236 (2,7%)	140 (1,6%),

2. Резултати и оценка на теглото:

На 8826 от 9324 ученици е измерено теглото (94,65%), 498 (5,34%) не са прегледани.

Учениците са разпределени в две възрастови групи (7-14г. и 14-18г.), със следните резултати:

норма – 6467 (73,27%)		разширена норма – 1579 (17,89%)		извън нормата – 662 (8,83%)	
7-14	14-18	7-14	14-18	7-14	14-18
4209 (47,68%)	2258 (25,58%)	994 (11,26%)	585 (6,63%)	549 (6,22%)	231 (2,61%)

3. Физическа дееспособност на учениците

Тестовите за физическа дееспособност на учениците са проведени от учителите по физическо възпитание в училищата. Предоставената информация за резултатите от проведените през учебната 2020/2021 г. тестове показват, че нормите са покрили **8893 от 9324 ученици (95,37%)**.

Напълно освободените от часовете по физическо възпитание ученици са 126 (1,35 %), няма включени ученици в групи по лечебна физкултура.

4. Данни и оценка на здравословното състояние на учениците

През учебната 2020/2021г. са регистрирани и съобщени 69 заболявания (0,78%) от общо прегледаните 8826 ученици.

Структурата на заболяванията, според установените при профилактичните прегледи за учебната 2020/2021г. показват:

- смущения в зрението - 22 ученици (31,88%);

- астма – 11 ученици (15,94%);
- затлъстяване и нарушения на рефракцията и акомодацията – 16 ученици (23,18%);
- вродени аномалии – сърдечно съдова система - 6 ученици (8,69%);
- епилепсия - 3 ученици (4,34%)

Останалите заболявания (пневмония, алергичен ринит, хипертонична болест, специфично заболяване в развитието, диабет, болест на щитовидната жлеза) са общо 12(17,40%), представени от единични случаи.

5. Диспансерно наблюдение на учениците

Съгласно изискванията на Наредба № 8/3.11.2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, учениците с диагнози, подлежащи на диспансерно наблюдение, се обслужват от лекари специалисти по профила на заболяването. Личните лекари отразяват тази информация в профилактичните карти на учениците.

На диспансерен учет се водят 112 ученика (1,26%) от общо прегледаните 8826 ученика.

Най-голям е броят на случаите с астма – 25 ученици (22,32%), следвани от епилепсия 10 ученици(8,93%), инсулинозависим диабет - 8 (7,14%), други поведенчески и емоционални разстройства – 5 ученика (4,46%), четири случая с по три ученика с аутизъм, ДЦП и артрит. Следват случаи на слепота, хипертония, глухота, таласемия, ехинококоза, хидроцефалия, вродени аномалии и др. – 52 случая общо (46,42%).

ИЗВОДИ:

1. Анализът е изготвен на база предоставените данни от профилактични прегледи с обхват под 100% (без три учебни заведения, поради липса на медицински специалист).
2. Относителният дял на извършените профилактични прегледи на децата посещаващи детските заведения в област Силистра през 2020/2021г. е сравнително висок - 97,43%. По-нисък спрямо останалите общини остава обхвата на децата в община Кайнарджа, където се отчита намаление с три пункта в сравнение с предходната година (от 77,65% през 2019/2020 на 74,65% през 2020/2021г.) Причините за по-ниския обхват на профилактичните прегледи в някои общини на областта за учебната 2020/2021 г. са комплексни и към тях отношение имат родителите, личните лекари на децата, както и не добрата комуникация между отделните структури. В тази връзка РЗИ-Силистра ще продължи активно да работи по проблема с оглед постигане на 100% обхват на децата от всички общини с профилактични прегледи, което е гаранция за ранно откриване на заболявания и своевременно лечение.
Прави впечатление непълната корелация на данните за новооткритите заболявания, подлежащи на диспансерно наблюдение и броят на фактически диспансеризираните деца.
3. Относителният дял на извършените профилактични прегледи на учениците посещаващи учебните заведения в област Силистра е 94,65%, като с по-нисък обхват, спрямо останалите общини на област Силистра е община Кайнарджа. Отчитат се 322 ученици без извършен профилактичен преглед, което е 3,64% от общо не прегледаните ученици в област Силистра.
4. При регистрираните заболявания преобладават болестите на дихателната, зрителната, обмяната на веществата(затлъстяване), нервната система, вродени аномалии и др.
5. Независимо от епидемичната обстановка на медицинските специалисти е оказана методична помощ и се дават указания за попълване на формулярите, но все още има некоректно попълнени таблици. Най-често срещаният пропуск е, че се попълва само броят на децата и учениците, но не навсякъде се вписва броят на прегледаните. В част от случаите не се отбелязва правилно или липсва броят на децата и учениците с болести, подлежащи на диспансеризация. Това налагат допълнително да се изисква липсващата информация, която се отразява на съответните показатели.

6. При създамата се епидемична обстановка РЗИ предостави възможност на избор за изпращане на схемите за анализ на здравословното състояние на деца и ученици на място и по електронен път, което улесни медицинските специалисти.

НАСОКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ

За намаляване на заболяванията при децата и учениците е необходимо да се работи по-активно в посока към:

- Повишаване на двигателната активност и закаляване на децата и учениците;
- Контрол и мерки по отношение на здравословното хранене на подрастващите, в съответствие с физиологичните норми и изискванията на наредбите за хранене;
- Осигуряване на ергономична училищна мебел, съобразно ръста на децата в различните възрасти, което е едно от условията за профилактиката на гръбначните изкривявания;
- Осигуряване на осветление, съответстващо на хигиенните норми и намаляване престоя пред телевизорите и компютрите – от голямо значение, за да се намаляват зрителните нарушения в детската и ученическа възраст;
- Осигуряване и спазване на оптималната учебна натовареност чрез правилно съставяне на седмичните разписания и балансиране на учебна заетост, активна почивка и спорт;
- Включване на дейности за намаляване на рисковите поведенчески фактори – тютюнопушене, употреба на алкохол, нездравословно хранене и ниска двигателна активност.

Затлъстяването ежегодно бележи известен ръст, с което се потвърждава, че децата не се хранят здравословно, консумират повече въглехидрати, в менюто често липсват пресни плодове и зеленчуци.

В създамата се извънредна епидемична обстановка в страната от месец март 2020 г. и въведената електронна форма на обучение при децата и учениците, двигателната активност е намаляла съществено. Преобладава времето пред електронни устройства (смарт-телефон, компютър, телевизор и др.).

По-големият брой деца със смущения в зрението, вероятно се дължи, както на по-доброто им обхващане с профилактичните прегледи, където се диагностицират, така и на неергономичната учебна мебел в класните стаи и кабинети и не на последно място времето прекарано пред екраните на електронните устройства.

Небалансираното хранене, замърсеността на околната среда, натоварените учебни програми и стресовите ситуации в учебната и околна среда допринасят за алергизацията и намалената резистентност на детския организъм към различни патогенни и химични фактори.

Мерки, които могат да се предприемат за подобряване на здравословното състояние на децата и учениците:

От медицинските специалисти в детските и учебни заведения:

- да организират и провеждат мероприятия за здравословно хранене и превенция на отклоненията в хранителното поведение;
- да участват активно в изготвянето и контрола на седмичните менюта, както и в избора на доставчик на хранителни продукти и храни;
- да участват активно в изготвянето на седмичните учебни разписания в училищата и да упражняват вътрешен контрол за правилното организиране на дневния режим в детските заведения.
- да участват във всички спортни мероприятия с децата и учениците, за повишена двигателна активност и превенция на проблемите свързани с наднорменото тегло.
- да информират родителите за необходимостта от предоставяне на информация за проведените профилактични прегледи на децата и учениците, да повишат възискателността си за предоставяне в срок на талоните от профилактични прегледи с ясни и точни диагнози, в съответствие с изискванията на Наредба № 8 за профилактичните прегледи и диспансеризацията (ДВ бр. 92 и 93 от 2016 г.).

От ръководствата на учебните заведения:

- да мотивират за работа медицинските специалисти в ръководените от тях учебни заведения;
- при записването на децата в детските заведения и училища, да изискват от родителите да предоставят необходимата здравна документация;
- да се спазват изискваният в *Наредба № 9 за здравно-хигиенните изисквания при използването на персонални компютри в обучението и извънучебните дейности на учениците (ДВ бр.46/07.06.1994г.)*, като медицинските специалисти активно да информират родителите и учениците за необходимостта от контрол на зрението един път годишно от лекар специалист.
- да съдействат активно за пълноценното използване на наличната спортна база, като същата се поддържа в добро хигиенно състояние и се оборудва с подходящи уреди и съоръжения;
- да организират мероприятия за учениците в спортни секции и клубове по интереси.
- Организиране и провеждане на редовни занимания по лечебна физкултура за децата и учениците с гръбначни изкривявания и затлъстявания, които да се осъществяват под ръководството на кинезитерапевт или рехабилитатор.
- да съдействат за пълноценно използване на спортната база и да организират мероприятия сред природата в извън учебно време за подобряване на физическата активност на подрастващите.

3.ОЦЕНКА НА ХРАНЕНОТО НА ДЕЦА ОТ ОРГАНИЗИРАНИ КОЛЕКТИВИ

Оценка на храненето на децата и учениците в организирани колективи през 2021г. е извършена за организирани детски колективи общините Алфатар, Главиница и Ситово.

Осигуряването на здравословно хранене на децата и учениците е дейност, която се контролира от органите на държавния здравен контрол и включва контрол по спазване изискванията за здравословно хранене на децата и учениците, съгласно следните наредби:

- Наредба № 6/2011г. за здравословно хранене на децата от 3 до 7г. в детските заведения;
- Наредба № 37 от 2009г. за здравословно хранене на учениците.

Проверките се извършват на място в детските градини и училищата.

При приготвянето на храната се използва Сборник с рецепти за здравословно хранене на децата за съответната възраст и на учениците: Сборник рецепти с наръчник за хранене на децата от 3 до 7 годишна възраст от 2004 г., Сборник с рецепти за здравословно хранене на децата от 3 до 7 години от 2020г.

Зареждането с хранителни продукти се извършва от фирми, избрани по реда на ЗОП от общината, но не винаги доставките са в съответствие с изискванията за осигуряване на необходимия продуктов набор, съгласно цитираните наредби.

В общините Алфатар, Главиница и Ситово се извършиха 7 оценки за здравословно хранене на седмичното меню за 2 последователни седмици от месец април и месец май на 7-те детски градини (ДГ „Щастливо детство“-гр. Алфатар, ДГ „Мир“-с. Искра, ДГ „Св.св. Кирил и Методий“-гр. Главиница с филиали в с. Богданци и с. Зафирово, ДГ „Щастливо детство“-с. Ситово с филиал в с. Любен) и 4 училища (ОУ „Г.С. Раковски“-с. Ситово, СУ „Васил Левски“-гр. Главиница, ОУ „Христо Ботев“-гр. Алфатар и ОУ „Иван Вазов“-с. Зафирово). В детските заведения и училищата не са записани деца и ученици, нуждаещи се от диетично хранене. Във всяко детско и учебно заведение работи медицински специалист, който участва в изготвянето на седмичното меню.

3.1.Оценка на храненето на деца от детски заведения по Наредба № 6 за здравословно хранене на децата от 3 до 7 год. възраст

Оценка за енергийност и хранителни вещества в седмично меню:

Енергийния прием за ден, съобразно изготвените дневни и седмични менюта по рецептурник е в порядъка от 1000,5ккал до 1320ккал, при препоръчителна норма 1012,5ккал за деца от 3 до 4 години и 1200ккал за деца от 5 до 7 год. възраст.

Среднодневният прием на белтък е изчислен в порядъка от 12,93% до 13,97% от общата енергийна стойност на храната, което съответства на препоръчителната норма от 10-20%.

Среднодневният прием на мазнини е изчислен в порядъка на 12,54% – 40,01 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35%, като е надхвърлена в ДГ „Щастливо детство“ - гр. Алфатар и ДГ „Мир“, с. Искра. В ДГ с. Богданци приема на мазнини е под нормата.

Среднодневният прием на въглехидрати е изчислен в порядъка на 50,34% – 60,02%, от общата енергийна стойност на храната. Приемът на въглехидрати не превишава препоръчителната норма от 45% до 60%.

Продуктови набори: от представените дневни и седмични менюта и калкулационните ведомости към тях се установи, че се включват всички групи храни, съответстващи на среднодневните продуктови набори при четирикратно хранене на децата, но количествата не съответстват за достигане на определения баланс.

Зърнени храни

От тази група храни на децата се предлага: хляб и тестени изделия, брашно (за тестени закуски, ястия, десерти и др.), други зърнени храни (царевича, овесени ядки, каши на зърнена основа, закуски на зърнена основа), макаронени изделия, ориз и картофи.

В два от дните на седмицата се предлага пълнозърнест хляб, по-често към едно хранене и по-рядко за целия ден. От другите зърнени храни се предлагат по-рядко зърнени закуски, корнфлейкс, овесени ядки, царевича, жито, елда и каши на зърнена основа.

Плодове и зеленчуци

Ежедневно на децата се предлага плод за подкрепителна закуска в 10ч. или десерт (50-100 - 200 гр.) – най-често ябълка, банан, грозде, круша, мандарина и портокал в зависимост от сезона. По - голяма част от плодовете се предлагат по проект „Училищен плод“.

Зеленчуците се предлагат и като добавка към сутрешната закуска (30гр.) в един до два дни, а в един до пет дни от седмицата в детските градини се предлага салата към обедното хранене (зеле, моркови, краставици, домати в различна комбинация).

Мляко и млечни продукти

Сутрешната или следобедна закуска включва млечен продукт - сирене, извара, кашкавал в препоръчителните норми.

Кисело или прясно мляко се предлага в два до три дни от седмицата към сутрешната или следобедна закуска. Често прясното мляко е включено в десерт (мляко с ориз, крем с мляко) и в застрояка. Използваното мляко (кисело и прясно) е с масленост 2,0% и 3,6%.

Храни, богати на белтък

Всеки ден от седмицата на децата се предлага месо, като продукт включен в супата или в основното ястие. По-често се предлага мляно месо (свинско или в съотношение 60/40 с телешко) и птиче месо. Свинско месо се предлага 1 до 2 пъти в месеца. По калкулационни ведомости грамажът на месото включено в менюто се спазва, съответно за супа и основно ястие, достигната е препоръчителната среднодневна норма за месо (53-60 гр.) във всички детски заведения.

В един от дните на децата се предлага риба в супа или в основно ястие при среднодневна препоръчителна норма от 15-20 гр.

Един път в седмицата на децата се предлага яхния от бял боб или леща.

Яйцата са включени като добавка към сутрешната закуска (1/2 от яйцето), по-рядко в основни ястия и по-често в застрояки или заливки на ястията, както и в тестени закуски.

Течности

Като течности на децата се предлага чай с/без лимон-топъл и студен (150гр.), айрян (100-150гр.), 100% натурален сок (100-150 гр.), компот.

Ограничаване на мазнини, захар и сол

Във всички детски заведения пилешкото месо се предлага без кожа.

Намалено е количеството на добавената захар посочена в Сборник с рецепти. Не се предлагат захарни изделия. В нито една от трите детски градини не се предлагат конфитюри на децата.

В детските заведения има нагласа за ограничено влагане на сол при приготвяне на ястията, подкрепителните закуски и айряна – предварително изкисване на солени продукти (сирене, маслини) и предлагане на айрян без сол.

Добавените мазнини са в границите на препоръчителните норми. Кравето масло се предлага в много малки количества.

Предлагане на промишлено произведени месни полуфабрикати (заготовки на кебапчета, кюфтета и др.) - не се предлагат във всички проверени детски градини.

Предлагане на колбаси за основно ястие - не се предлагат.

Предлагане на пържени храни – не се предлага пържена храна във всички проверени детски градини.

Констатации за кулинарната обработка при приготвяне на храната

В детските заведения храната се приготвя, като се спазват здравословните кулинарни технологии (варене, задушаване или печене на умерена температура на фурна).

Констатирани несъответствия през оценения период:

- Не е осигурена препоръчителната норма за хляб и тестени изделия, макаронени изделия, други зърнени храни, ориз, картофи, плодови и зеленчукови сокове, краве масло;
- Не се включват представители от групата на пълнозърнестите продукти – жито, овесени ядки, мюсли, елда в менюто.
- Не е осигурена препоръчителната енергийна стойност на храната, нужна за адекватен растеж и развитие на децата.

3.2. Оценка на хранене на учениците в ученическите столове, съгласно изискванията на Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците

През 2021 г. оценка на храненето в организирани ученически колективи е извършена на 4 учебни заведения в общините Ситово, Главиница и Алфатар: ОУ „Г.С. Раковски“-с. Ситово, СУ „Васил Левски“- гр. Главиница, ОУ “Христо Ботев“ – гр. Алфатар и ОУ „Иван Вазов“ – с. Зафирово. В учебните заведения, в които се предлага организирано хранене работят медицински специалисти, които участват в изготвянето на седмичното меню, като се ползва „Сборник рецепти за ученическите столове и бюфети“ от 2012г.

Храненето се осъществява в столови с осигурени умивални за учениците с течаща топла вода и сапун. В ОУ “Христо Ботев“-гр. Алфатар храненето се осъществява чрез кетъринг. Фирмата доставя храната в училище в кутии за еднократна употреба.

Другите три учебни заведения разполагат с кухненски блокове и столови, строени за целта. Храната се приготвя на място. Осигурена е трапезна посуда от алпака и умивалня за измиване и дезинфекция на съдове. Използват се разрешени биоциди за дезинфекция.

В ученическите столове се предлага само обяд или закуска и обяд. Обедното меню е двустепенно (основно ястие и десерт).

Оценка за енергийност и хранителни вещества на седмично меню:

По изготвените дневни и седмични менюта средно-дневният енергиен прием е в порядъка от 572,99 до 623 ккал за обяд и закуска (55%), при препоръчителна норма от 567 ккал до 724,5 ккал в двете възрастови групи.

Средно-дневният енергиен прием при меню за целодневно хранене (100%), включващо закуска, обяд и вечеря е в порядъка на 1899,3ккал при препоръчителна норма от 2760ккал дневно. Най-нисък енергиен прием е установен в ОУ „Г.С. Раковски“- с. Ситово

Среднодневният прием на белтък е в порядъка от 14,2% до 20,54% от общата енергийна стойност на храната при препоръчителната норма от 10-15%.

Среднодневният прием на мазнини е в порядъка от 21,16% до 26,16 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35%.

Среднодневният прием на въглехидрати е в порядъка от 54,88% до 55,88%, от общата енергийна стойност на храната, което е под препоръчителната норма от 55 до 65%.

Продуктови набори: от представените седмични менюта се установи, че в седмичните менюта не са включени всички групи храни.

Зърнени храни

От тази група храни на учениците се предлага бял хляб, брашно, ориз, макаронени изделия, картофи.

Пълнозърнест хляб се предлага два пъти седмично. От другите зърнени храни / зърнени закуски, корнфлейкс, овесени ядки, царевича, жито или елда/ не се предлагат в нито едно училище.

Плодове и зеленчуци

На учениците се предлагат плодове, но не са достатъчни за достигане на препоръчителната норма. В менюто на четирите училища плодовете са под нормата и консумацията не е ежедневна.

Зеленчуците се предлагат като компонент вложени към основното ястие или супата, салати от пресни зеленчуци не се предлагат в нито едно училище. Приема е недостатъчен за достигане на препоръчителната норма.

Мляко и млечни продукти

Използваното кисело и прясно мляко е с 2% масленост, по-рядко с 3.6% и не се достига препоръчителната норма за мляко и млечни продукти в нито едно от училищата. Млечни продукти (сирене, кашкавал, извара) се предлагат за закуска към сандвич.

На учениците се предлага месо, включено в супата или в основното ястие. По-често се използва кайма (свинска или смес в съотношение 60/40 с телешко), както и птиче месо. По-рядко се предлага свинско месо в супа или основно ястие. Друг вид месо не се предлага в нито едно от училищата.

Риба се предлага веднъж на две седмици. Други храни богати на белтък, които се предлагат са яхния или супа от бял боб или леща веднъж до два пъти седмично.

Яйцата са включени в застройкики или заливки.

Ограничаване на мазнини, захар и сол

Във всички ученически столовепилешкото месо се ползва без кожата. Добавените мазнини в менютата са в границите на препоръчителните норми. Кравето масло се предлага в много малки количества за сметка на растителните мазнини и в четирите училища.

Предлагане на колбаси за основно ястие - колбаси в основно ястие не се предлагат.

Предлагане на пържени храни - не се предлага пържена храна.

Констатации за кулинарната обработка при приготвяне на храната

В ученическите столове храната се приготвя, като основно се използват кулинарните технологии: варене, задушаване или печене на умерена температура.

Констатирани несъответствия през оценения период:

- Не се предлагат ежедневно зеленчуци като салата към обяда на учениците и от четирите училища.
- Не се предлагат от другите зърнени храни / зърнени закуски, корнфлейкс, овесени ядки, царевича, жито или елда/ в нито едно училище.
- Мляко се предлага само като компонент към десерт, което е недостатъчно за достигане на препоръчителните норми.
- В седмичните менюта и на четирите училища плодовете са под препоръчителната норма и консумацията им не е ежедневна.

3.3.Предлагане на диетична храна – не се предлага, няма регистрирани деца и ученици със здравословни проблеми, нуждаещи се от диетично хранене, предписано от лекар.

3.4.Здравно-освидетелстване на обслужващ персонал – всички работещи в кухните на детските заведения и ученическите столове са освидетелствани по изискванията на Наредба № 15 за ЛЗК (заверени и регистрирани в РЗИ ЛЗК, с отразени първични и периодични мед. прегледи).

3.5.Предприети мерки:

Издадени и връчени са 7 броя предписания на детски градини и 4 броя предписания на училища за провеждане на задължителни здравни мерки, относно:

За училищата:

- Осигуряване на препоръчителната норма за зеленчуци, плодове, мляко и млечни продукти;

- Осигуряване на препоръчителната енергийна стойност на храната за учениците от двете възрастови групи, с разнообразна и балансирана храна нужна за адекватното развитие и растеж на учениците.
- Спазване на здравословните изисквания при изготвянето на дневни и седмични менюта за осигуряване на пълноценна и разнообразна храна, достатъчно свежи плодове и зеленчуци, ограничаване приема на мазнини, сол и захар и др.

За детските градини:

- Осигуряване на препоръчителната норма за хляб и тестени изделия, макаронени изделия, други зърнени храни, ориз, картофи, плодови и зеленчукови сокове, краве масло;
- Включване на поне един представител от групата на пълнозърнестите продукти – жито, овесени ядки, мюсли, елда в менюто.
- Осигуряване на препоръчителната енергийна стойност на храната за децата от двете възрастови групи с разнообразна и балансирана храна нужна за адекватното им развитие и растеж.
- Спазване на здравословните изисквания при изготвянето на дневни и седмични менюта за осигуряване на пълноценна и разнообразна храна, достатъчно свежи плодове и зеленчуци, ограничаване приема на мазнини, сол и захар и др.

4.ПРОУЧВАНЕ ЗА ОБЛЪЧВАНЕ ОТ РАДОН В ЖИЛИЩНИ И ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ И РАБОТНИ МЕСТА

Със заповед № РД-01-665/30.07.2021г. на министъра на здравеопазването, на РЗИ-Силистра беше възложено през 2021г. да извърши дейности по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г. към стратегия за намаляване на риска от облъчване с радон 2018-2027 г.

РЗИ-Силистра предприе следните действия за изпълнение на Националния план:

По приоритет 3. „Събиране и систематизиране на информация за облъчване от радон в жилищни и обществени сгради и работни места чрез провеждане на национално проучване и други систематизирани измервания“

Със заповед на директора на РЗИ-Силистра са определени областен координатор и състав на Областния координационен съвет (ОКС) за управление и координиране на дейността за изпълнение на политиката по намаляване на облъчването от радон на регионално ниво. ОКС включва представители на РЗИ, областна и общинска администрация, на териториални административни структури на МРРБ, МОСВ, МОН, КАБ, КИИП, КСБ.

В връзка с извършване на дейности по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон за 2021г., РЗИ-Силистра участва в провеждане на измервания на обемната активност на радон в 617 жилищни сгради (подробни измервания за радоновата карта), в периода от 22.01.2020 г. до 22.01.2021г., организирани и направени на територията на област Силистра.

В тази връзка са извършени следните дейности:

- След изтичане срока на престой на дългосрочните (617бр.) и дублиращите (12бр.) детектори в жилищните сгради, се извърши събирането им и с придружаващ първичен протокол са изпратени до НЦРРЗ.
- Извършено обучение на членове на координационния съвет от съответните общини за събиране на необходимата информация и попълване на *Анкетните карти за измерване на обемната активност на радон в жилищни сгради*
- Попълване на *Анкетни карти за измерване на обемната активност на радон в сгради*, със съдействието и на представители на общинските власти. Поради настъпилата епидемична обстановка с Covid-19 голяма част от анкетирването беше извършено по телефона.
- Въвеждане на данните от *Анкетните карти за измерване на обемната активност на радон в сгради* в електронната таблица от базата данни на НЦРРЗ.

По приоритет 5. „Подобряване на обществената осведоменост за здравния риск от радон и възможностите за редуцирането му“

На интернет страницата на РЗИ-Силистра и чрез местните медии е публикувана информация за:

- Информация във връзка с отбелязването на 7 ноември като „Европейски ден на радон“ от Европейската асоциация за радон (ERA) – вредното въздействие на високите нива на радона, начините за провеждане на измервания на обемната активност на радон (OAR) и прилагане на мерки за редуциране на OAR;
- Отчет за изпълнение на дейностите по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г.

На доброволците, участващи в националното проучване за измерване на обемната активност на радон в жилищни сгради, необходими за изработването на радонова карта, са предоставени информационни материали за повишаване на осведомеността им.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

През отчетната 2021г. експертите, занимаващи се с профилактика на болестите и промоция на здравето от дирекция „Обществено здраве“, извършваха дейности по Националните програми, като следваха международните и световни дати по проблемите на здравето и плана на РЗИ. Поради удължената извънредна епидемична обстановка в РБългария мероприятията по Национални здравни програми останаха неосъществени. Това наложи промяна на организацията на работата и тя беше насочена по издадените заповеди на МЗ и на директора на РЗИ.

1.ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХРОНИЧНИТЕ НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ (2021-2025г.)

През 2021г. със заповед № РД-01-838/14.10.2021г. и заповед № РД -01-990/02.12.2021г. министъра на здравеопазването на РЗИ-Силистра са разпределени средства за изпълнение на дейности по Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021-2025г. Експертите от ПЗПБ проучиха пазара за наличие на фирми предлагащи интерактивни пособия и образователни материали за организиране на превантивни дейности по програмата. Изготвените доклади с предложения за изразходване на средствата от програмата бяха съгласувани с ръководството на РЗИ. Средствата са изразходвани по предназначение. Закупени са интерактивни пособия за онагледяване вредното въздействие на тютюнопушенето, алкохола и нездравословното хранене, интерактивни пособия за скринингови кампании за хронични белодробни заболявания. Материалите и техниката е в помощ на пряката и текуща работа при провеждане на мероприятия свързани с реализирането на дейности, насочени към намаляване факторите на риска водещи до ХНБ.

В изпълнение на заповедта със средствата са закупени:

- Ламинатор и фолио за ламиниране – 1 брой;
- Спирометър COPD 6 – 1 брой;
- Мундщук с клапан – 200 броя;
- Мундщук без клапан – 300 броя;
- Извършено е калибриране на Smokerlyzer piCO+;
- Пушеща кукла Сю - бременна – 1 броя;
- Озвучителна система - 1 брой;
- Мултимедиен проектор – 1 брой;
- Апарати за кръвно налягане (електронен и ръчен) - 2 броя;
- Образователни табла (дихателна система и храносмилателна система) – 2 броя;
- Изработени здравно-образователни материали по направление тютюнопушене- брошура „Защо животните не пушат?“ - 130 броя.

Във връзка с епидемичната обстановка в страната и произтичащите от това трудности в осъществяването на планираните дейности по Програмата, много от планираните мероприятия останаха не реализирани.

Експертите от направление промоция на здравето и профилактика на болестите в инспекцията се насочиха в изготвяне на информационни и здравнообразователни материали за сайта и фейсбук страницата на инспекцията.

Тютюнопушене:

Световен ден без тютюн - 31 май:

Във връзка с указание от МЗ за реализиране на дейности за Световния ден без тютюн-31 май с тема определена от СЗО „Реши и се откажи!“, беше изготвен информационен материал за сайта на здравната инспекция, табло в сградата и предоставени брошури за посетителите.

По повод на Международния ден без тютюнопушене-18 ноември:

За популяризиране на Международния ден без тютюнопушене – 18 ноември беше изготвен информационен материал за сайта на инспекцията.

Организирано беше участието на експерти от направление ПЗПБ и учители и класни ръководители от училищата от областта в планирания от МЗ уебинар на 25.11.2021 г. На уебинара беше представена образователна програма за ограничаване на тютюнопушенето сред младите хора. Програмата беше представена от представители на Асоциация „Родители“ и Фондация „Заедно в час“. Целта на кампанията е чрез специално изготвени материали, да мотивира младите хора да спортуват и осъзнато да водят здравословен начин на живот. Програмата е насочен към ученици от 5-7 клас.

Експерт по направление ПЗПБ участва в обучение по изпълнявания от МЗ проект „Повишаване ефективността на провежданата политика по опазване на общественото здраве“ за повишаване на компетентността на експертите в консултирането за мотивиране и отказването от тютюнопушенето. Обучението се проведе на 1-2 ноември 2021 г. в гр. Баня на тема „Добри практики в консултирането и отказването от тютюнопушенето. Практическо обучение по консултиране и отказване от тютюнопушенето.“

Разработената брошура „Защо животните не пушат?“ беше преиздадена и при следващи кампании насочени към ограничаване употребата на тютюневи и свързани с тях изделия целесъобразно предоставена.

Разпространени бяха информационни материали (брошури, дигитални и постери) – 80 броя.

Консултативен кабинет за отказ от тютюнопушене: експерт от дирекция „Обществено здраве“ извършва информационно-методична дейност насочена към консултиране на граждани за отказ от тютюнопушене. За 2021 г. във връзка с епидемичната обстановка в страната и произтичащите от това трудности не са проведени консултации.

Злоупотреба с алкохол

По повод месец февруари –месец на трезвеността:

По повод Месеца на трезвеността беше изготвен за сайта на здравната инспекция информация по материали на СЗО с тема „Пиенето на алкохол не ви предпазва от COVID-19 и може да бъде опасно“.

Публикувана беше и брошурата на МЗ – „Вреда от употреба на наргиле и цигари, и злоупотреба с алкохол“.

Експерт по направление ПЗПБ участва в обучение по изпълнявания от МЗ проект „Повишаване ефективността на провежданата политика по опазване на общественото здраве“ за повишаване на компетентността на експертите в консултирането за ограничаване на здравния риск от злоупотреба с алкохол. Обучението се проведе на 2-3 ноември 2021 г. в гр. Баня на тема „Обучение на експерти от регионалните здравни инспекции за провеждане на информационни кампании на тема ограничаване на здравния риск от злоупотреба с алкохол.“ Разпространени бяха информационни материали (брошури, дигитални и постери) – 20 броя.

Здравословно хранене

Информационен материал с препоръки за здравословно хранене на населението и тематично табло по повод ***Световен ден за борба с хипертонията-17 май, Европейския ден за борба със затлъстяването-19 май и Европейския ден за здравословно хранене - 8 ноември.*** с послания, насочени към подобряване на храненето

Експертите изготвят информационни материали и оказват методична помощ на медицинските специалисти от училища и детски градини при нужда по тема здравословно хранене. През 2021 г. беше изготвена презентация на тема „Здравословно начало“ за деца от II и III група на ДГ.

Световната седмица на кърменето (1-7 август)

За Световната седмица на кърменето 1-7 август беше изготвено информационно табло за сградата на РЗИ и материал за сайта и фейсбук страницата на РЗИ на тема - „Защита на кърменето – споделена отговорност“.

Разпространени бяха информационни материали (брошури, дипляни и постери) – 21 броя.

Физическа активност

10-май – Световен ден за движение за здраве и 16 май – Ден на българския спорт:

Тази година на сайта на РЗИ-Силистра беше публикуван здравно-информационен материал и тематично табло под мотото „От думи към дела -здраве за всички“ във виртуален формат. В светлината на ситуацията с пандемията от COVID-19, виртуалната кампания „От думи към дела-здраве за всички“ се превърна в още по-глобална платформа за насърчване на здравето и благополучието на всички хора по света.

II.ДЕЙНОСТИ ПО ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОСТЕОПОРОЗАТА (205)

Във връзка със Световния ден без остеопороза -20 октомври, Здравната инспекция в сътрудничество с Асоциация „Жени без остеопороза“ се включи и тази година в кампанията провеждана под егидата на Международната фондация по остеопороза, която у нас както и в целия свят протече онлайн в условията на COVID-19.

Целта на таз годишната кампания под мотото „Поемете инициативата за здравето на костите си!“ беше да подчертае необходимостта от активна грижа за костното здраве през целия живот, която да осигури превенция на остеопорозата.

По материали на Асоциацията – информационни плакати, информационна брошура на МФО и практическо ръководство „Превенция на остеопорозата при мъжа?“ беше изготвена информация за сайта на инспекцията.

III.ДЕЙНОСТИ ПО ОКОЛНА СРЕДА И ЗДРАВЕ

За 22 април - Световен ден на земята беше изготвено тематично табло в сградата на РЗИ.

IV.ЗДРАВНА СТРАТЕГИЯ ЗА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ, ПРИНАДЛЕЖАЩИ КЪМ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (206)

През 2021г. експертите по ПЗПБЗ, оказаха организационно-методична помощ по здравната стратегия за лица в неравностойно положение, чрез предоставяне на здравно-образователни материали на медицинските медиатори в общините Силистра и Главиница по различни теми свързани с здравословен начин на живот и „Предпазвай себе си и околните от заболяването COVID.

За 2021 г. във връзка с епидемичната обстановка в страната и произтичащите от това трудности не са проведени дейности.

V.НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ХИВ/СПИН И СЕКСУАЛНО ПРЕДАВАНИ ИНФЕКЦИИ (СПИ) (2016-2020 г.) (207)

Експерт по направление ПЗПБ участва в обучение по изпълнявания от МЗ проект „Повишаване ефективността на провежданата политика по опазване на общественото здраве“ в надграждащо обучение за провеждане на изследване и консултиране за ХИВ.

Обучението се преведе на 7-8.10.2021г. в гр. Баня на тема - Изследване и консултиране за ХИВ, хепатит В и С в Кабинетите за анонимно и безплатно консултиране.

Изготвен беше информационен материали за сайта на здравната инспекция по повод Световния ден за борба със ХИВ/СПИН – 1 декември.

VI.НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ТУБЕРКУЛОЗАТА (208)

Експерт по направление ПЗПБ участва в обучение по изпълнявания от МЗ проект „Повишаване ефективността на провежданата политика по опазване на общественото здраве“ за повишаване на знанията за превенция и контрол на туберкулозата и организиране на информационни кампании.

Обучението се преведе на 14-15.10.2021г. в гр. Баня на тема – превенция и контрол на туберкулозата и организиране на кампании в „Седмица на отворените врати“.

VII. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РАДОН И НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Във връзка със финала-събиране на детекторите по проучване на обемната активност на радон в жилищни сгради информирани по телефона и събрани бяха детекторите на 7 лица.

IX. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ:

26 юни – Ден за безопасно движение по пътищата

Информационен материал на сайта на РЗИ – Силистра и тематично табло.

Във връзка със стартирания процес на ваксинация срещу COVID-19 беше изготвено табло в сградата на РЗИ с информационни материали за безопасността на ваксините по материали на Европейската комисия и МЗ.

X. ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧНА ДЕЙНОСТ

През 2021 г. беше оказвана ОМП на медицински специалисти от здравните кабинети в детски и учебни заведения, насочена към планиране и отчитане на дейността по промоция и превенция на здравето на децата и учениците, анализ на данните от профилактичните прегледи, работа по Национални програми и здравно-образователни дейности.

Проведени два планови семинара – онлайн със служители от дирекция „Обществено здраве“ на теми: „Алкохолът – рисков фактор за ПТП“, „Факти за затлъстяването“.

Експерт от РЗИ-Силистра провежда ежемесечен мониторинг на процеса на обучение на персонала и супервизия по проект „Патронажна грижа“. През 2021 г. са извършени 8 проверки в общините гр. Главиница и гр. Силистра. За целта за изготвени и изпратени в МЗ доклади и времеви графици;

XI. УЧАСТИЕ В КОМИСИИ, СЪВЕТИ И ОБУЧЕНИЯ

- Общински консултативен съвет по въпросите на младежта (ОКСВМ).
- Общинския съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси.
- Комисия за детето по Общинската програма за закрила на детето.
- Областна комисия по безопасност на движението по пътищата;
- Областна комисия за класиране на кандидатурите за членове на Съвета на децата към Държавната агенция за закрила на детето.
- Общински съвет по наркотични вещества.
- Онлайн обучение на тема „Анализ и визуализация на база данни-базов курс“.
- Онлайн обучение на тема „Мерки срещу изпирането на пари“.
- Онлайн обучение на тема „Разработване на интерактивни онлайн презентации с PREZI“.
- Онлайн обучение на тема „Правна защита на личните данни“
- Проучване на ИПА „Барометър на ангажираността“.
- Участие в Националната среща на координаторите по НПХНБ и обучение за провеждане на Национално проучване на факторите на риска на здравето сред населението на РБългария в НЦОЗА
- Обучителен семинар за консултантите от КООТ в НЦОЗА.

ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ

Дейността на РЗИ-Силистра по държавния здравен контрол изисква обективизиране с лабораторни изследвания на фактори на средата, имащи значение за здравето на човека. В тази връзка извършваме планов мониторинг по химични, микробиологични и радиологични показатели на питейни води от централно и ведомствено водоснабдяване, от местни водоизточници и на води от плувни басейни. Бутилирани води и козметични продукти също подлежат на лабораторни анализи по химични и микробиологични показатели. Тъй като, поради липса на лабораторни и медицински кадри, лабораториите в РЗИ-Силистра преустановиха дейност, тези лабораторни анализи се извършваха по договор от РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна.

За обективизиране на държавния здравен контрол на фризьорски, бръснарски, козметични салони, детски, учебни и здравни заведения, в РЗИ-Силистра извършваме анализ на проби от биоциди и дезинфекционни разтвори за съдържание на АДВ.

За изготвяне на шумовата характеристика на гр.Силистра осъществяваме измерване на транспортен шум с наши средства и служители, по съгласувана от ГДЗИ Програма, но имайки предвид извънредната епидемична обстановка в страната свързана с Ковид-19 и тенденцията към постоянство на измерените нива на шума в гр.Силистра през последните 5 години, през 2021г. не бяха извършени такива измервания.

Пробите за анализ на питейни води, води от плувни басейни, бутилирани води и козметични продукти са изпращани за анализ както следва:

- в РЗИ-Добрич – контрол на питейни води по показатели на постоянния мониторинг от централно водоснабдяване, ведомствени водоизточници, гравитачни чешми и контрол на води от басейни; контрол на текущи дезинфекции и контрол за стерилност в лечебни заведения и серологични изследвания за ХИВ, хепатит Б, хепатит С и Сифилис;
- в РЗИ-Варна - контрол на питейни води по показатели на периодичния мониторинг от централно водоснабдяване, ведомствени водоизточници, бутилирани води, контрол на козметични продукти;

По указание и разпределение от МЗ, мониторингът на питейни води по радиологични показатели се извършва в РЗИ-Русе. Мониторингът на електромагнитни полета се извършва от специалисти на РЗИ-Русе, по предварително съгласуван график. Относно мониторинга на нивата на радиоактивност в околната среда за целите на оценка на облъчване на населението, РЗИ-Силистра извършва организация съвместно с ОДБХ-Силистра във връзка с пробонабирането на определени от РЗИ-Русе храни и ги предоставя за извършване на лабораторен контрол в отдел „Радиационен контрол“ при РЗИ-Русе.

За нуждите на противоепидемичния контрол в лечебни заведения, в изпълнение изискванията на МС за превенция и контрол на ВБИ се планира и осъществява контрол за качеството на дезинфекции и за стерилност, като взетите проби се изследват в РЗИ-Добрич. В РЗИ-Силистра изпълняваме само биологичен контрол на стерилизационна апаратура с пара под налягане, като инкубираме в термостат на 62⁰С биологични проби натоварени със спороносни микроорганизми, престояли в автоклав за времетраенето на работния цикъл за стерилизация на материали и консумативи.

Дейностите включващи лабораторен контрол на проби се осъществява на база годишен план, разчетен по тримесечия и месеци, разработен в съответствие с указанията на МЗ.

Пробонабирането се извършва от здравните инспектори. За логистиката отговарят директор ДАПФСО, който осигурява необходимите консумативи за пробонабиране, както и експерт-физик от ДОЗ и главен-инспектор от ДНЗБ, които следят за изпълнение на планирания обем проби и показатели. ДАПФСО изпълнява заявки и доставки на материали, консумативи, реактиви и хранителни среди за РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна, които по силата на сключени договори извършват лабораторни изследвания по химични и микробиологични показатели, по плана на РЗИ-Силистра, за който нямаме кадрови капацитет да бъде изпълнен.

Дейността по пробонабиране и доставяне на пробите се обезпечават с транспорт на РЗИ-Силистра, за да се осигури доставка на пробите в деня на пробовземане.

Взетите по плана за 2021г. проби по ДЗК са групирани по направления, както следва:

- **козметични продукти**
  - само за целите на ДЗК 24 проби, от които 4 - за тежки метали (изследвани в РЗИ-Варна);
- **питейни води:**
  - *164 проби по показатели на постоянния мониторинг* на водите за питейно-битови цели от централно водоснабдяване за целите на ДЗК и 2 бр. проби за последващ контрол при констатирани несъответствия (изследвани в РЗИ-Добрич);
  - *61 проби по показатели на периодичния мониторинг* на водите за питейно-битови цели от централно водоснабдяване за целите на ДЗК (52 проби са изследвани по микробиологични и химични показатели в РЗИ-Варна и 9 проби по радиологични показатели - изследвани в РЗИ-Русе);
  - *6 бр. проби по показатели на постоянния мониторинг на питейни води от ведомствени водоизточници* (изследвани в РЗИ-Добрич);

- 6 бр. проби по показатели на периодичния мониторинг на питейни води от ведомствени водоизточници (изследвани в РЗИ-Варна);
- 40 бр. проби на питейни води от местни водоизточници по микробиологични и химични показатели (изследвани в РЗИ-Добрич);
- **води от плувни басейни** (2 закрити и 10 сезонни) – 28 проби изследвани по микробиологични и химични показатели за целите на ДЗК (изследвани в РЗИ-Добрич);
- **бутилирани води** - 12 проби, изследвани по микробиологични показатели и 6 проби по химични показатели (изследвани в РЗИ-Варна);
- **биоциди и разтвори за дезинфекция** – само за целите на ДЗК 64 проби (анализите за АДВ са извършени в РЗИ-Силистра);
- **проби от външна среда в лечебни заведения** за контрол на текущи дезинфекции и за контрол на стерилност – 358 проби (изследвани в РЗИ-Добрич);
- **нейонизиращи лъчения** – 76 планови измервания по ДЗК (извършени от екип на РЗИ-Русе).

В изпълнение на планираните и взети проби през 2021г. са извършени 4072 физико-химични, микробиологични, паразитологични анализи и физични измервания.

Резултатите от извършените лабораторни анализи показват:

По постоянния мониторинг на питейни води:

- *води от централно водоснабдяване* - от 164 проби води, изследвани по микробиологични и химични показатели, отклонения са показали 7 проби по показатели нитрати, цвят и мътност. Извършен е анализ и на 2 бр. проби за последващ контрол по показатели нитрати, цвят и мътност. Извършени са 905 изследвания по физико-химични и микробиологични показатели, с 896 отговарящи на нормативните изисквания (99%);
- *води от ведомствено водоснабдяване* – при 3 ведомствени водоизточника и взети 6 проби води предназначени за питейно-битови цели, не са установени отклонения от нормативните изисквания. Извършени са 33 изследвания по физико-химични и микробиологични показатели, отговарящи на нормативните изисквания (100%);
- *води от местни водоизточници*, които се ползват от населението за питейно-битови цели – от 40 взети проби, отклонения са показали 12 от тях по показатели нитрати, коли форми, ешерихия коли и микробно число. Извършени са 200 изследвания по физико-химични и микробиологични показатели, със 183 отговарящи на нормативните изисквания (91,5%);

По периодичния мониторинг на питейни води:

- *води от централно водоснабдяване по химични и микробиологични показатели* – от 52 взети проби отклонение са показали 7 от тях, по показатели: нитрати, остатъчен хлор, мирис, коли форми и микробно число. Извършени са 1586 изследвания по микробиологични и физико-химични показатели, с 1572 отговарящи на нормативните изисквания (99,1%).
- *води от ведомствено водоснабдяване по химични и микробиологични показатели* – при 3 ведомствени водоизточника и взети 6 проби води предназначени за питейно-битови цели, отклонение е показала 1 от тях, по показатели: коли форми, ентерококи и микробно число. Извършени са 183 изследвания по микробиологични и физико-химични показатели, със 180 отговарящи на нормативните изисквания (98,4%).
- *води от централно водоснабдяване по радиологични показатели* – от 9 взети проби изследвани в РЗИ-Русе, не са установени отклонения от нормативните изисквания.

По контрола на водите от плувни басейни:

По държавния здравен контрол през 2021 г. са взети 28 проби от 12 плувни басейни (10 открити и 2 закрити), като отклонения са установени при 2 от тях по показатели: микробно число и активна реакция рН. Извършени са 168 физико-химични и микробиологични изследвания, като 166 (98,8%) отговарят на санитарно-хигиенните изисквания.

По контрола на продукти и стоки със значение за здравето на човека:

През 2021 г. са взети 18 проби бутилирани води (5 от натурални минерални води, 5 от бутилирани изворни води и 8 от бутилирани трапезни води). В РЗИ-Варна са извършени 404 анализа по физико-химични и микробиологични показатели. Отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

По контрола на козметични продукти:

За обективизиране дейността по държавния здравен контрол на козметични продукти през 2021 г. са взети 24 проби от козметични продукти за анализ по микробиологични и химични показатели, в т.ч. и тежки метали. Извършени са 77 изследвания в РЗИ-Варна, несъответствия не са констатирани.

По контрола на биоциди и разтвори за дезинфекция

За обективизиране на дейността по държавния здравен контрол в обекти с обществено предназначение (фризьорски, бръснарски и козметични салони) през 2021г. са взети 32 проби от биоциди и 32 проби от дезинфекционни разтвори. Извършени са 64 изследвания за определяне съдържанието на АДВ. Несъответствия са установени при 15 проби от биоциди (46,9%) и при 14 проби от дезинфекционни разтвори (43,7%).

По национална система за мониторинг на шума в околната среда през 2021г. не са извършвани измервания, предвид допълнително възникналите ангажименти във връзка с обявената извънредна епидемична обстановка в страната и имайки пред вид тенденцията към запазване на постоянство в резултатите от измерваните нива на шума през последните 5 години.

По национална система за мониторинг на електромагнитни полета - във връзка с мониторинга на електромагнитните полета, през 2021г. са извършени 76 измервания на 16 базови станции от екип на РЗИ-Русе. Не са констатирани несъответствия.

Дейност по държавния здравен контрол на шума от локални източници в урбанизирани зони, свързана с получени сигнали за шум – през 2021г. няма получени сигнали за шум от локални източници в урбанизирани зони.

НАСОКИ ЗА РАБОТА НА РЗИ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

1. Провеждане на ефективен здравен контрол на обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и на фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.
4. Предоставяне на своевременно и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
5. Дейности по национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите на риска в жизнената среда.
6. Анализ на демографските показатели и здравното състояние на населението, оценка на зависимостта им от факторите на жизнената среда и начина на живот.
7. Разширяване на инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
8. Провеждане на активен епидемиологичен надзор над заразните заболявания, ефективен контрол на противоепидемичния режим на работа в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
9. Осъществяване на ефективни действия за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на звената за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.

10. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т. ч. биотероризъм.
11. Дейности по Националния план за готовност при грипна пандемия, сезонни грипни и Ковид-19 епидемии.
12. Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на РБългария, планиране и отчитане на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
13. Ефективна координация на РЗИ с МЗ, лечебните заведения в областта, националните центрове по проблемите на общественото здраве и други институции при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
14. Ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве
15. Експертно и методично участие в действащите на регионално ниво комисии и съвети по определени здравни проблеми.
16. Повишаване на квалификацията на кадрите в РЗИ, вкл. за дигиталната компетентност.
17. Анализирание на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването.
18. Подобряване на качеството на медицинското обслужване на населението в областта, чрез осъществяване на ефективен контрол в лечебните заведения по спазване на медицинските стандарти, регистрацията и медицинското обслужване.
19. Организиране, ръководство и контрол на медицинската експертиза на временната и трайна неработоспособност в област Силистра.
20. Подобряване качеството на административното обслужване и повишаване на удовлетвореността на гражданите.

Д-р Теодора Начева
Директор на РЗИ-Силистра

Силистра, Март 2022г.